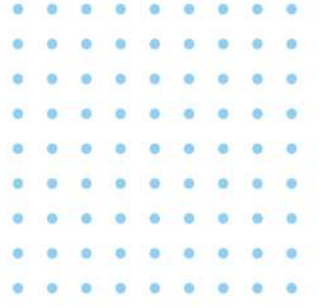

EVA TANIİA

**Abaza Dili
Yaz Serüveni
Uygulama ve Alıştırma Metinleri
A1 - A2**

Fen Edebiyat Fakültesi
Kafkas Dilleri ve Kùltürleri Bölümü
Abaza Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Doç. Dr. Eva Taniia

Abaza Dili
Yaz Serüveni
Uygulama ve Alıştırma Metinleri
A1 - A2

Düzce – 2025

Published by
Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.
Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep
☎ +90.850 260 09 97
📞 +90.532 289 82 15
🖱 www.ozguryayinlari.com
✉ info@ozguryayinlari.com

Abaza Dili Yaz Serüveni Uygulama ve Alıştırma Metinleri A1 - A2

Doç. Dr. Eva Taniia
Editör: Hüsni Gerelegiz

Language: Turkish
Publication Date: 2025
Cover design by Mehmet Çakır
Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0
Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-625-8554-16-8

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub1012>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Taniia, E., Gerelegiz, H. (ed) (2025). *Abaza Dili Yaz Serüveni Uygulama ve Alıştırma Metinleri A1 - A2*. Özgür Publications.
DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub1012>. License: CC-BY-NC 4.0

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozguryayinlari.com/>

Editör: Dr. Öğr. Üyesi Hüsnü GERELEGİZ

Çevirmen: Öğr. Gör. Astamur BAGATELİA

Her hakkı saklıdır. Kaynak belirtilmeden kullanılamaz.

Bilim kurulu komisyon onayı ile yayınlanmıştır.

Komisyon üyeleri:

Prof. Dr. Timur MAİSAK

Doç. Dr. Sibel BAYRAM

Dr. Öğr. Üyesi Fehmi ALTIN (Böl. Başk.)

Dr. Öğr. Üyesi Jale KARTAL

Düzeltilen: Doç. Dr. Ritsa OTYRBA

Dizgi: Arş. Gör. Semra YILMAZ

Kapak tasarımı: Sharytkhua TANIİA

EDİTÖR NOTU

Bu öğretim materyali, Türkiye Cumhuriyeti Düzce Üniversitesi'nde Fen Edebiyat Fakültesi içerisinde yer alan Kafkas Dilleri ve Kùltürleri bölümü çatısı altında bulunan Abaza Dili ve Edebiyatı Anabilim dalı lisans programında öğrenim görmekte olan ve birinci sınıf eğitimini başarıyla tamamlayan öğrenciler için hazırlanmıştır. Materyalin amacı, öğrencilerin programın ikinci yılında karşılaşacakları ileri düzey dil ve edebiyat derslerinde sağlam bir altyapıya sahip olmalarını desteklemektir.

Bu öğretim materyali, öğrencilerin yazma becerilerinin pekiştirilmesine ve edinilen bilgilerin sağlamlaştırılmasına yönelik olarak tasarlanmıştır. İçeriğinde öğrencilerin yazılı metinleri tekrar yazarak pratiğe dönüştürmelerini sağlayan metinler ve bu metinlere ilişkin bilişsel, dilbilgisel görevler yer almaktadır. Söz konusu çalışmalar, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamakla birlikte, bir sonraki öğretim yılına hazırlık sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Abaza edebiyatından seçilen metinler, öğrencilerin Abaza edebî diline ve edebiyat dili kullanımına yönelik bilgi ve anlayışlarını geliştirmelerine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Bu tür metinler, hem Abaza yazı dilinin hem de edebî dilin temel özelliklerini edinme sürecini destekleyerek, öğrencilerin dilsel ve kültürel yeterliliklerinin artmasına imkân tanır.

Bu ders kitabı, ikinci sınıfta Çağdaş Abaza Edebiyatı ve Abaza Şiiri derslerinin okutulması amacıyla özel olarak tasarlanmıştır; öğrencilerin bu derslere iyi bir başlangıç yapmasına ve öğrenme sürecini başarıyla sürdürmesine destek olacak şekilde hazırlanmıştır.

Tüm metinlerin Türkçe çevirisi verilmiştir.

FROM THE EDITOR

This teaching material has been prepared for students enrolled in the undergraduate program of the Department of Abaza Language and Literature, which operates under the Department of Caucasian Languages and Cultures within the Faculty of Arts and Sciences at Düzce University, Republic of Türkiye, who have successfully completed their first year of study.

The purpose of the material is to support students in building a solid foundation for the advanced language and literature courses they will encounter in the second year of the program.

This teaching material is designed to reinforce students' writing skills and consolidate the knowledge they have acquired. It includes texts that enable students to practice by rewriting written materials, as well as cognitive and grammatical tasks related to these texts. These exercises not only contribute to the development of students' language skills but also form an essential part of their preparation process for the following academic year.

The selected texts from Abaza literature make a significant contribution to the development of students' knowledge and understanding of the Abaza literary language and its usage. Such texts support the process of acquiring the fundamental features of both the Abaza written language and the literary language, thereby enhancing students' linguistic and cultural competence.

This textbook has been specifically designed for the second-year courses "Modern Abaza Literature" and "Abaza Poetry," with the aim of helping students make a strong start and successfully continue their learning process.

Turkish translations are provided for all texts.

ОТ РЕДАКТОРА

Учебное пособие предназначено для студентов специальности «Абхазский язык и литература» Университета Дюздже, завершивших первый курс обучения.

Пособие служит закреплению навыков письма и полученных знаний. В нем предлагаются тексты для переписывания и задания к ним. Выполнение данной работы является подготовкой к следующему учебному году.

Тексты, взятые из абхазской художественной литературы, приближают студентов к изучению абхазского литературного языка и языка художественной литературы. Пособие предлагается намеренно, поскольку на втором курсе изучаются предметы «Абхазская проза» и «Абхазская поэзия». Данное пособие поможет студентам приступить к новым предметам и успешно их усвоить.

Ко всем текстам прилагается турецкий перевод.

Önsöz

Bu ders kitabı, Türkiye Cumhuriyeti Düzce Üniversitesi'nde Fen Edebiyat Fakültesi içerisinde yer alan Kafkas Dilleri ve Kültürleri bölümü çatısı altında bulunan Abaza Dili ve Edebiyatı Anabilim dalı lisans programında öğrenim görmekte olan ve birinci öğretim yılını başarıyla tamamlayan öğrenciler için hazırlanmıştır.

Bu öğretim materyali, yazılı ifade yetkinliklerini kalıcı hâle getirmeyi ve edinilen bilgilerin yaz tatili boyunca unutulmamasını sağlar. Her metne eşlik eden yeniden yazım uygulamalarıyla temel fonetik ve dilbilgisel kavramlar ilişkilendirilir; izleyen öğretim yılına hazırlık amacıyla destek görevi görür.

Metinler Abaza edebiyatından seçilmiş kısa eserlerle, lisans öğrencilerinin edebi dilin özgün özelliklerini kavramasını sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Söz konusu pasajlar, Abaza edebiyatı derslerinin temel inceleme malzemelerini oluşturarak öğrencilerin yeniden yazma sürecinde edebi söyleyişlere temasını ve kavramları özümsemesini hedefler.

Bu materyal planlı olarak sunulmaktadır; lisans eğitimlerinin ikinci yılında Çağdaş Abaza Edebiyatı ve Abaza Şiiri dersleri okutulmaktadır. Bu kapsamda önerilen çalışma yeni derslere hazırlık sağlar ve öğrencilerin akademik başarılarını artırır.

Bu materyal, bireysel ve sessiz okuma hızını artırmayı, içerik ve yapı bilgilerini kalıcı olarak bellekte tutmayı, pasajların devamını merak ettirerek derinleştirmeyi; el yazısı çalışmalarıyla yazım becerisini ve yazılı anlatım yetkinliğini pekiştirmeyi; temel fonetik bilgilerin hafızaya aktarılmasını ve edebi dil kullanım yetkinliğini geliştirmeyi amaçlar.

Toplam 40 metin bulunmaktadır. Her biri 30-70 kelime uzunluğundadır. Haftada en az üç kez çalışılması planlanmıştır. İkinci yılın başında tamamlanan ödevler gözden geçirilir ve hatalar değerlendirilir. Metinlerin yanında Türkçe çevirileri de sunulmaktadır.

ДИУЗЦБА АУНИВЕРСИТЕТ

**Ацсабарадырrei агуманитартә тцаарадыррақәei
рфакультет**

Кавказ абызшәақәei акультурақәei ркафедра

Ацсуа бызшәei алитературей акәша

Адоц., афилол. тц. рк. Ева Таниа

Ацсуа бызшәа

Ацхынтәи адца

Ахәылааратә текстқәа

A1 – A2

Диузцба – 2025

Аредактор: афилол. ттц. рк. Герелегиз Хусну

Аиҗагаф: артц. Багаҗелиа Астамыр

Ашәкәы зинла ихьчоуп. Ахытцхырҗа арбамкәа ахархәара залшазом.

Атҗаарадырратә комиссия ишьақәнарғәғәеит.

Акомиссия аилазаара:

апроф., афилол. ттц. рдок. Маисак Тимур

адоц., афилол. ттц. рдок. Баирам Сибел

асоц. ттц. рдок. Алтын Феҳми (акафедра аиҳабы)

афилол. ттц. рдок. Жале Картал

Акорректор: адоц., афилол. ттц. рк. Отырба Ритца

Акьыпцхьфы: асс. Семра Илмаз

Аграфикатә дизаин: амагистрант Таниа Шарытхәа

Ацхъажэа

Тыркэтэыла Ареспублика Диуэцъатэи ауниверситет азанаат «Ацсуа бызшэеи алитературей» афы актэи акурс хзыркэшаз ирызкуп ари артдагатэ хархэага.

Артдагатэ хархэага хықэкыс иамоуп, адхынтэи адсшьара мшқэа раан, афыратэ шыцыларақэа рхамштра, рышьақэыргэгэара. Атекст ахылаара анафс, иацу адтақэа нагзатэуп. Адтақэа афонетика-грамматикатэ курс алагалафы изхысыз адыррақэа еидыркылоит. Иааиуа атцарашықэс азы аитахысра излалагатэу, изызхъацштэу аматериал еилнаргоит.

Атекстқэа аагоуп адсуа сахьаркыратэ литература ахынтэи. Иаагоу афымта ыытқэа адсуа литературатэ бызшэа, адсуа сахьаркыратэ жэахэа иалазгало, иазааигэазтэуа ракэны иалхуп. Икоуп алитературакны изхысуа ахэтақэа ирыцугы. Адхынтэи ахылааратэ усуре анагзараан, ажэа сахьарк рыхшыфхэыцра иаднакылоит, иазааигэахоит, иашыцылоит. Иазцхъагэатаны иалагалоп, избанзар афбатэи акурс афы иалагоит аматэарқэа «Ацсуа проза», «Ацсуа поезиа». Артдагатэ хархэага, арт аматэар ыыцқэа рышка удафарада аиасра, адкылаара алзыршо акэны икоуп.

Артдагатэ хархэага иалнаршоит:

- гэанылатэи адхъара арццакра,
- атекст агэынкылаара,
- иаагоу арфеиамта нагзаны адырра агэахэара ашьтыхра,
- анапылафара, адкъафыра ашьақэыргэгэара,
- ироухъоу афонетикатэ дыррақэа рхамштра,
- ажэа сахьарк адкылаара.

Атекстқэа 40 ыкоуп. Ажэақэа рхыцхъазара 30-70 иназоит. Мчыбжьык хынтэ аусуре иазкуп. Адтақэа рынагзашъа афбатэи акурс ахь ианааиуа игэатахоит, агхақэа аус рыдулаара мфадгахоит.

Атекстқэа зегы атырқэа бызшэахь еидаганы ахархэага иацуп.

Дорлиит Гэлиа

Атэыи жэсан айага

Марытхэеи Шарытхэеи аеишыцаа рп,ацаа
ракэын. Шахынхоз, рааигэа-сигэа, дгьыл п,иизаран.

Марытхэа даара иажэрагы дназахван, аха абахэап,шо
дабызан.

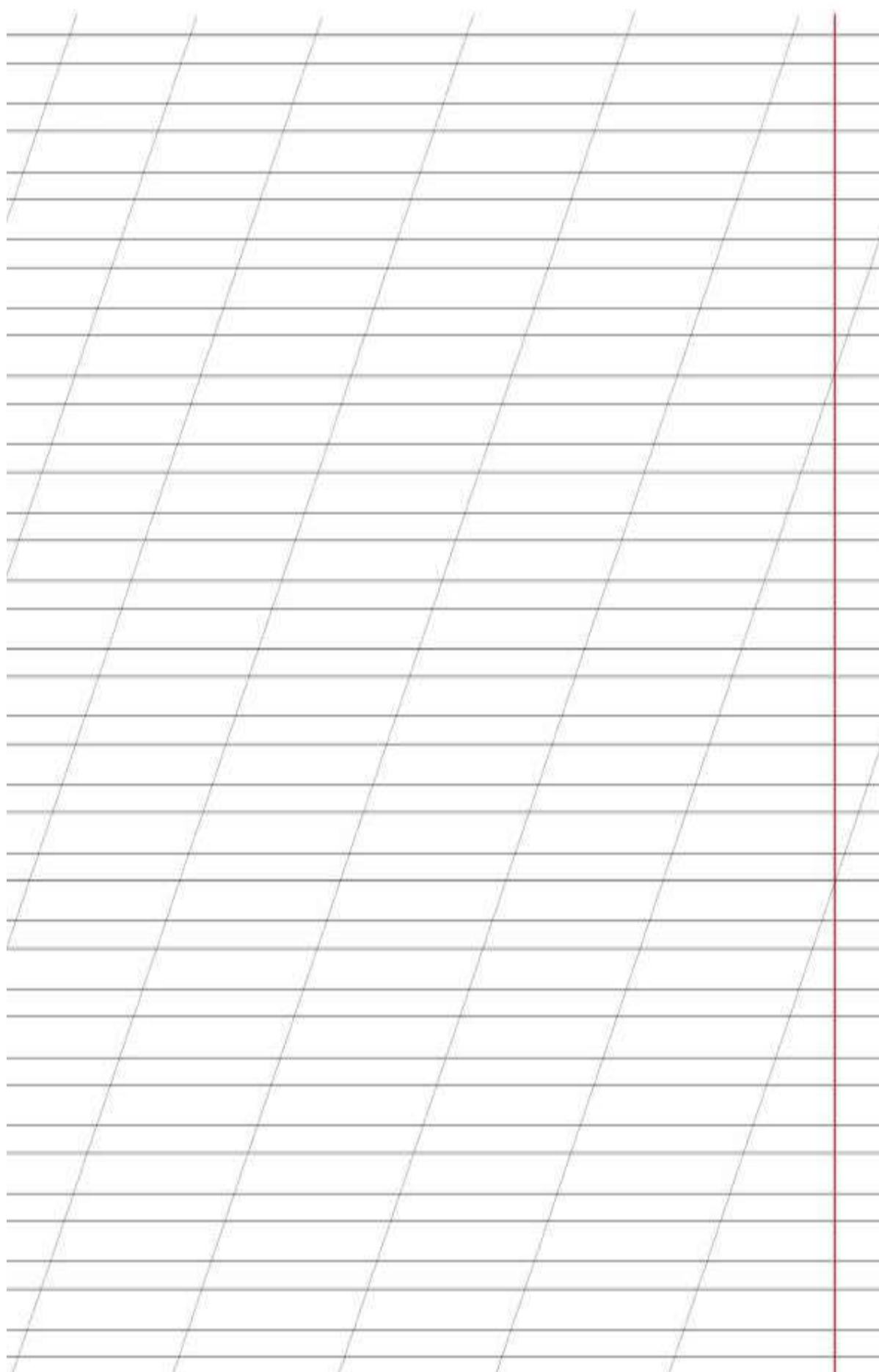
Уашыеи иареи рыджовара, абахэ иайыорны инецуан азыхо
замана, унацаа зааукылар ихнайдо. Лбаа архагы, уфри азыхо,
аффахэа илаго, азлагара рызтагылан. Даара рып,сы рыланы
икан.

 Агүа. Öder.

1. Ажэахэа аиагара ап,карала ишатэун.

Kelimeleri aktarım kurallarına göre böl.

- Даара, абахэап,шо, рыджовара, лбаа, уфри, азыхо, аффахэа,
илаго, азлагара, рып,сы, икан.
- Марытхэа, Шарытхэа, аеишыцаа, дгьыл, п,иизаран,
унацаа.

№2.

Дорлиит Гэлиа

Атэвил жэван аѳаѳа

(иауу)

Шарытхэа ип,ацэа Рафетѳи Тѳаарифѳи, иреихадѳи
ирейѳѳи узымдоруа, арп,ара назаны еивагылан.

Марытхэа ип,ацэа Елѳани Тѳорѳани, роура-рытѳаара
назаны, еихышэашэо, аѳармеип,и иѳато инеуан.

Урт рашэахэареи рыкэашареи соуп зхэо арп,ыск ип,сан.
Уззуклак зегыи ирымаран.

 Агѳа. Öder.

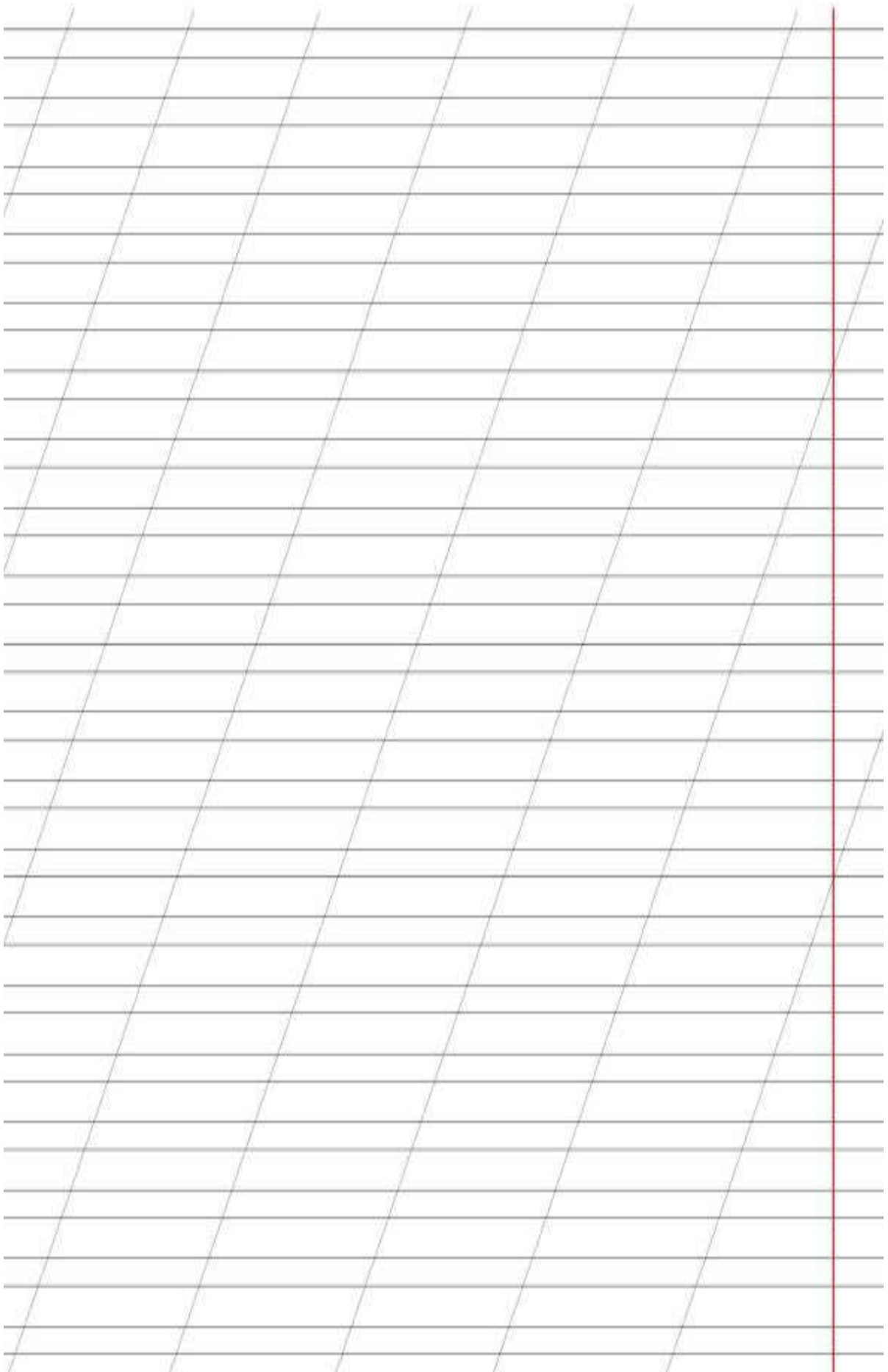
1. Ахышэахаргвежоратэ цыджыѳахэа злоу ажэахэа
алѳаатэуп.

Kelimeleri labiyalize ünsüzleri yaz.

2. Ажэахэа аиагара ап,ѳарала ишатэуп.

Kelimeleri aktarım kurallarına göre böl.

· Ип,ацэа, иреихадѳи, ирейѳѳи, узымдоруа, роура, арп,ыск.

Сара ашкол сышталаз

Зны хэылтазык, саб аызарахытэ дхынхэны асны даашт.
Ажэабжэ ыыцк ишахаз убон. Цкба итсы ишбаанза,
ишааникомт. Итсы анишба, атаацэа зегвы анаашлатэ, еихарак
сан аха анлоу, ихэарц иштэхыз аацэуригеит.

– Атэа икоуп ашкол. Абра уажэы Атэа дааны дыкоуп
еихабы дук. Уфри ашэкэы итазар, ачкэын днаганы дурбазар,
дидикомлар калап хэа сархэеит. Исабжэуригеит, ачкэын уажэ
думаны уца хэа.

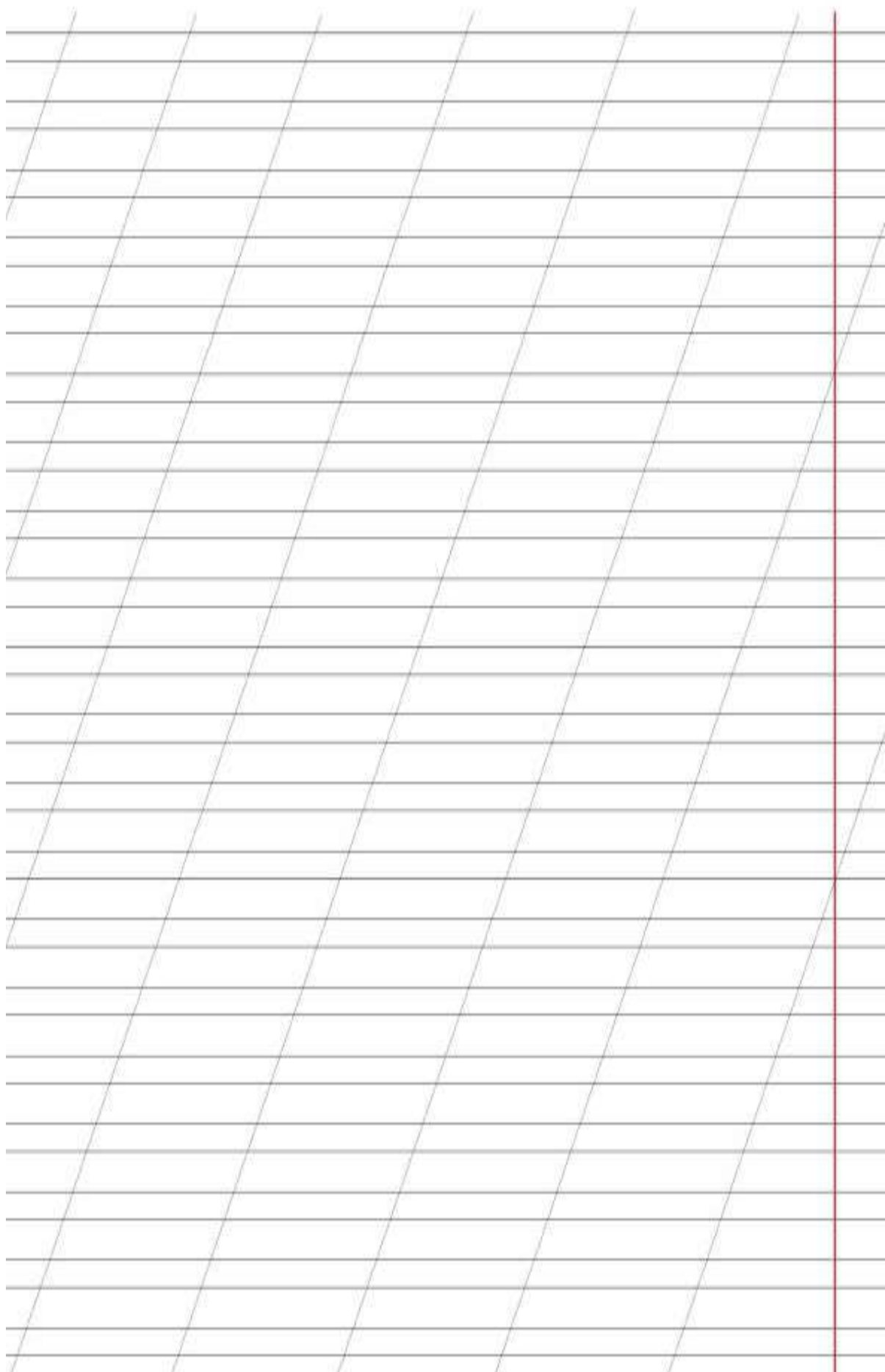
Агца. Öder.

1. Ақовишәхаргөежәратә ыабжовыкақәа злоу ажәақәа
алғаатәуп.

Kelimeleri labiyalize ünsüzleri yaz.

2. Арншқага дорға зүү ацыбжовыкақәа злоу ажәақәа
алғаатәуп.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Nº4.

Дорлиит Гәлиа

Сара ашкол сышталаз

(иалу)

– Уажэы ианда, сынтэоу? – лхэан, диазйааит сан.

– Сынтэа закэызеи, уайды ма уайдашытэхэ руакы

дызгарц аун ирхэо.

Сара, сабаргои аасгэахэын, сиэаны, схэы-сжыы аамлагылт.

Сан, акхыбарахы акы лтахушэа дныкхэагылан, акраамта
арахэ дыкхымыйт. Алашарахэ, амыахэ данааи, лылақха
ҕап,шэза иҕан, дйдыуроаарын.

Агүа. Öder.

1. Ақовышәхаргөежәратә җыбжовыҕақәа злюу ажәақәа
алҗаатәун.

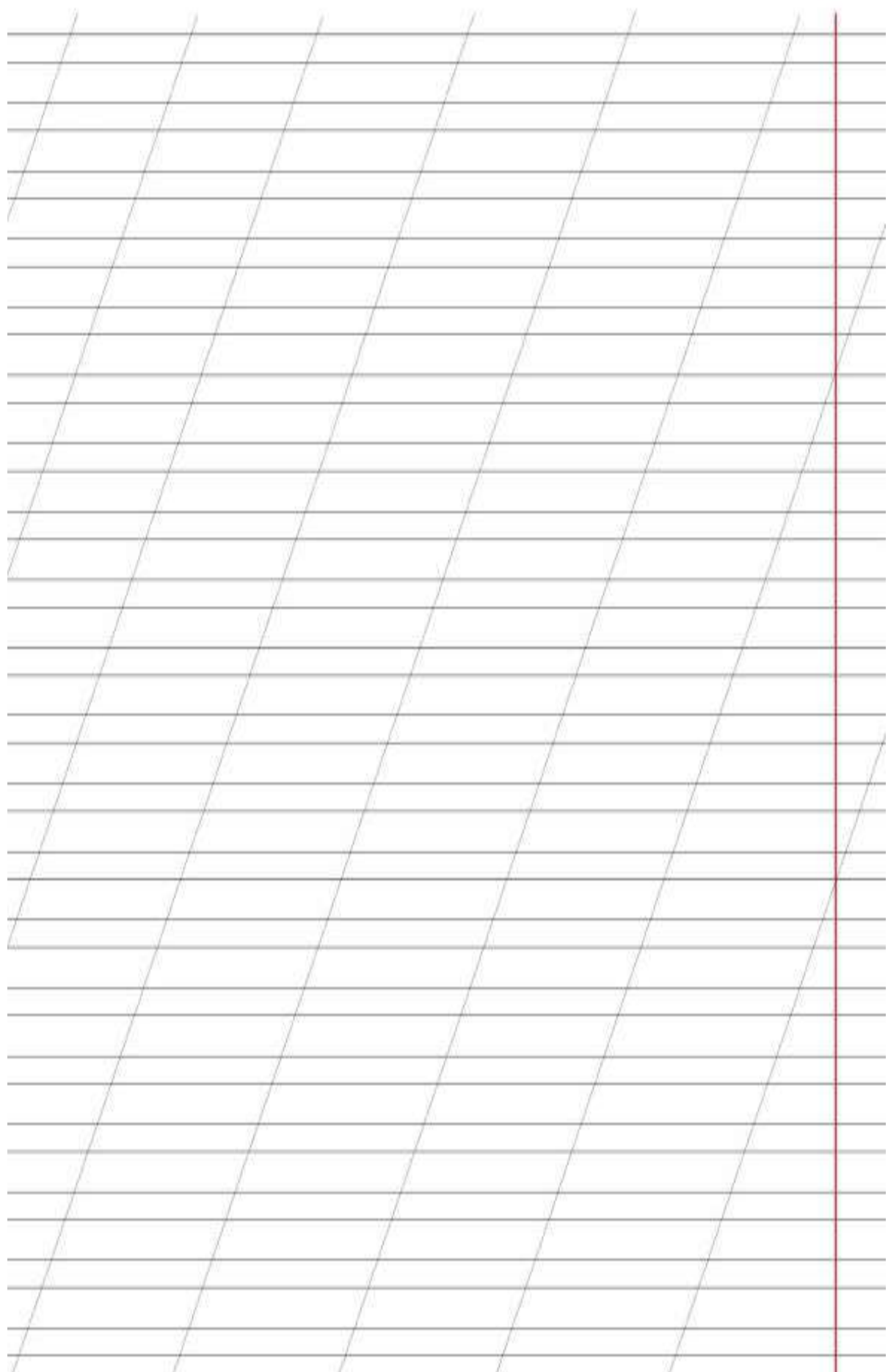
Kelimeleri labiyalize ünsüzleri yaz.

2. Арн,иқага дурга зүү аҗыбжовыҕақәа злюу ажәақәа
алҗаатәун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

3. Цәахәак ахынтәи даха цәахәак ахы иузиамго ажәақәа
алҗаатәун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

Сара ашкол сышталаз
(иалу)

Санду, сад иан, ари ангалта, излацдажээз
анешмылкаа, уи зынза аргала айдыуара далагеит, ханшқа
дабжэгои, зэи дыншэжыуада хэа.

Сангои, иаалзымычхазт, ақбын-шэыпра далагеит, нас сара
сыззын,шыхзи, саргои саақбыз-қбызын, айдыуара сналагеит.
Сад, хэыңык игэи иаацдымгхан, ила тугаа дхэхэап,иуан.

Хэдылацда итэзгои иаарицдымгхан, сан дрыжэжварызу,
санду дрыжэжварызу рзымдыруа, игачалкны иаақэхеит.

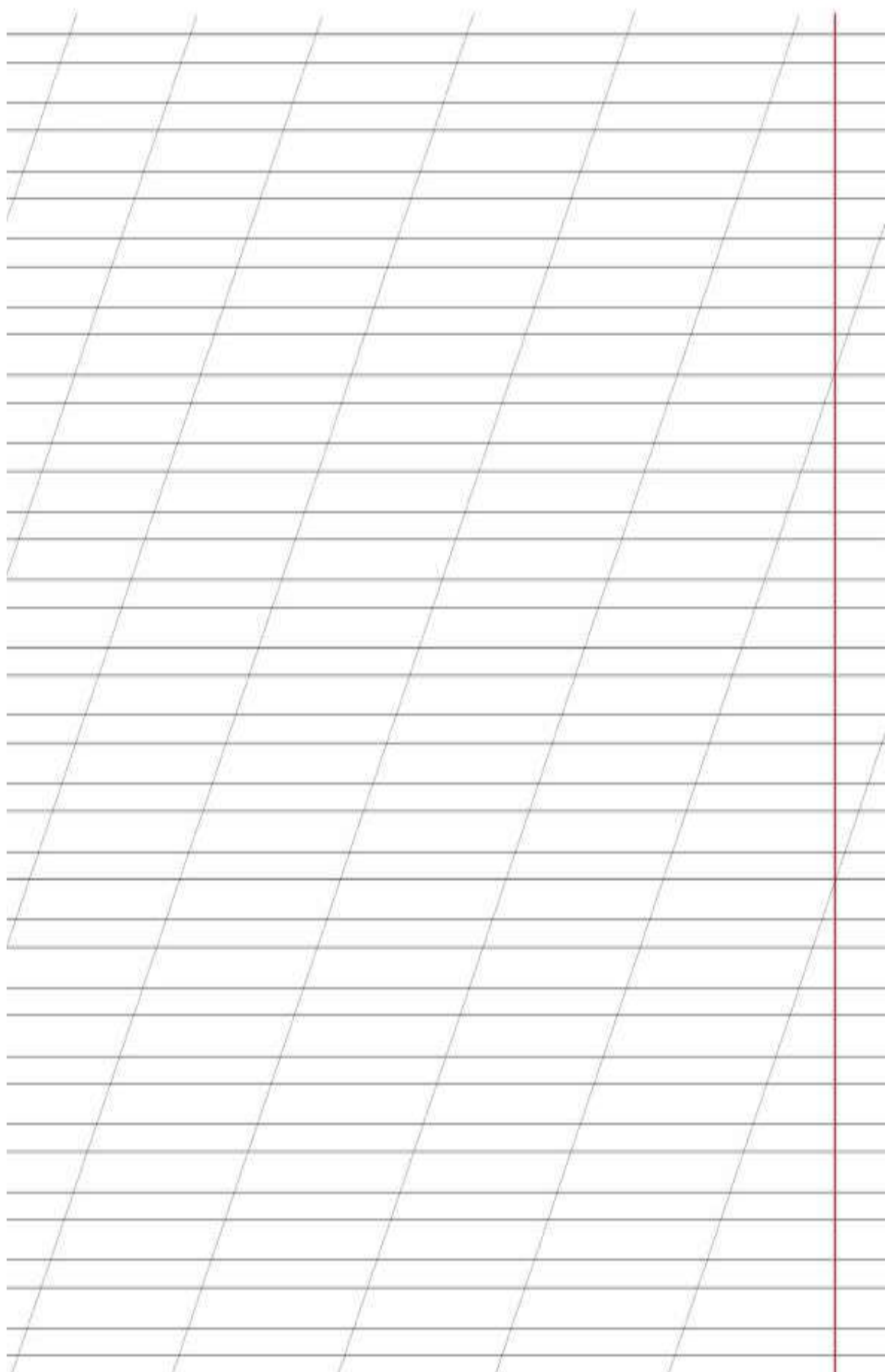
 Aqūa. Öder.

1. Ақбышэхаргөжоратэ цыбжыкақэа злоу ажэақэа
алсаатэун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzleri yaz.

2. Арпшқага дурга зүү ацыбжыкақэа злоу ажэақэа
алсаатэун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Сара ашкол сышталаз
(иану)

СаѢ даѡуа далагеит:

– Уажэраанза хачкэын айара иманы дхамандаз шэхэон, уажэ ыара айара ахыоуша дызгоит анысхэа, айдыуара шдалагеит, ыаргыы дызгазом, абра дшэымаз, – ихэан, днатѡеит.

СаѢ ас анихэа, айдыуара иаакѡыйкѡеит. Саргыы сеаасыртѡнчит.

Нас хѡылацэа руазэы даацэажэан:

– Шѡычкэын айара иоур, даара инасын, дуун, шѡйдыуахуама! – ихэан, даараджѡеит.

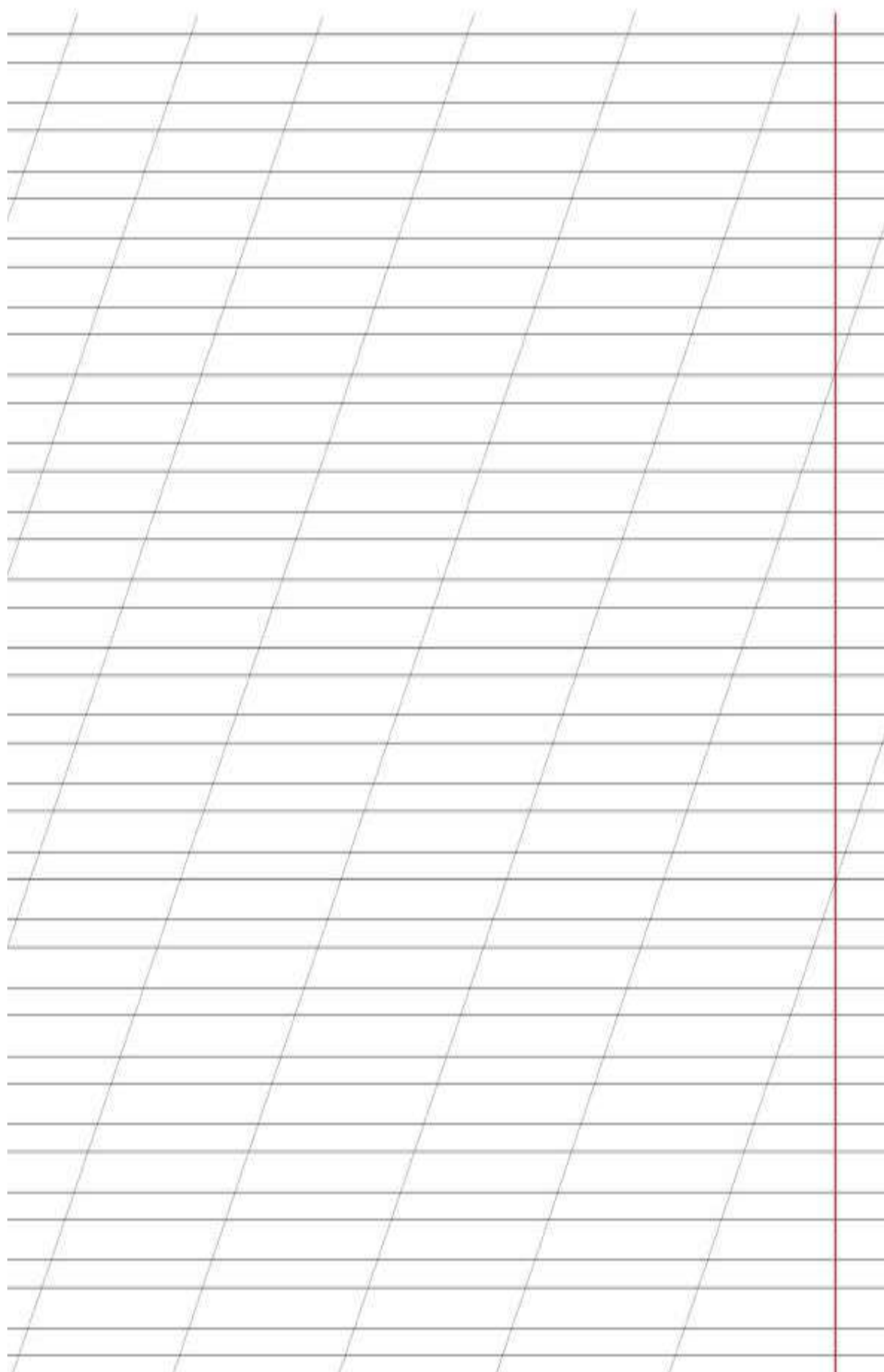
 Агѡа. Öder.

1. Ахыишэхаргыежоратѡ ыыѡжыыѡахэа злоу ажэахэа алѡаатѡун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzleri yaz.

2. Арншхэага дургэ злу аыѡжыыѡахэа злоу ажэахэа алѡаатѡун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Дорлиит Гэлиа

Сара ашкол сышталаз
(иайу)

Ишешдэажэоз, агэылацэа руазэы ус ҕаашитит:

– Абри ачкэынцэа рзы ашкол ҕарҕаргыы, итарҕаргыы, уи ебоурум, аха абри азҕадцэа рзы ашкол зхэартуузеи? Азҕад айара аилоу, акгыы дапсам, ачкэынцэа асалам шөкэқэа рзылысуа далагаиит.

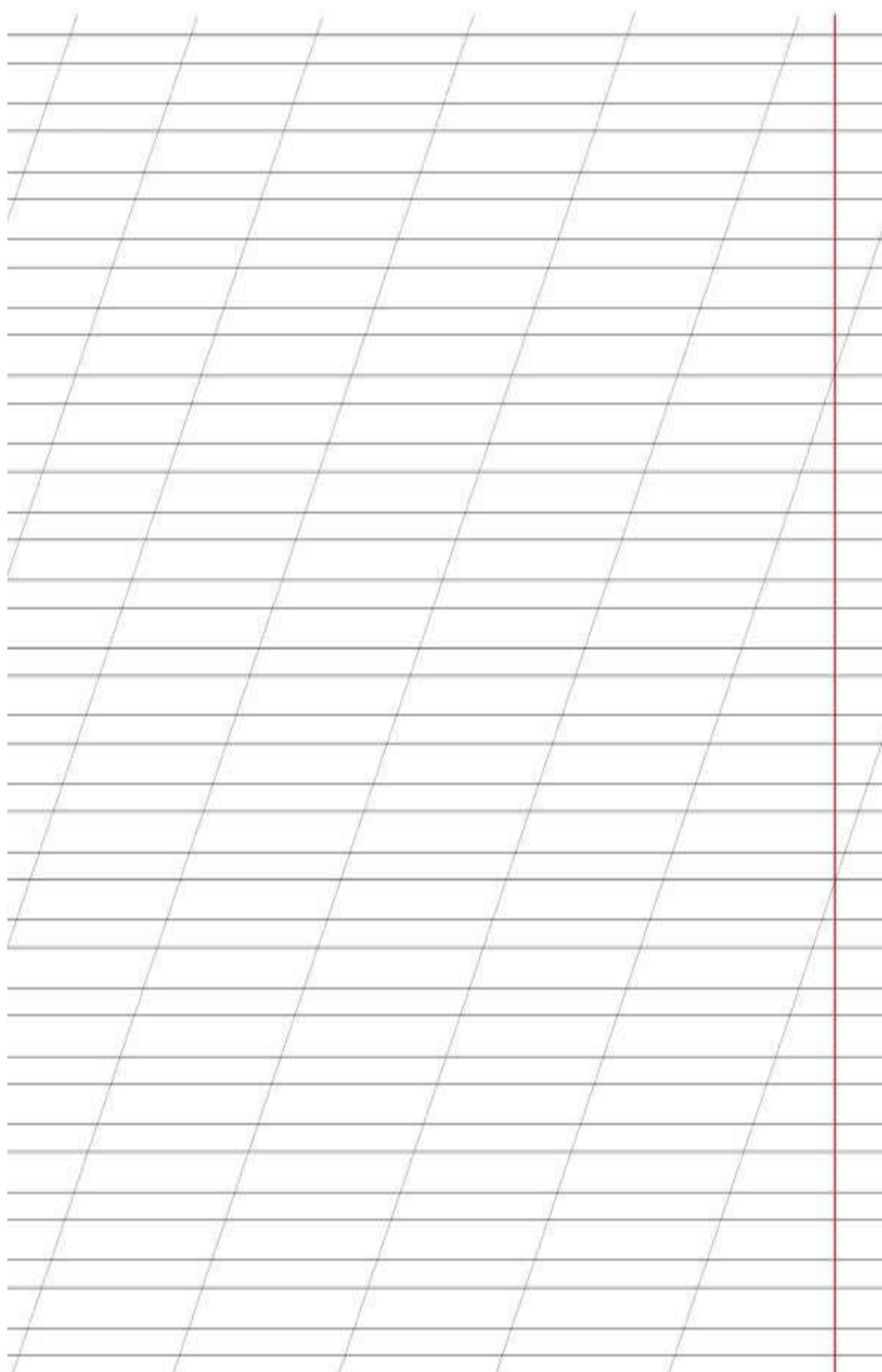
Зегэ абри иакэшахатҕеиит, азҕад лзы айара акгыы ишапсам. Абри ашөтөхө, айзараҕы иҕаз ажэаджөқэа инарымалан, акраамтэ ицэажэо итэан, нас агэылацэа багылан, роыөнқэа рахо ицеиит.

Адырбааны, сан даара лылахө еикэны дыҕан, аха илынлоуртшуамызт. Сандугыы лылахө еикэын. Исыгыз-исыбзз зегэ аадырхиан, саб саашехоницан, Акэака хцеиит.

 Агүа. Öder.

1. Цэахэак ахынтэи даха цэахэак ахө иузиамго ажэақэа алсаатэун.

Bir satırdan diğesine aktarılamayan kelimeleri yaz.

Сара ашкол сышталаз
(иалу)

Уа хахънеиз, тариоманс игылаз Бабала ина Буда
иакэын. Сабн иареи даара Ёзиа еибодоруан.

– Аамта аныкало сара шидасхэан, – ихэан, ашэ ахы
гэман.

Уака, хара хан, хва инеикээз ауаа кэып, сычхауа игылан.
Адракны, дук ашэ иацэыхараликэа, хахэ дук кажын. Ласба
шкээкэа хэычык уака иаватэан, агарп, хон алраахы. Хэычык
сналахэмарыур стэххейт, аха «г-г!» ахэан, ахан, ыцкэа
ааснарбейт.

 Агүа. Öder.

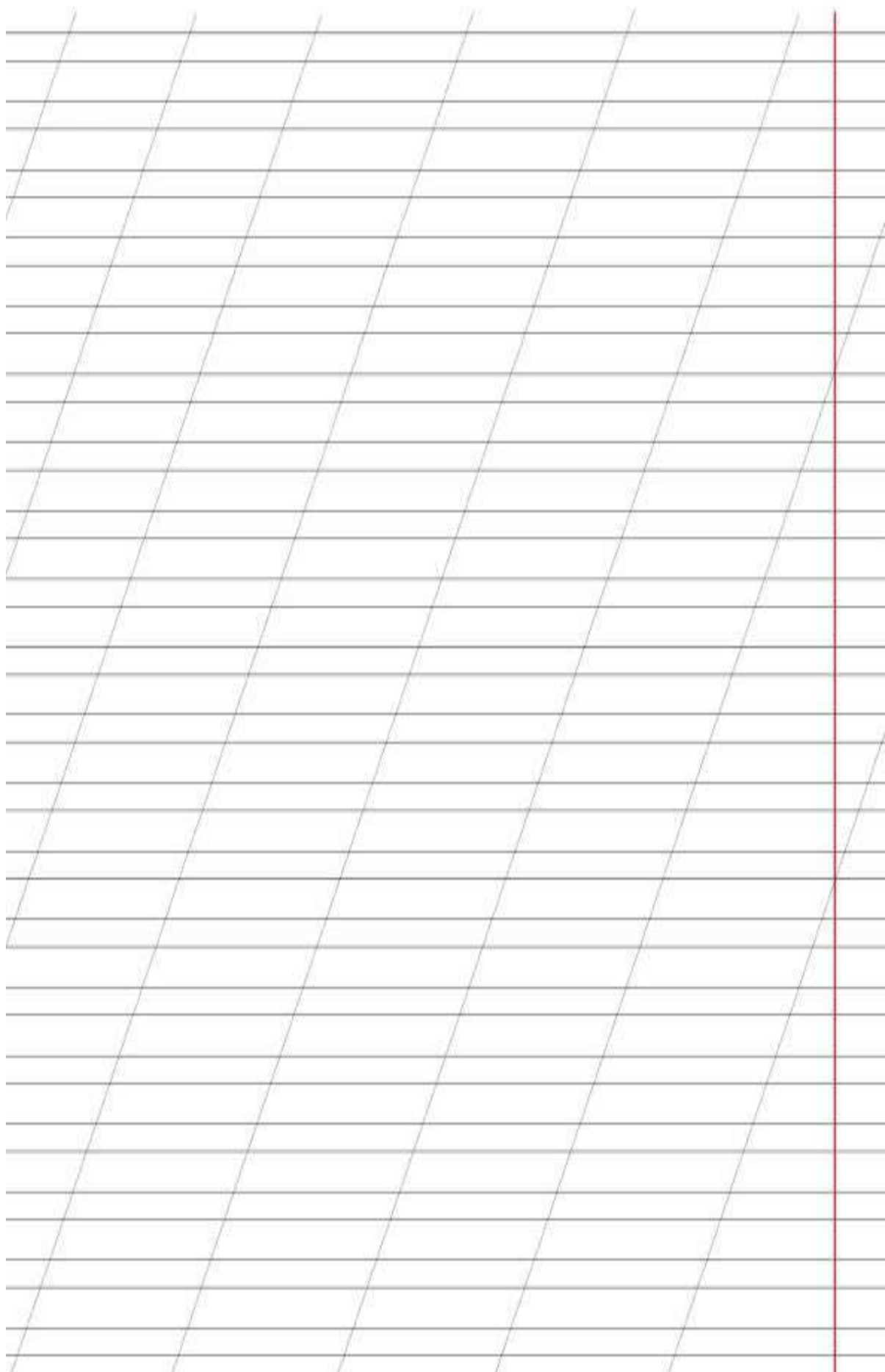
1. Цэахэак ахынтэи даха цэахэак ахы иузиамго ажэахэа
алваатэун.

Bir satırdan diğesine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Ахэоухэа ажэа аиагара ан, тарала ишатэун.

Cümleleri bir satırdan diğesine aktarma kurallarına göre böl.

· Уа хахънеиз, тариоманс игылаз Бабала ина Буда иакэын.
Сабн иареи даара Ёзиа еибодоруан.

Сара ашкол сошталаз
(иайу)

Сиэан, наскба сгыланы сазып,иуан. Снеиной, ахахэ
снохэтэан, аха ахан,ыцхэа снарбо ианалага, сиэан, сакэыйт.
Убри аамтазы, саб уааи хэа созхитит. Ахахэ ахотэ сынкан,ан,
аласба айыхэа снахэп,алан, сыоны сғынасхейт ашэ ахэ.

Аласба хэа сзышотаз сайкваны инсышоталан, сиэаны
иайхашт. Аха уеизгы, уахэ хасналар каломызт, уахэ хасналт.

 Агүа. Öder.

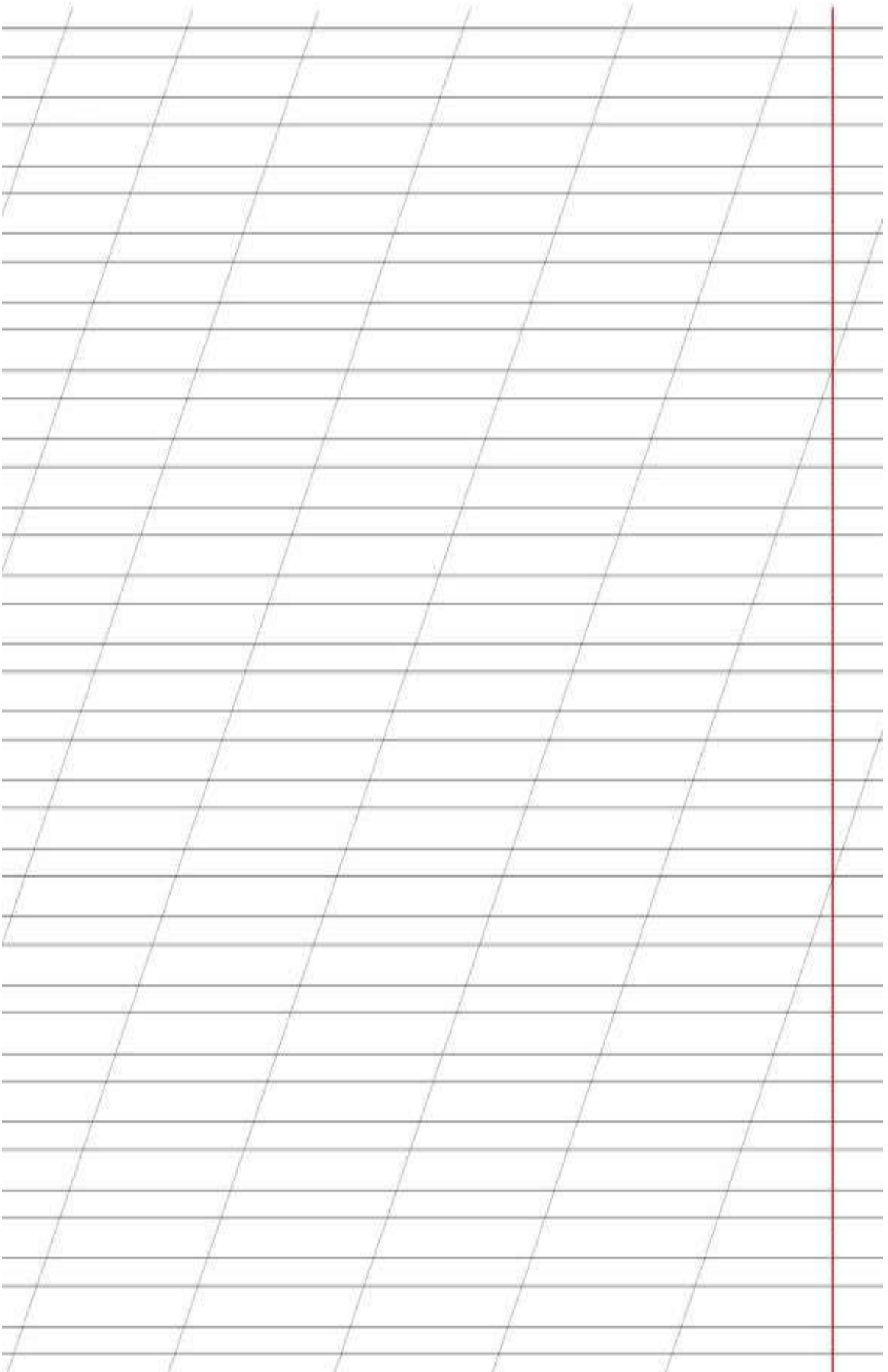
1. Цэахэак ахынтэи даха цэахэак ахэ иузиамго ажэахэа
алсаатэуп.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Ажэахэа цырала ишатэуп.

Kelimeleri hecelere ayr.

- Сиэан, наскба, снеиной, ахан,ыцхэа, ианалага, аамтазы,
уааи, сынкан,ан, снахэп,алан, сғынасхейт.

Сара ашкол сышталаз
(иалу)

Аиҳабы ҳашәкәы днаҳәапшыи:

– Ибзиоуп, ачкәын даанаҳархәап ашкол ағы, аха уажәыцәкәа изыкалои, уажәы асныка уца. Адырра ануахталак даага, – ихәан, хандәымцит.

Уахынтә хандәымц, сибапы слаҳәапшызар, ашва аурашы икан. Саб:

– Уи ажәхвевт, ласбазам, пиноуп, аласба еипши уалахәмарыр ауам, – ихәевт.

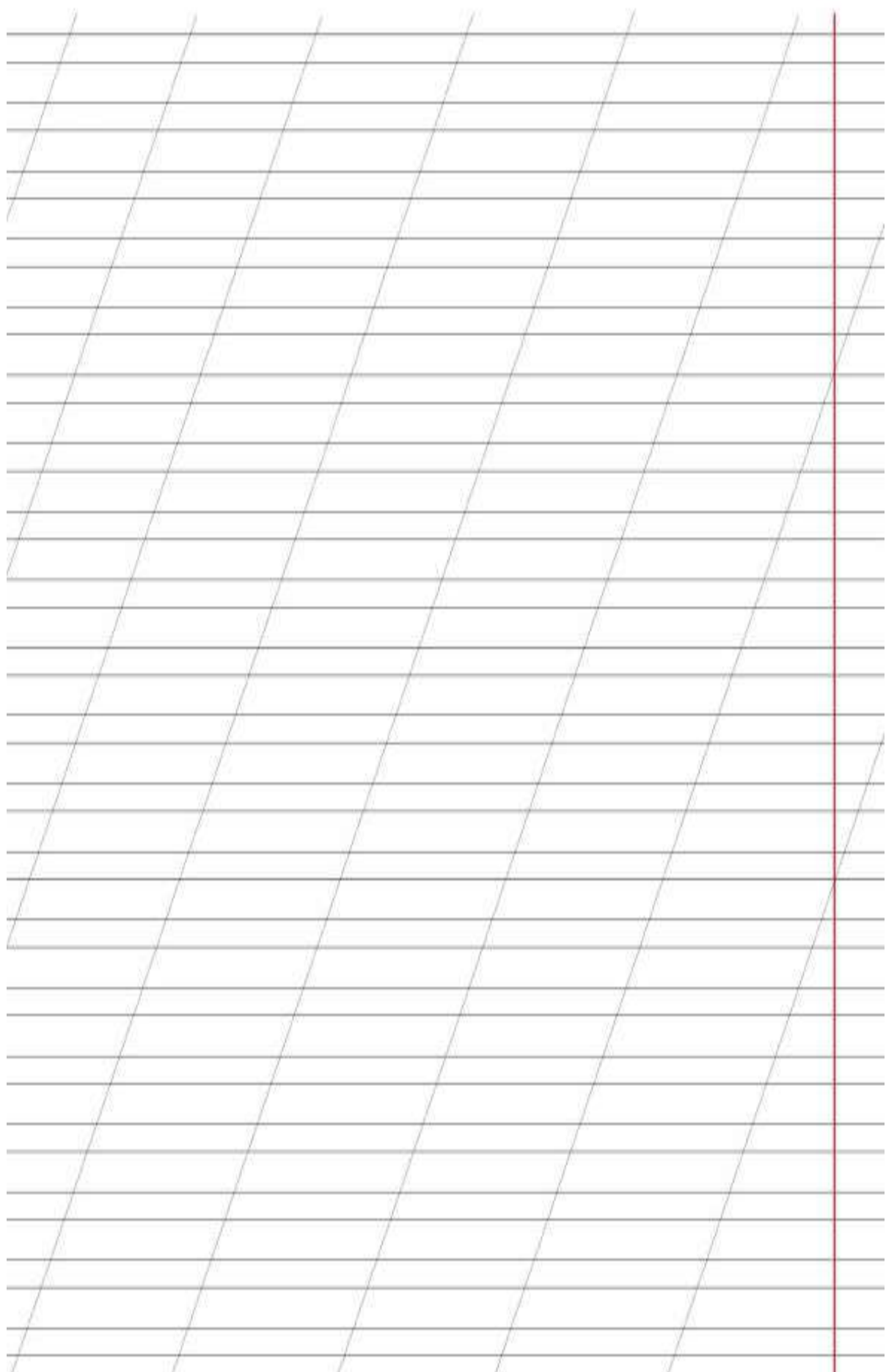
Уеизгы исыцхәван, иалгахван. Саб адәкван ағы днвин, хәыңы-мыңык ихәхан, асныка хдәыкәлевт.

 Агца. Öder.

1. Ахәоухәа ажәа аиагара ап,карала ишатәуп.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre böl.

· Аиҳабы ҳашәкәы днаҳәапшыи. Уахынтә хандәымц, сибапы слаҳәапшызар, ашва аурашы икан. Уеизгы исыцхәван, иалгахван. Саб адәкван ағы днвин, хәыңы-мыңык ихәхан, асныка хдәыкәлевт.

Сара ашкол сышталаз (ицу)

Галас иман, ашкол сизтамйакха абыка
сырхынхэны сахыгоз. Сара сгэанала сизгэурхон абыка сахыгоз.

Абыка хандэыкэлалаш, ашкол ағы снейган, ахэыцкха
сирбейт. Ашэбэып, хвара иалгахвазаарын.

Алпыл иасуа, еибарысуа, ихэмаруа амзырха ихэын.
Ахэыцкха реиҥа адуцэа рацэан.

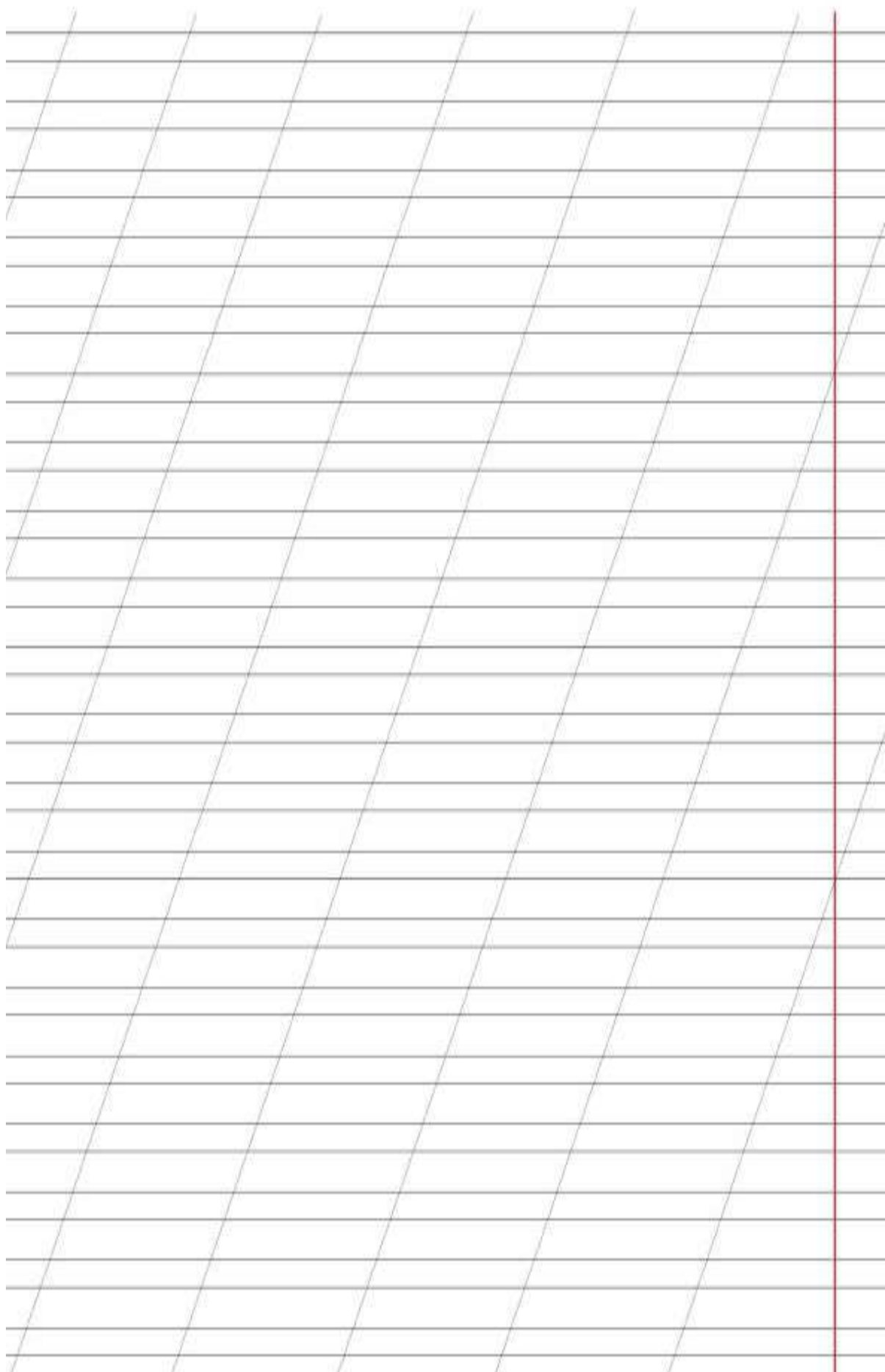
Акраалтэа уа хрыхэап, шуан. Уашоуп, пыттракгоы сааилахыит
уа аҕазаара: алпыл асра, ахэмарра ...

 Агүа. Öder.

1. Ахэоухэа ажэа аиагара ап, ҕарала ишатэуп.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre
böl.

- Ашэбэып, хвара иалгахвазаарын. Алпыл иасуа, еибарысуа,
ихэмаруа амзырха ихэын. Ахэыцкха реиҥа адуцэа рацэан.
Акраалтэа уа хрыхэап, шуан. Уашоуп, пыттракгоы
сааилахыит уа аҕазаара: алпыл асра, ахэмарра.

Сара ашкол сышталаз

(иану)

Ауха айхыбжоон асны хаамт. Сани сандуи,
хара хцеижотей, егымфакда ижаарын. Сан, дошйёуоз хыхьк
аалызысын, дошотан, хара ханаан. Сшылбаз еипи
даадзиахеит.

Ххэы аадырхиан, зегвы крахфеит. Ача, ачархэы ухэа,
иаахэаны ирзаагаз, еигэдырхэаны ирфеит.

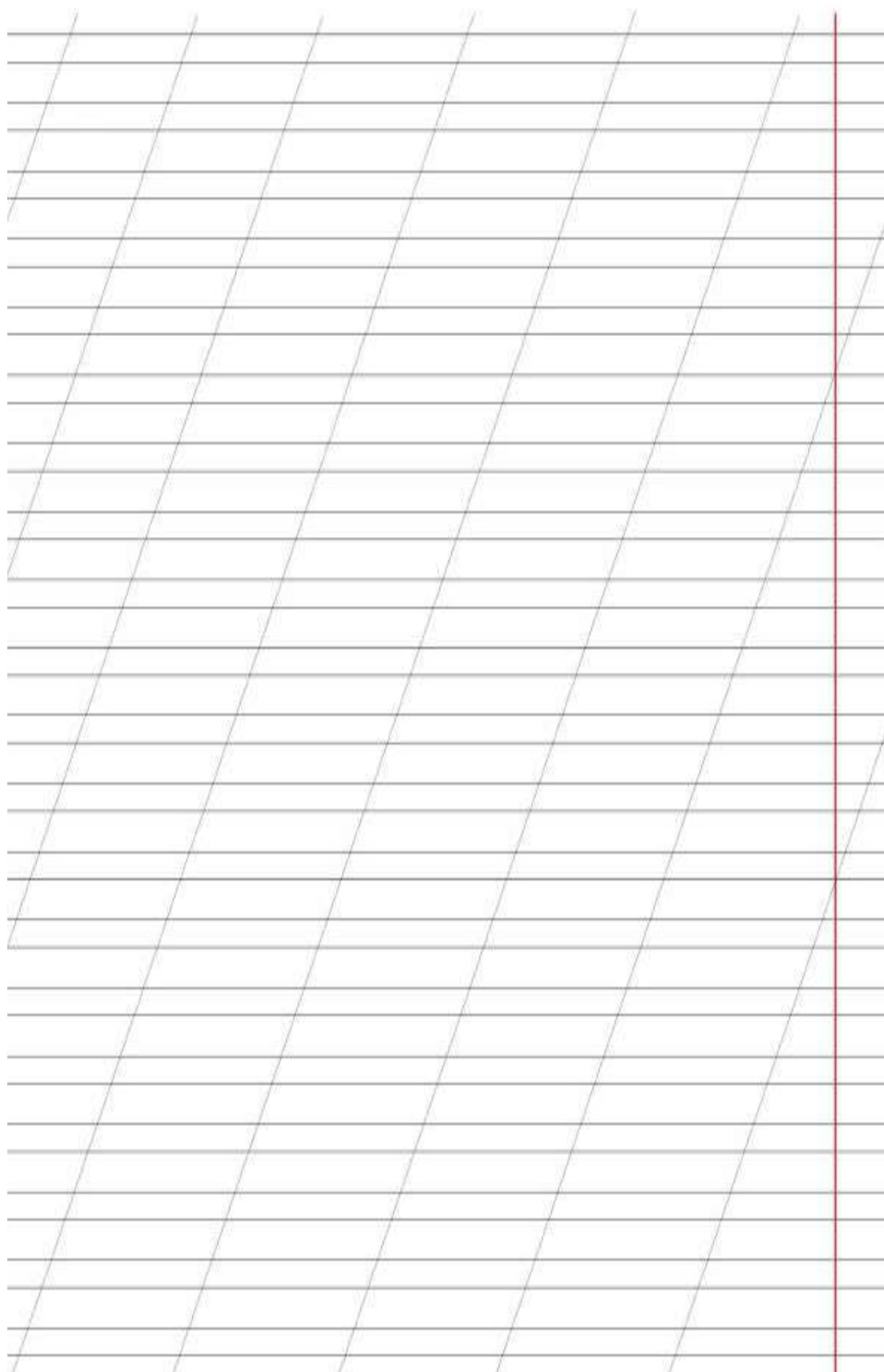
Ашотхэ, сан лажэа зейиураз ала, знык Ажаажа санырга,
ашкол аёы срыдырковылар ртахын. Царазнак ахотэ ирыласит,
ашкол стайаразы Ажаажа сшыргаз.

 Агѳа. Öder.

1. Ахэоухэа ажэа аиагара аптарала ишатэун.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre böl.

- Сара ашкол сышталаз. Ауха айхыбжоон асны хаамт.
Сшылбаз еипи даадзиахеит. Ххэы аадырхиан, зегвы
крахфеит. Царазнак ахотэ ирыласит, ашкол стайаразы
Ажаажа сшыргаз.

Сара ашкол сышталаз
(иаци)

Срыдрымкылакэа сахънеуз хэычык ип,халшыон.

Артхэа анызба, саргы хэычык гэалас икасйеит сахорыдрымкылаз.

– Дук мырйыкэа, ачкэын ип,хварацы дыкоун Ажэажа, ирыдыркылаз азэ иеипи дып,хвэзоун, – ихэан, даахычхэаиша ахэара далагеит сад.

Ала ахосыцхэз шыапы сан ианылсырба, сад иахэ лхы налырхан:

– Сычкэын Ажэа дганы, ала ириханы даага хэа уасхэазма, – лхэан, даахыччеит.

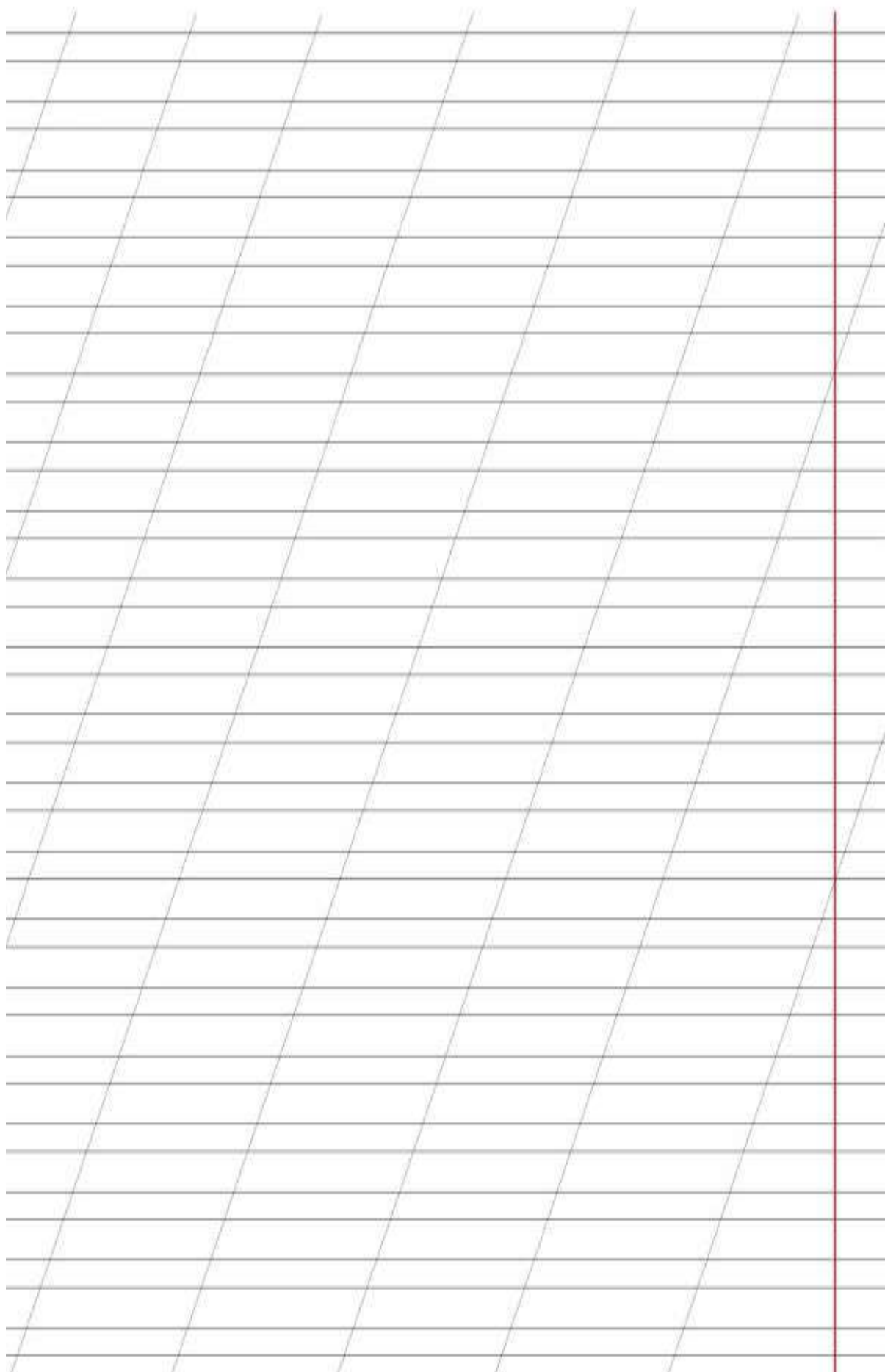

Агца. Öder.

1. Ахэоухэа ажэа аиагара ап,карала ишатэун.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre böl.

- Срыдрымкылакэа сахънеуз хэычык ип,халшыон. Артхэа анызба, саргы хэычык гэалас икасйеит сахорыдрымкылаз. Дук мырйыкэа ачкэын ип,хвоит. Ахэара далагеит сад. Ала ахосыцхэз шыапы сан илсырбеит. Сад иахэ лхы налырхеит.

Сабду ихэштэара ахахэ

Хабжыкэыт ипхэыс, лхы касыла иааѳакны, дцеит.

Дошнешуаз, Качбеи ипхэыс, лыжэса апхал ыкэургыла
дшаашуаз, дналхыпшиит.

– О, Швалсиа! – лхэан, налыкэфылтит.

– Убуазеи?

– Баагылшот зны, аказы быстахун!

Качбеи ипхэыс лыпхал ѳаѳа иналыргылеит. Егыгвы
дналыргылеит.

– Ани шэгэашэ, ана иаѳы иѳаз, шаганы хадгвыл
иадыргэѳала изыѳалазеи? Убри сазѳаап хэа саашт, – лхэеит
Хабжыкэыт ипхэыс.

– Уи хгэашэ ахоѳахѳо хара иаадырт, шэара шэус алам! –
лхэеит егыгвы, иаахжэаны.

Agüa. Öder.

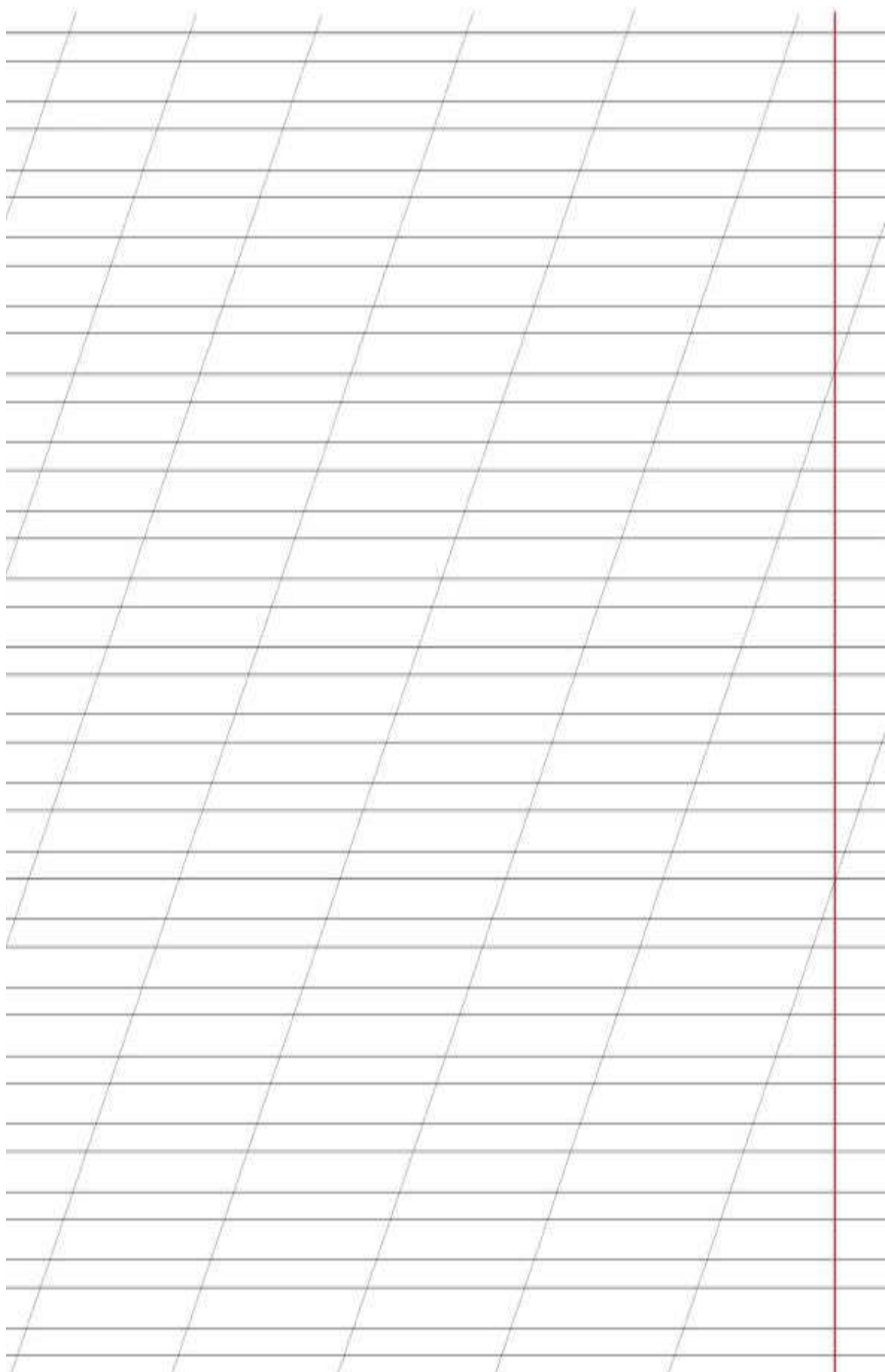
1. Ахэоухэа ажэа аиагара апѳарала ишатэун.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre
böl.

- *Хаджькэыт ип,хэыс, лхы касыла иааџакны, дџеит. Дошнечиуаз, Качбеи ип,хэыс, лыжэса ап,хал ыкэыргыла дшааиуаз, дналхып,иит.*
- – *Ани шэгэаиэ, ана иацы ихаз, шаганы хадгьыл иадургэгэала изыкалазеи? Уфри сазџаап хэа сааит, – лхэеит Хаджькэыт ип,хэыс.*

2. *Цахэак ахынтэи даха цахэак ахо иуузиамго ажэахэа алсаатэун.*

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

Сабду ихәштәара ахаҳә
(иайу)

– Узбозеи? Ани ажрагвы арахь изаахоузеи? Хадгвыл хышәйдарц шәгәы итәун акәу?

– Уигвы шәара шәәусым!

– Хайт, шәара шәәусым захәзузеи? Хадгвыл жәгарц шәашьтәун, уигвы хара иахусым? Ари змааноузеи? А-а?!

– Схайә даар, бизйәа!

– Бхайә иакәым, бәра бхатә сәбзйәауеит!

– Ашышыхәа бәхынтәаз бәа, абри ап,хал бхы иакәп,еаанза!

– Аайт, закәызеи, утәгвы улиуа, ухгвы п,еуа!

Иаашмалт.

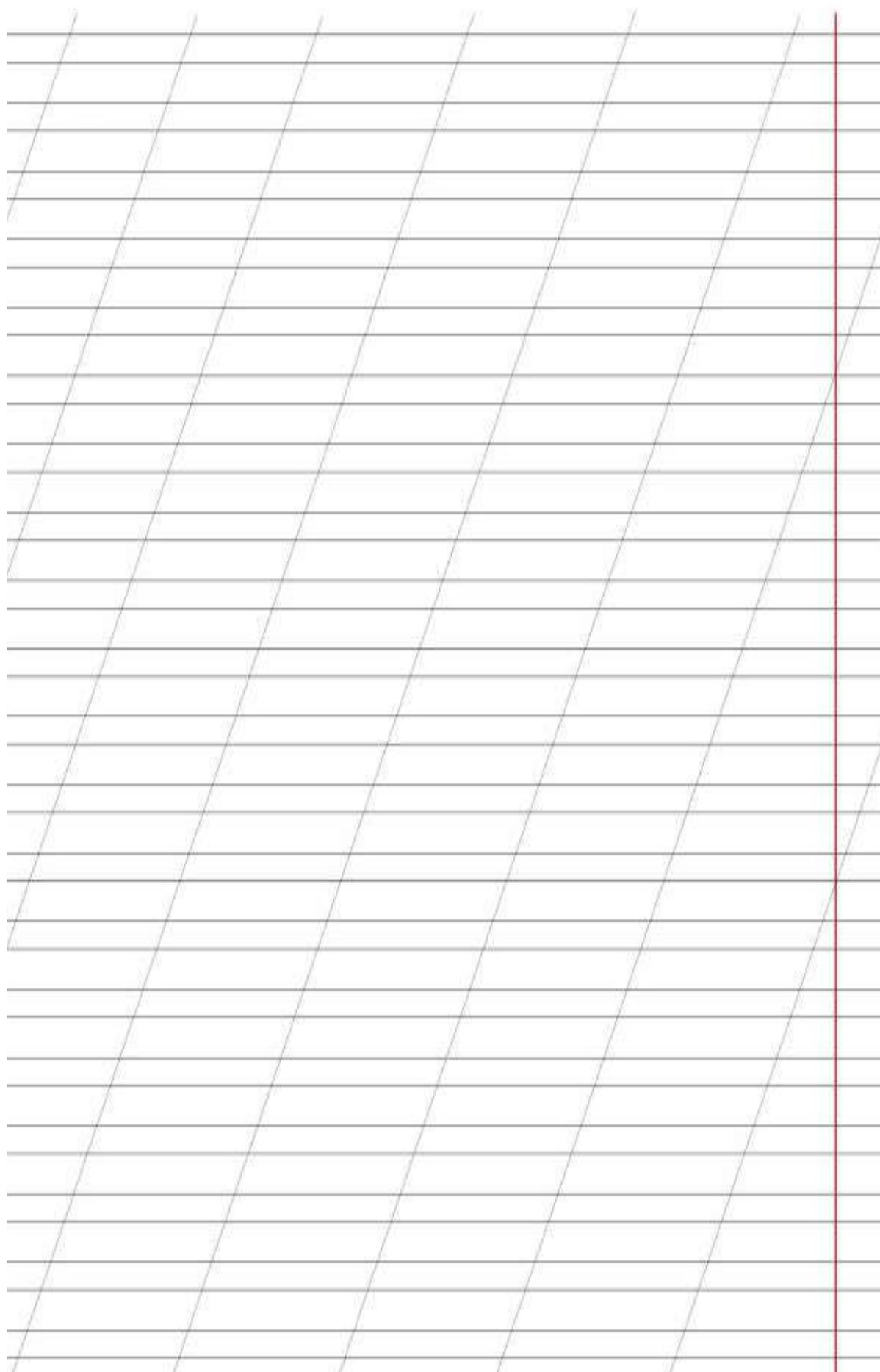
Агйә. Öder.

1. Ақовышәхаргөежоратә цыбжыыҕақәа злоу ажәақәа аләаатәун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

2. Арн,иқага доурга зүү ацыбжыыҕақәа злоу ажәақәа аләаатәун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Ан ласалам шөҕөү

Асабшааһы, заанайы аусура даналга, Виктор Нанба иыыиэи иарей алаф еибыхэо, русхэартэ иаатҕыйын, досу рыһныҕақоо рахы рҕынархейт.

Виктор иһны дааин, аиэ анааирт, иап,хэа адашылма инықәхайт конвертк. Аһны уас данырылба, ҕаҕа аиэ иавҕарҕазар акөһап.

Ип,хэыс, ахэыҕы даалгараҕы, ахэыҕ бахчахы дыҕан. Аконверт аашытҕыхны днап,хөейт. Ианын: «Изоишэишот санп,слак аишэахы». «Хы, дозустҕарыдаиш? Иагаһы рус иалсыргахөейт. Иагаһы, рус сзалахэазақһан, аишэус иақәшэахөейт. Дозустҕарыда?» – дхэиуан иара.

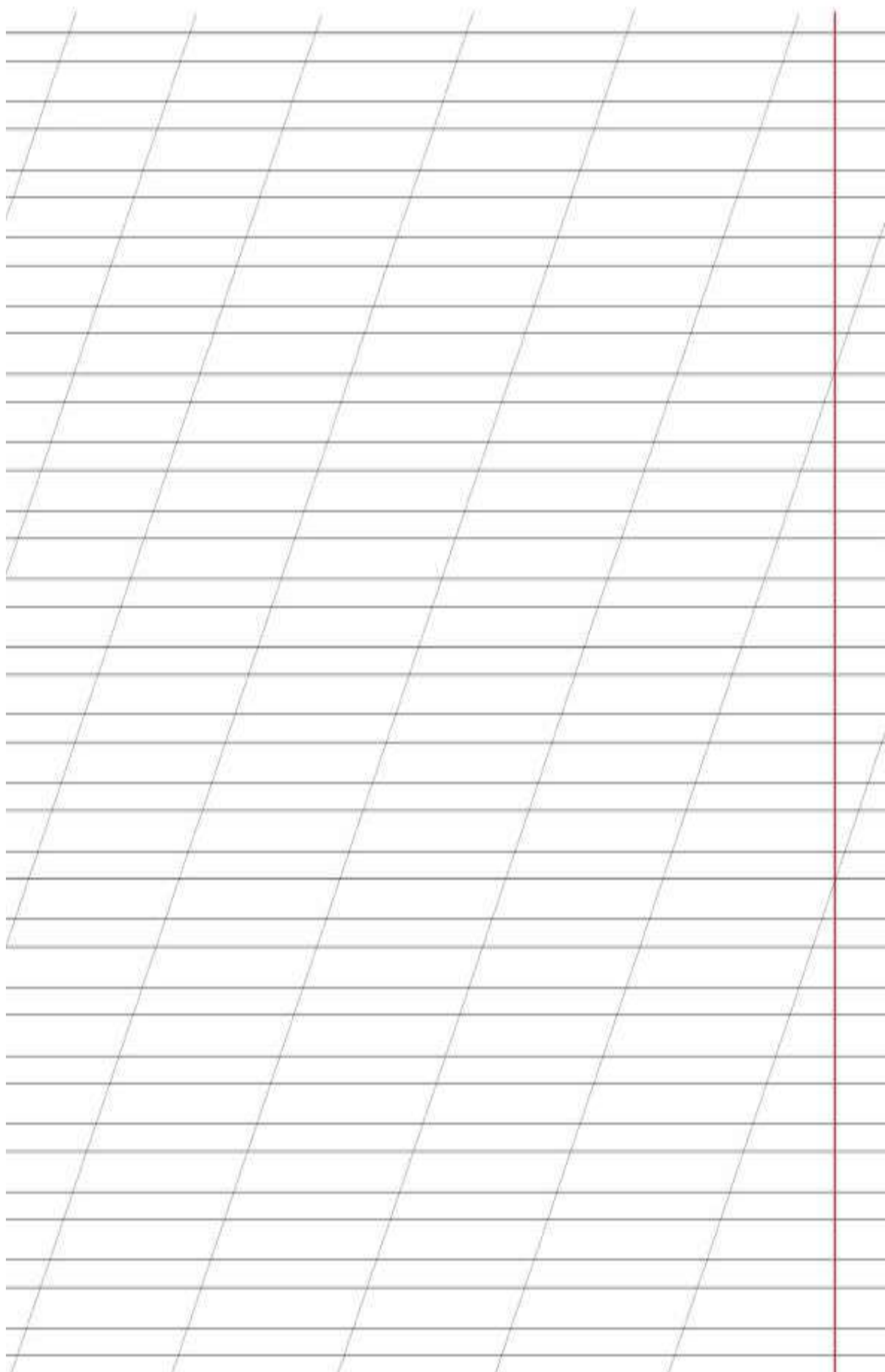

Адҕа. Öder.

1. Ахэоухэа ажэа аиагара ап,ҕарала ииатэун.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre böl.

- Виктор иһны дааин, аиэ анааиртит. Иап,хэа адашылма инықәхайт конвертк. Аһны уас данырылба, ҕаҕа аиэ иавҕарҕазар акөһап. Ип,хэыс, ахэыҕы даалгараҕы, ахэыҕ бахчахы дыҕан. Аконверт аашытҕыхны днап,хөейт.

Ан лысалам шөкөө

(иайу)

Виктор днатөөт. Апхара дналагеит: «Сызкэурбану, зда дсомам с-Виктор, абри ашөкөө сгэабан иайасйоит. Уара ануоуа, сара адунеи анысып,сахлак ауп. Сара сып,стазаара аиҳа, ссызхэыцуа уара уоуп, нан, сычкэын.

Уабгы саргы иифа-имжэ, хкэалкэало уара уакэын хзышотаз. Хмыцазакэан закантэ иаххаагахвэз! Уара мацк угэы бзиалхар, лацэааихышэ кэсйомызт. Снапкэа сгэыйап,саны, уаха шаанза, скэасэа уап,хэа сыкэтэан.

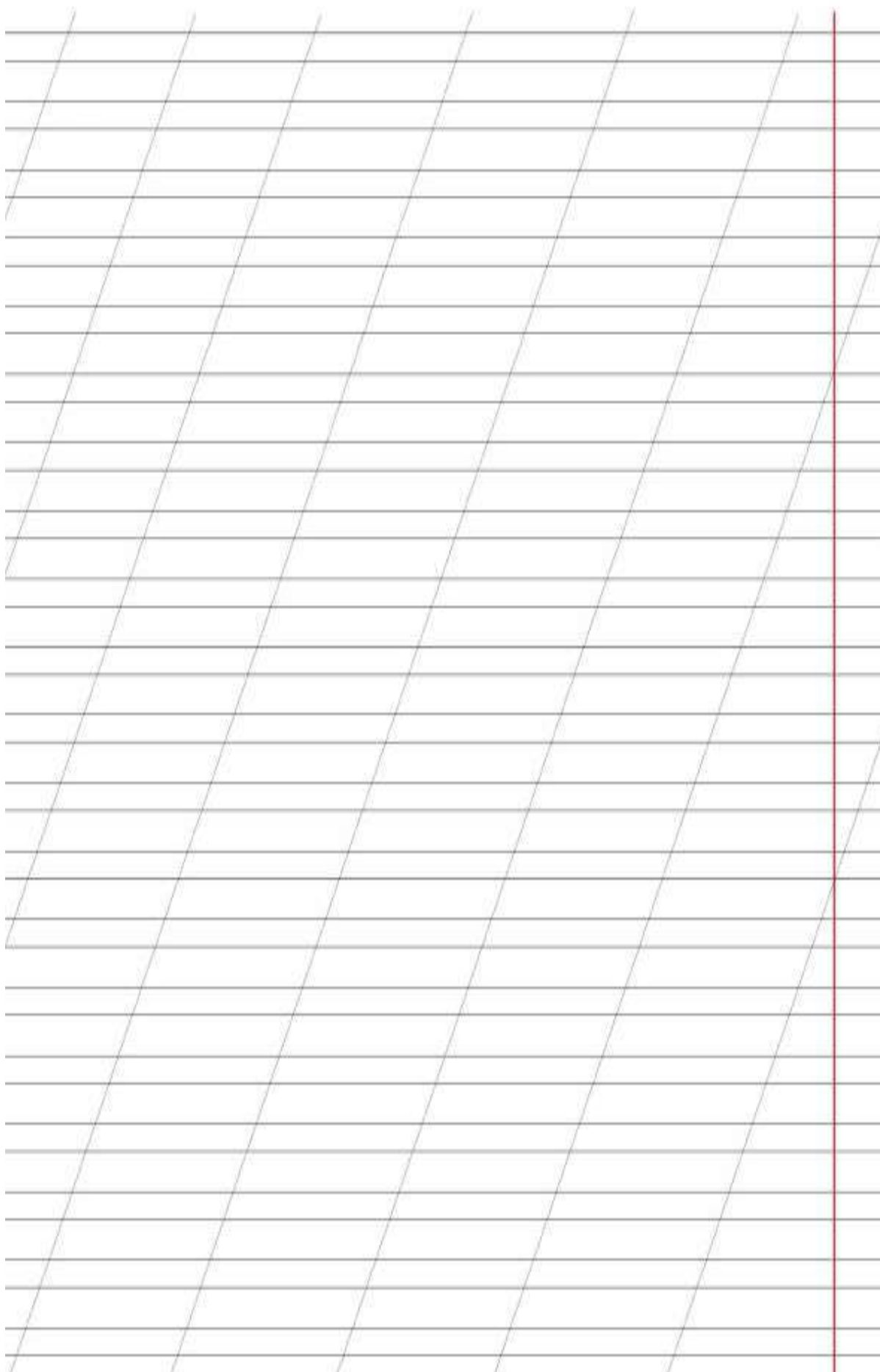

Агүа. Öder.

1. Ахэоухэа ажэа аиагара ап,карала ишатэуп.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre böl.

- Сара сып,стазаара аиҳа, ссызхэыцуа уара уоуп, нан сычкэын. Уабгы саргы иифа-имжэ, хкэалкэало уара уакэын хзышотаз. Уара мацк угэы бзиалхар, лацэааихышэ кэсйомызт. Снапкэа сгэыйап,саны, уаха шаанза, скэасэа, уап,хэа сыкэтэан.

Шоалуа Басариа

Ан лысалам шәкәы

(иайу)

Ашкол уанталагвы хухзыаауан, ахыта дакыма, амла дакыма, игузеи-ибузузеи хәа. Уаргвы укәышын, аҗара ибузианы шийон, арийаида удорехәон.

Хара хаузыгәдуун. Цоууы-цоууы реиши ухагалызт, унагвалызт. Уани уаби ххәатәы уахын, омызт.

Аибашора ашықәсқәа раан, ап,стазаара шаҳиәыуадабозгвы, уара аҗара уап,хмырҗөеит.

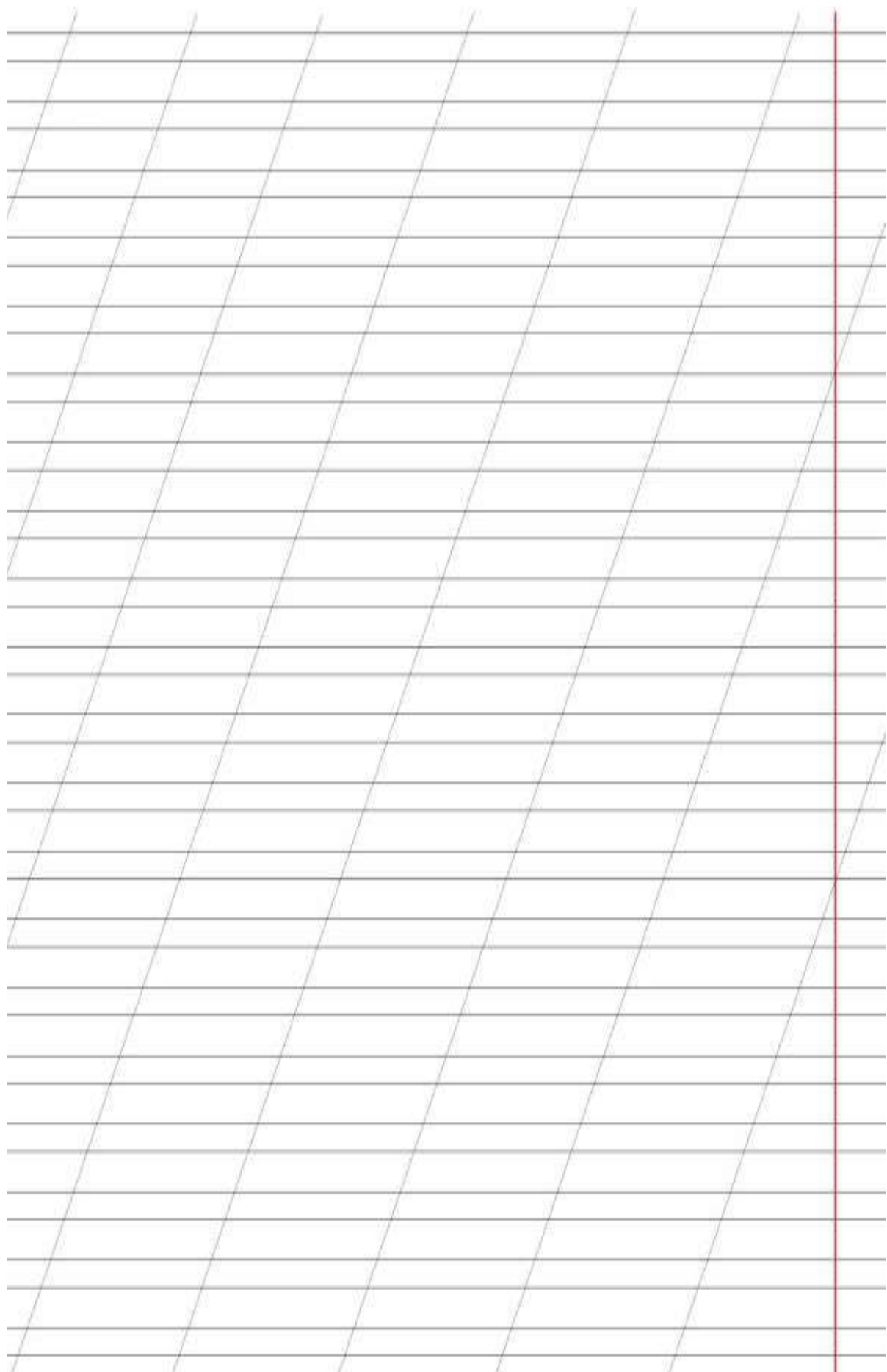
Агҗа. Öder.

1. Ахыишәхаргвежоратә цыбжыыҗақәа злоу ажәақәа алҗаатәун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

2. Арншқага дорға зүү ацыбжыыҗақәа злоу ажәақәа алҗаатәун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Ан лысалам шәкәы

(иайу)

Ихауаз афатә уара шузахйәахуан: «Сан, шәара
изышәымфозей?» – хәа уанхазйәаалак, сара исхәон: «Хәара ххәы
хфахвейт, амла хакзом, ари уара ухәоуп, уара иф, нан!»

Ус-ус аидашырагы еилгейт. Уара уйәара наузгейт, амайура
уалалейт.

Анцәа ишихәара хәкан!

Уабй сарей гәалас ихамаз акызайәык акәын, иахтәхын,
хан,сой итәз уара насып,к уоури.

Агүа. Öder.

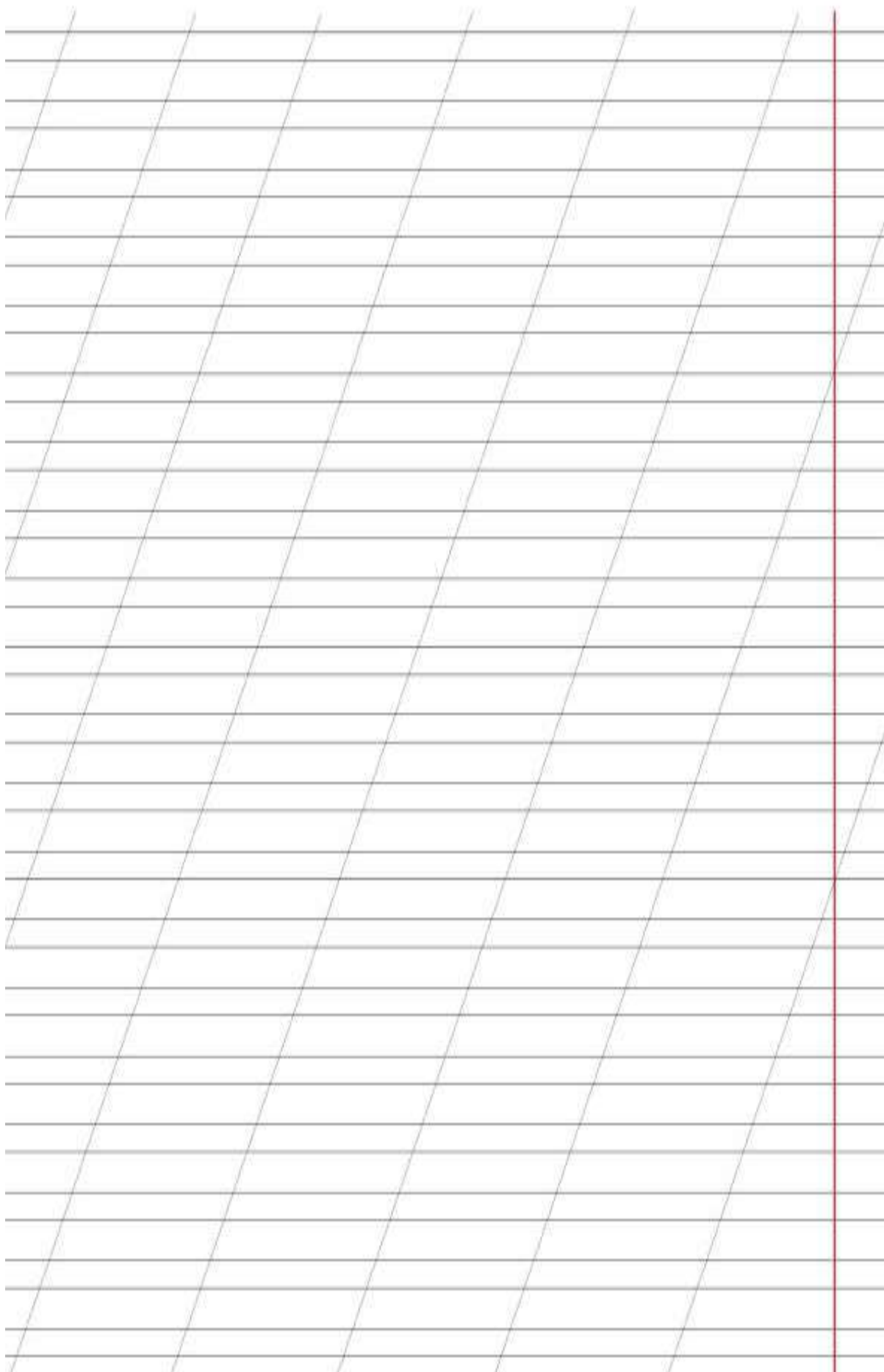
1. Цәахәак ахынтәи даха цәахәак ахо шузиамго ажәақәа
аләаатәуп.

Bir satırdan diglerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Ажәақәа цырама ишатәуп.

Kelimeleri hecelere ayr.

· Ихауаз, шузахйәахуан, уанхазйәаалак, исхәон, ухәоуп,
еилгейт, наузгейт, уалалейт, ишихәара, ихамаз, акәын,
итәз, уоури.

N° 20.

Шоауа Басариа

Ан лысалам шәжәы

(many)

 Маалыматканы уаф дыйсит. Уфри махыматканы, унасып,
азфра хышдахеит.

Мейшак ауха ҳаснатга урлашени. Иҳалоугалаз азгад брада
джақзон. Сара сгәбурғвара анарха алоуит.

Макъана лыкъара мацун, акы дазкылсып, сѣдан, слабъжо
салагеитъ, аха лара акы лнымаалт.

1. Ақыншахаргөжөратө цыбжыкақаа злюу ажәақаа
алсаатәун.

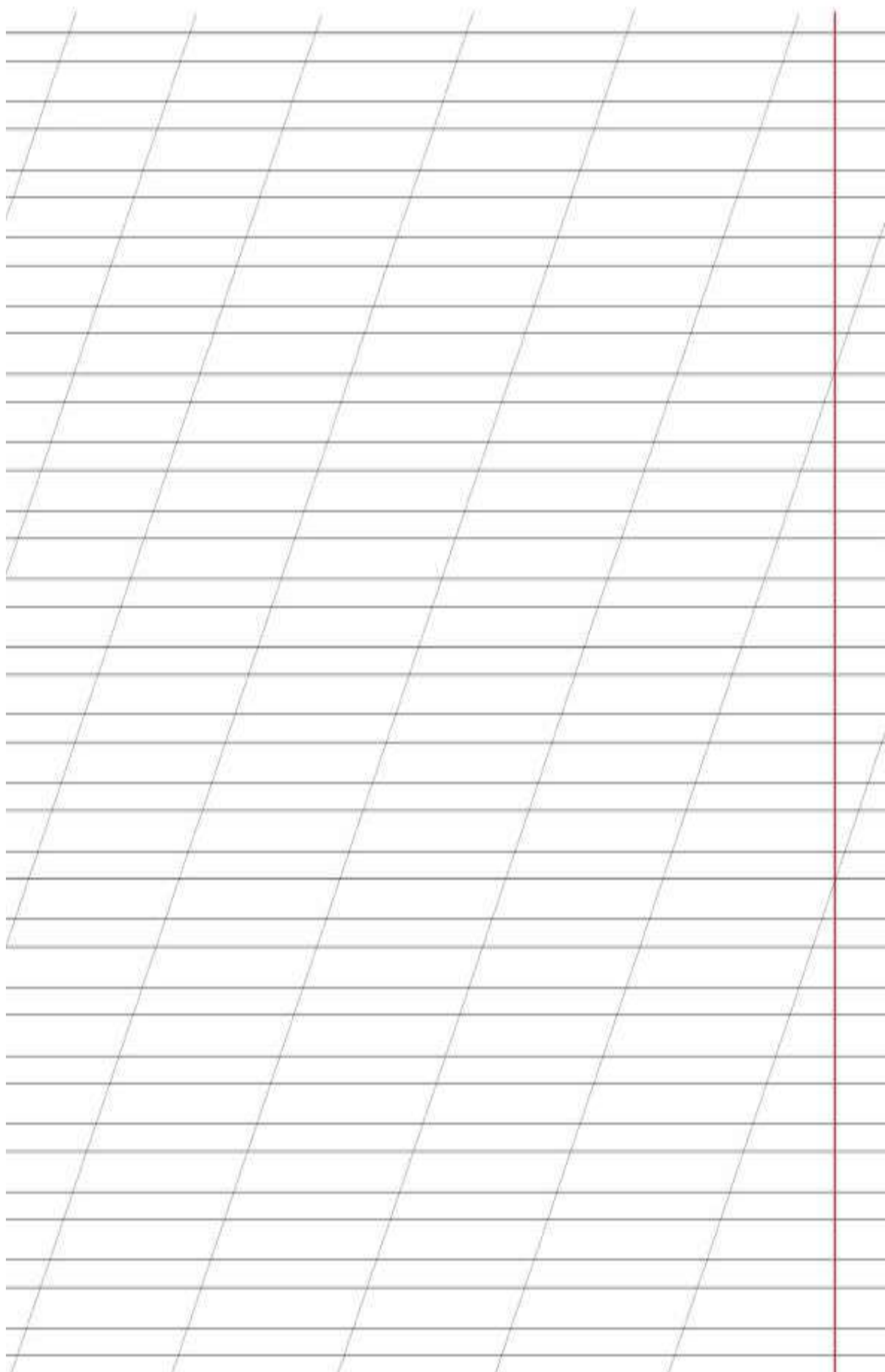
Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

2. Арншхага дорга зуу ацоджонѳахаа зюу ажѳахаа
алсаатѳун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

3. Цэвхээг ахуйн төл дахь цэвхээг ахь үүснэмгэ ажээгээ
алсаатгун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

Ан лысалам шөҕөү

(иайу)

Абжаагара хымызгылышон. Умылабжыо уалагар,
арҕаахха дыххэон. Аиҕаһа шкэакэоуп лхэон, ашкэакэа
еиҕаһаэоуп лхэон. Лажэа иалоукор калазомызт.

Лыпырей лсахыи рыда, узеилахара хэа хаарак лыҕалызт.
Уазуугэишөөузеи апшра маҕара? Асгыи шкэакэоуп, аха
уабылуеит.

Акои шөҕөсхын, иалуйт, еакыи шөҕөсхын, айкыс
иешаахеит. Сола түраа, сҕаа илхэарызеи хэа сҕыиоҕыиоуа
сылзоитиуан.

Сыстуалызт, маза-маза сҕэиуан. Ма соҕкэын
сыиш,еизеиымыкаари хэа, аҕэиура сыман.

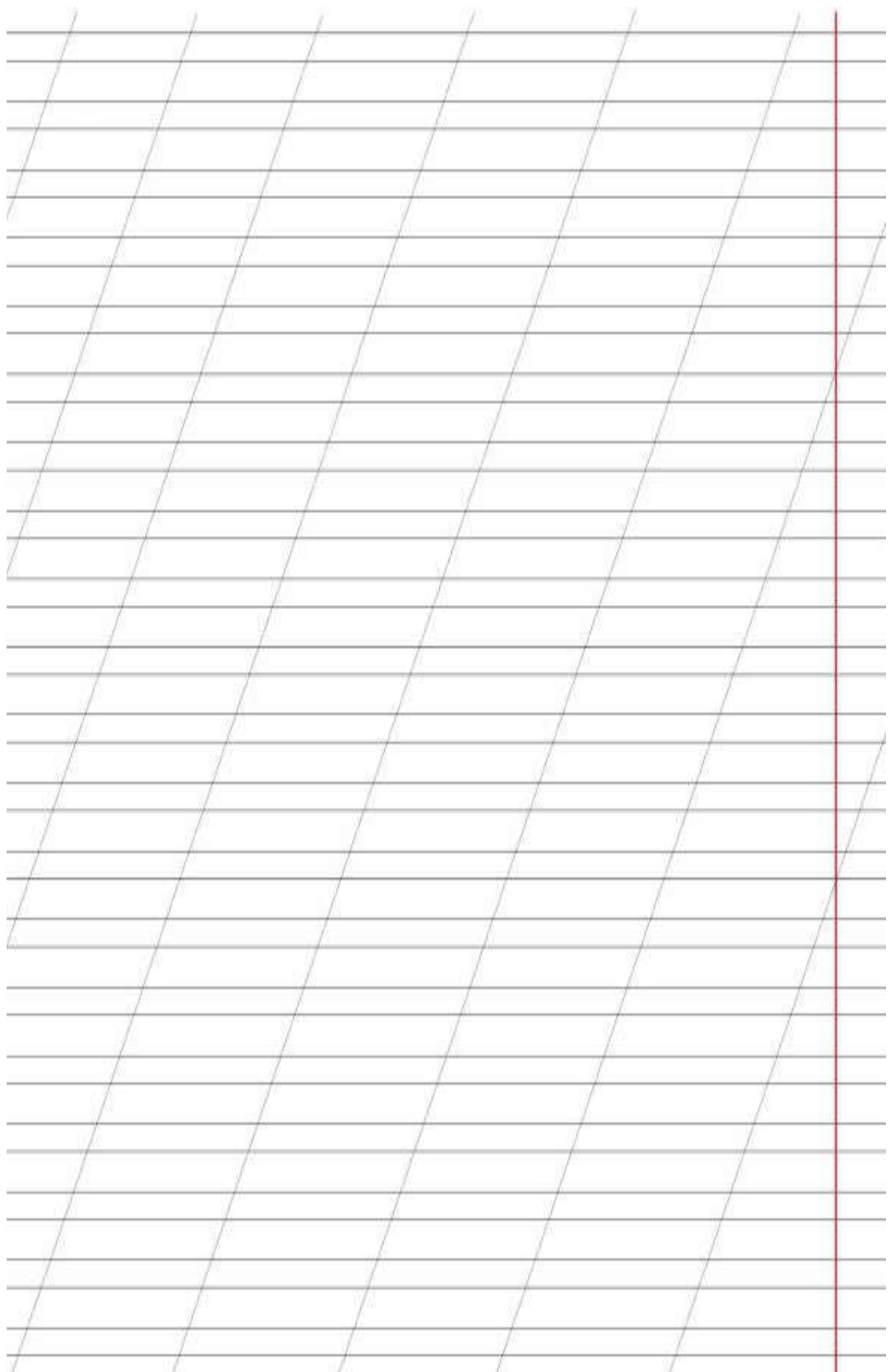
 Аҕыа. Öder.

1. Цаххаак ахынтэи дааа цаххаак ах иууиамго ажэахха
алсаатэун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Ахыишэхаргыежоратэ ыыбжыыҕахха злоу ажэахха
алсаатэун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

Школа Басарна

Ан лысалам шәкәы

(ищу)

Аматѣ хэычы дансоу, сикэниѣаауан, аха уи
иахэмарра сакэитымызт. Уара рап, хва акэеутзомызт, 6-мцакы
урысжван, сара сройхаушвон, аха ун, хэысгвы мгы нурхари
утэхымызт.

Ашьтахо, маң-маң, лара лахь уналгеит. Сара суавымша,
схаасушда улырбо далагеит.

Уаргыы, ан думазу думалзу узеиылыкаауа укалеит. Сара,
аҭаацараҭы сшымыхэыз, сшышэп, ыурхагаз аныздур, уамак
иыурхаухаукэа, сааит саҳэшыа лахь.

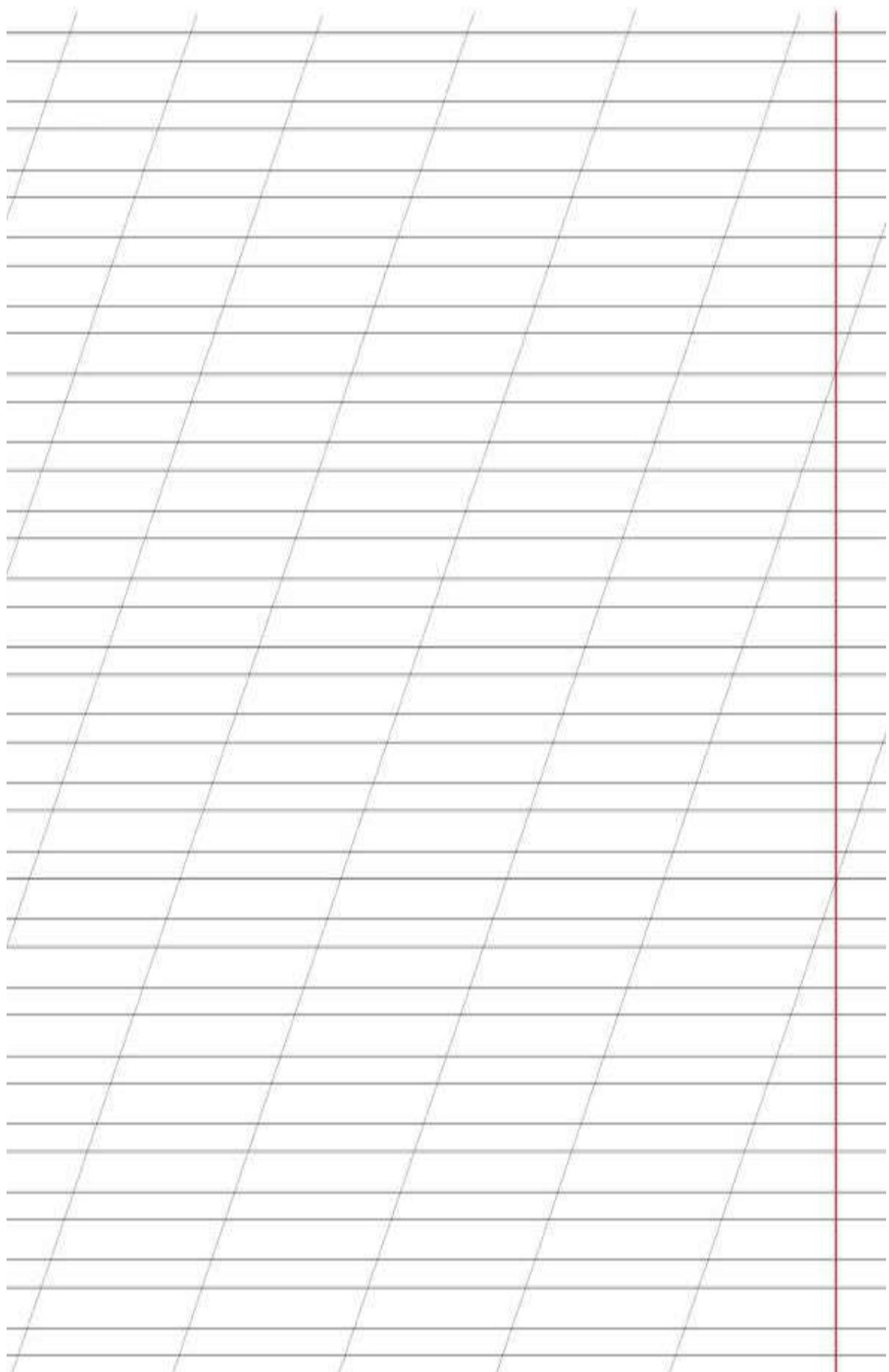
Agūa. Öder.

1. Ақыншахаргежоратө цыбжыкақаа злю ажақаа
алсаатәун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

2. Арн, иқага дорға зуу аңыс жоньқақаа зюу ажәәқаа
алғаатәуң.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Ан лысалам шөкөө

(иайу)

Анцда иҕонтэ, ахэынҕарра сойхрасит. Смаҕа хэыҕы
догэхваазгоит, сгэы дойҕалеит, снейҕа, шырҕи стэхун. Уи игэы
бзиам хэа сахан, дойзбарацы снейт.

Адиуан сиыкэтэз анылба, бэыл исыыкхоит хэа
гнасыкэцэҕеит, уарҕыы ишүахауаз. Агылаха сомҕакэа,
гнасыгэтэсит. Уара шүңөмөҕхан, уҕап, шөшөза унеиураишэит.
Сара инахызга-бахызгеит, сеиимаакэа ныкэйэраан, скахахван
схэит.

Убри нахыс схатэы өны, соҕкэын зайэы иэны, аиэ
нойҕаҕаца иакит сара сзы. Хошыкэса нҕыкэкэа инйэеит уахо
сомнеижытэи.

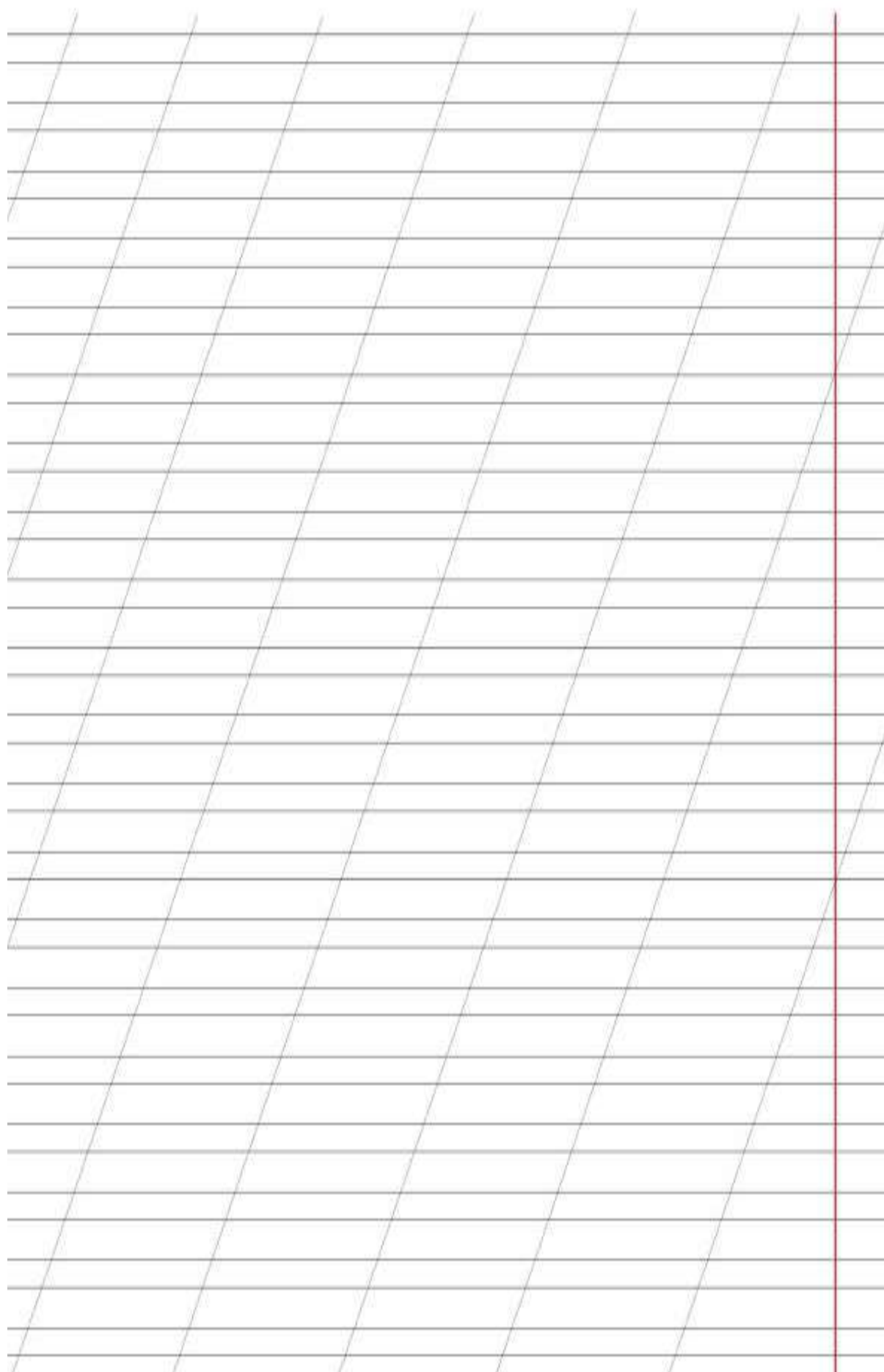

Агүа. Öder.

1. Ахэоухэа ажэа аиагара аиҕарала ишатэун.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre
böl.

- Агылаха сомҕакэа, гнасыгэтэсит. Уара шүңөмөҕхан,
уҕап, шөшөза унеиураишэит. Сара инахызга-бахызгеит,
сеиимаакэа ныкэйэраан, скахахван схэит.

Ан лысалам шөкөө

(иайу)

Анеура сгэы ахэо сыҕазаргыы, уажэишэҕа сывамхы снанагом. Амкэыба есылла азы аанагом.

Абар, азынра аайт, ахэҕа калеит. Исылаз абасххаагы еитэсызыйысит, сывапкэа еиланакны ауп ишыкоу. Уара, ап,хынразы, ун,хэыс лҕаацэа рахы дҕаны даныҕаз иакэбыршэаны, мамзар аҕызишэа улылхуазар акэхарын, ап,хоу еип,и, сыллыҕа уаадгыланы уҕеит.

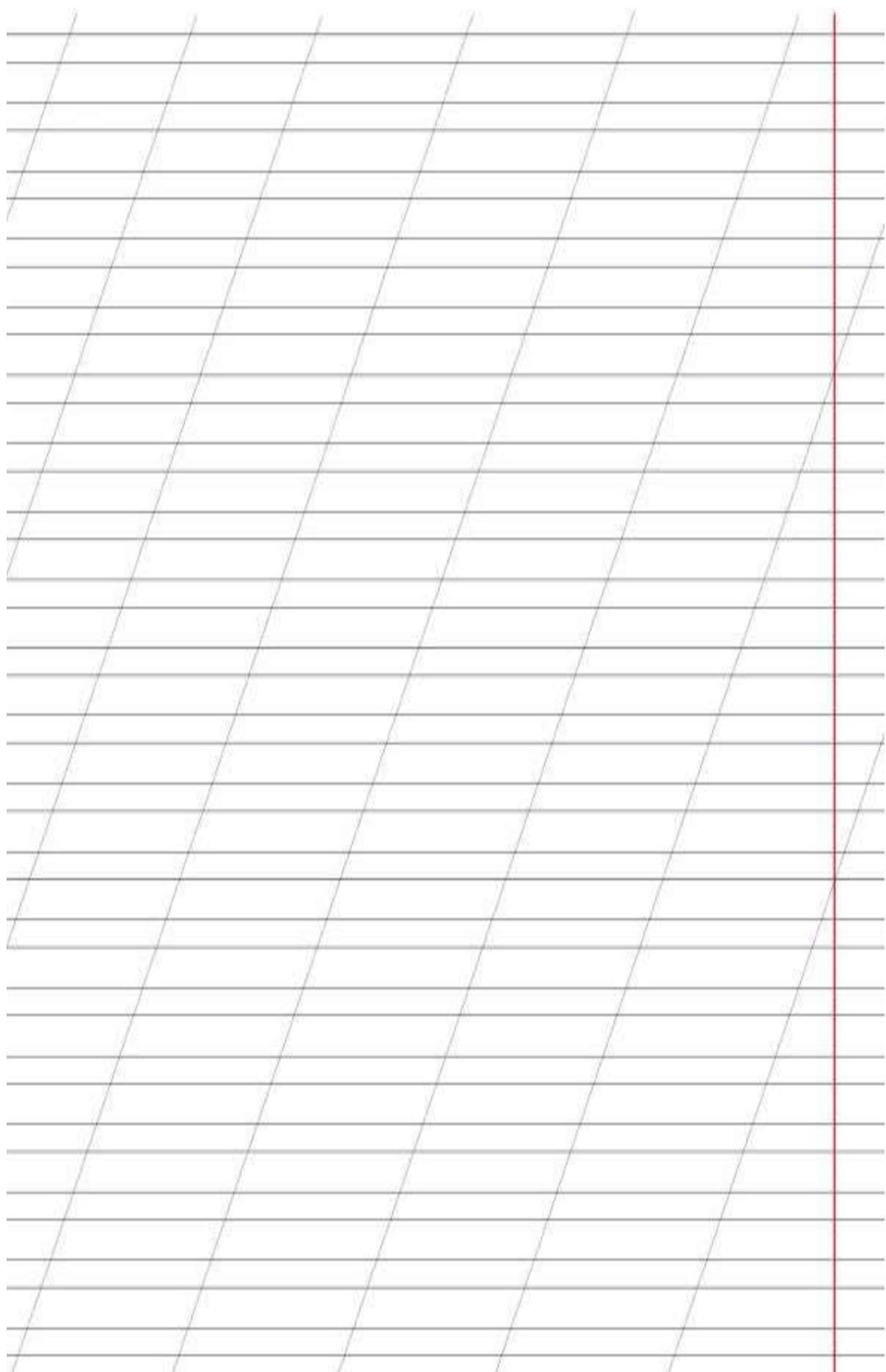
Агҕа. Öder.

1. Цэахэак ахынтэи даха цэахэак ахы иууиамго ажэақэа алсаатэун.

Bir satırdan diğetine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Ажэақэа рҕы заҕа бжовыҕа, заҕа цыбжовыҕа ыкоу аныатэун. Kelimelerde kaç sesli harf, kaç ünsüz olduğunu belirt.

· Анеура, ахэо, уажэишэҕа, снанагом, амкэыба, азы, абар, азынра, калеит, исылаз, еитэсызыйысит, еиланакны, ишыкоу, ап,хынразы, лҕаацэа, дҕаны, иакэбыршэаны, мамзар, улылхуазар, ап,хоу, сыллыҕа.

Ан лысалам шөкөө

(иайу)

Уинахыс ухабарк смахазеит. Уара угэы усурхыури
стахзам. Апа ишикэнагоз еипи усхылалыиит хэа
иарбанзаалакыы еыпныхэак устазом. Сара цванат сцеит хэа
схы сыпхэазоит, уара уеидба-уеизыда адунеи уахыкэу.

Ахшара агэадзиара рылманы рыкэзаара айкыс, гэургэарас
илтахузеи ан! Сара схазыхэан, уара вбак устари стахызар,
сыпсы антаз иуасхэарын.

Сара сацэиэоит, уаргыы сара созтагылаз абыза лышкы
зны утагылар хэа. Миэан, уаргыы ахшара думам!

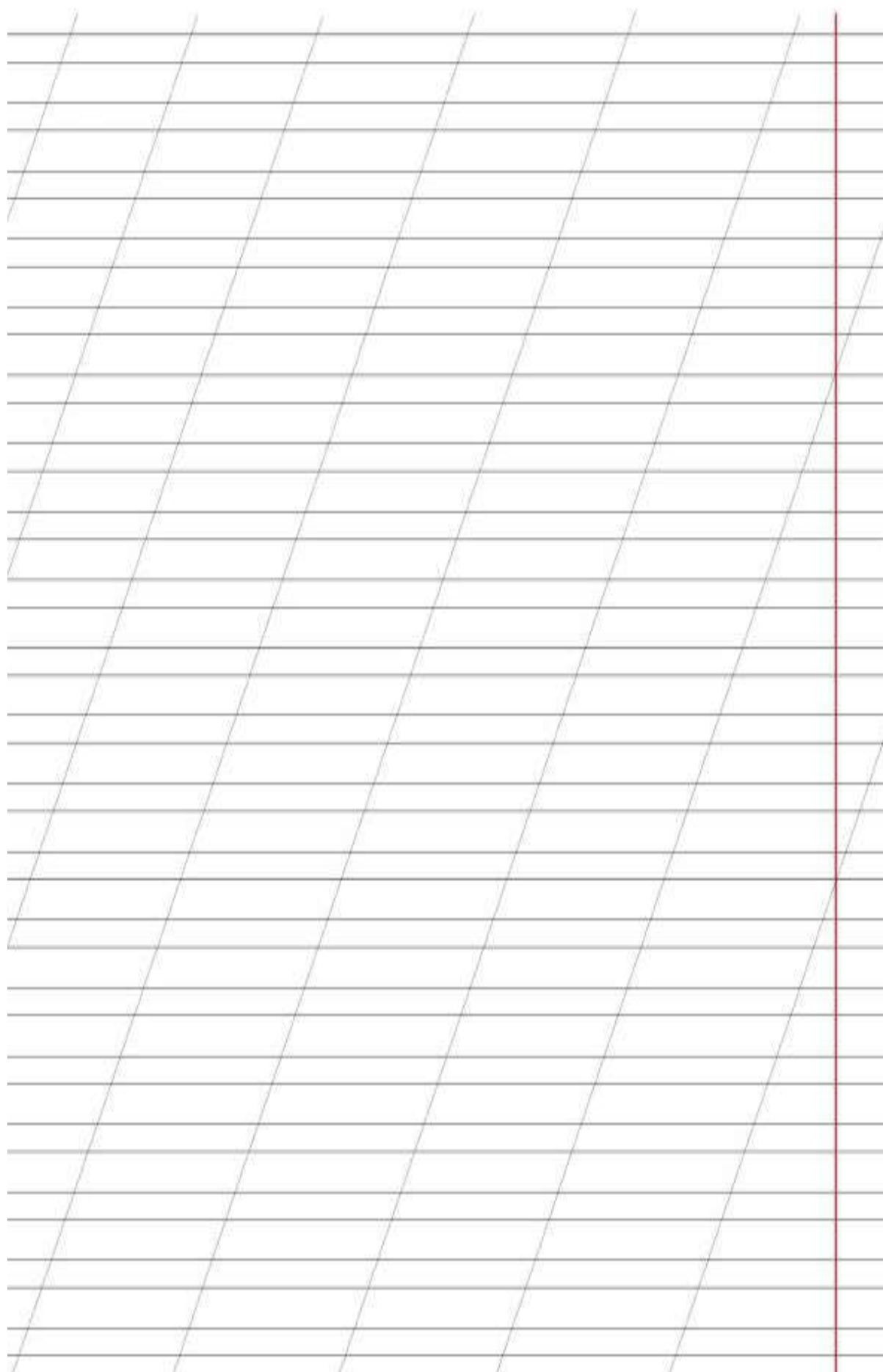
Агца. Ödev.

1. Ахыишэхаргвежоратэ цыбжыыҕахэа злоу ажэахэа
алсаатэун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

2. Артыкхага доурга зүү ацыбжыыҕахэа злоу ажэахэа
алсаатэун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Ан ласалам шэкэы

(иану)

Ахэычы ианакэзаалакгы иани иабди дурхэып,иуеит. Уртэ ирхэиҥаауеит ахымсап,гашыа. Укамлои, уигы дандухалак, уара тэымуавыс, ила ҥырхэны духэап,иуа далагар! Ускан ауп ианеиукаауа «Эҥа дымп,сыц уҥа диумырҥэыуан» хэа зырхэо.

Виктор ашэкэып,хвара даалгеит. Ашыз зыхыыз иеип,и, иоуразоуроу дҥысуан. Уҥырҥы акы иакны, дахэаеуазшэа ибон.

Пытҥрак дшанханы дтэан, нас, деиҥақовызқовыз дҥэыуо, днықэхаит...

Агҥа. Öder.

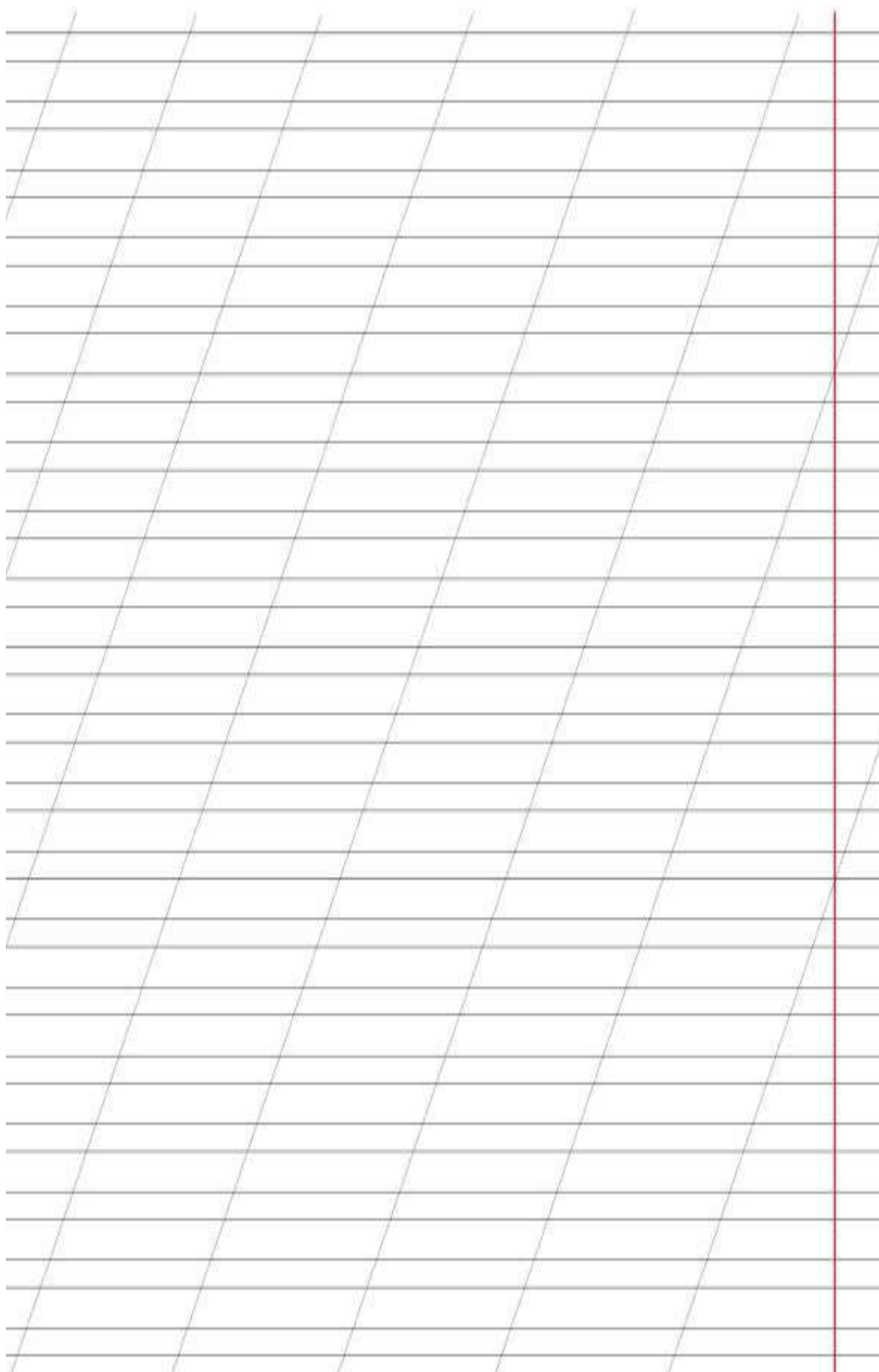
1. Ахэоухэа ажэа ашагара ап,ҥарала ишатэуп.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre böl.

· Ахэычы ианакэзаалакгы иани иабди дурхэып,иуеит. Виктор ашэкэып,хвара даалгеит. Уҥырҥы акы иакны, дахэаеуазшэа ибон.

2. Арт,иқага дорга зуу ацыбжыҥақэа злоу ажэақэа алсаатэуп.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Ап,хоыз иеиканыз

Хамсада аарла мартга даалыйт. Аңи мнани
лызәзәеит. Ап,хоыз илбаз агәалакара бзиа мнәеит. Аңаца
лахьгьы днап,шиит.

– Шаха п,хоыз ссирк салан, – ғаалтит анхәа. Усахарызеиш
хәагьы даашәеит.

– Уббәзеиш, бьмхәои?

– Пхоызла аҳаирплан стәтәахун, сп,оруа. Адунеи
сызхымсыз тәылак нымхәеит.

Аңаца дешираишәан, даайтәеит:

– Хыла блеиааит! Сара, бьчмазаву ыыишәа, бьмай зүеит.
Бара, арахо бәеигәеиша, уахынла ныкәароума бьзәу?!
Аңаца дешираишәан, даайтәеит:

 Агүа. Öder.

1. Ахәоухәа ажәа аиагара ап,карала ишатәун.

Cümleleri bir satırdan diğerine aktarma kurallarına göre
böl.

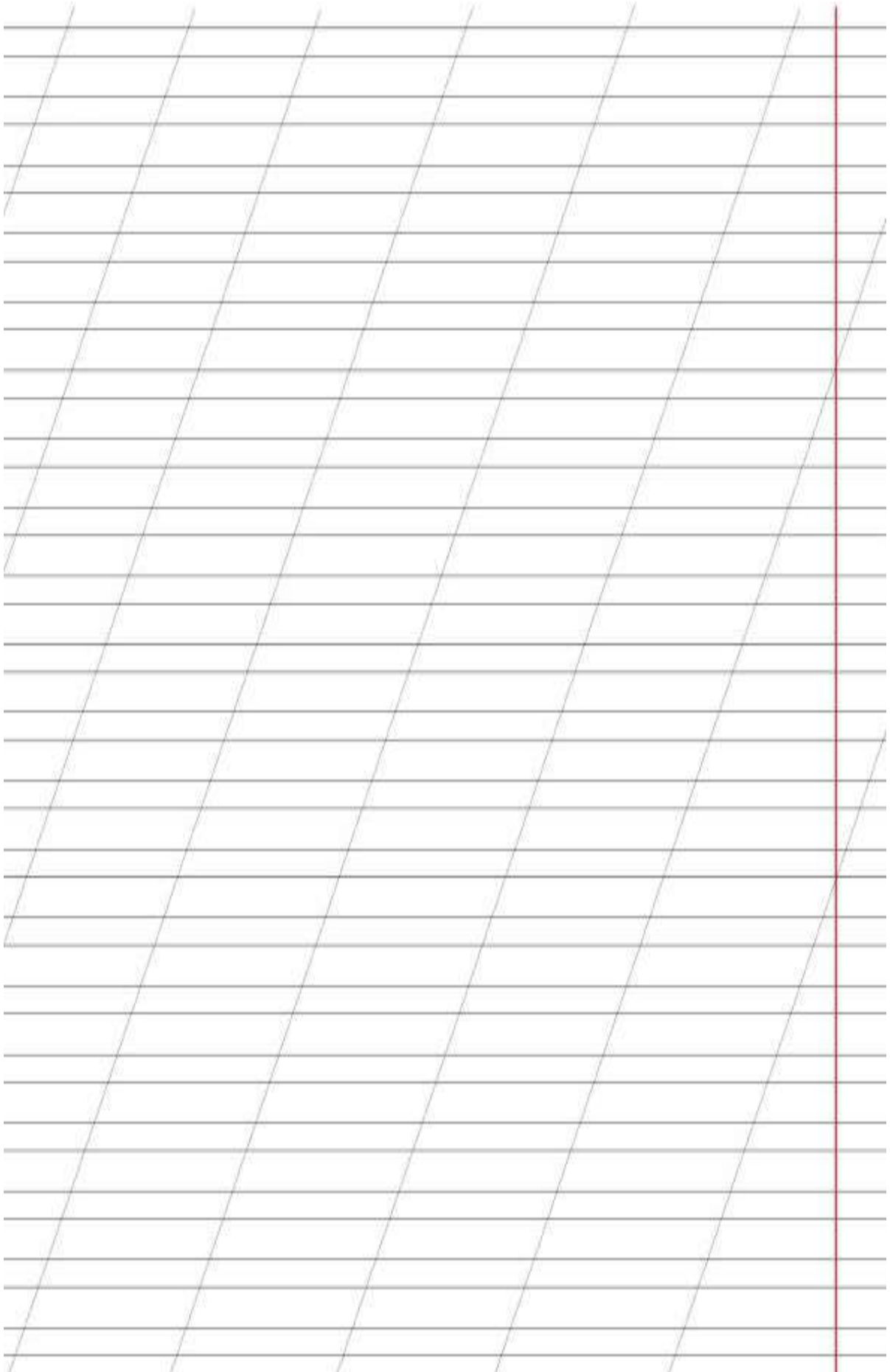
• Хамсада аарла мартга даалыйт. Аңи мнани лызәзәеит.
Ап,хоыз илбаз агәалакара бзиа мнәеит. Аңаца лыхьгьы
днап,шиит.

2. Арн,шқага дорға зүү ацуджовѣаха злоу ажѣаха
алѣаатѣун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

3. Цѣахаак ахынѣѣ даха цѣахаак ах ѣузуамго ажѣаха
алѣаатѣун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

Уандоуа исыдтан

Селма мөһимәтхәйс ус малхәеит:

– Кафа, иахва аганза сымцар калом, жә-маатк апара соит.

– Дишда, Селма, абуржәы ибасхәар ихабцом акәымзар, хә-маатк иеиханы измоу лыпсра ббаит! – җаалцит Кафа.

– Хәи, Кафахеит, бзуршәиуазеи шаанза! – иаалцәымыҗхеит Селма. – Усыт, нас уи ахәмаатк! Егви иаанхаз, зны иандоуа исыдтан!

 Агҗа. Öder.

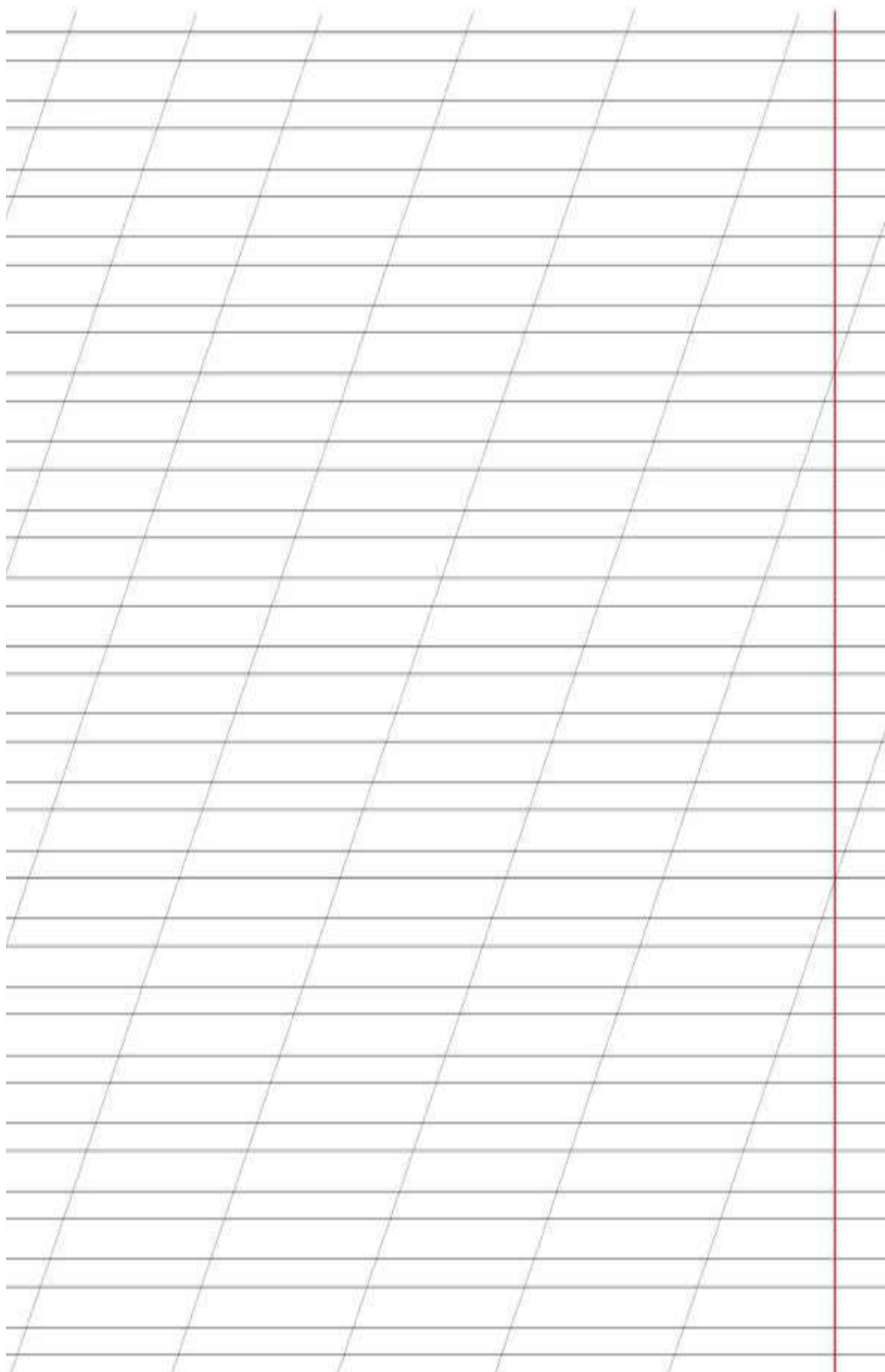
1. Цәахәак ахынтәи даха цәахәак ахь иузиамго ажәақәа алсаатәун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Ажәақәа цырама ишатәун.

Kelimeleri hecelere ayır.

- Бара, мыжда, аганза, калом, жә-маатк, дишда, абуржәы, ибасхәар, ихабцом, хә-маатк, иеиханы, ббаит, бзуршәиуазеи, шаанза, ахәмаатк, иаанхаз, иандоуа, исыдтан.

№29.

Денүар Мәниа

Андуи амаҗеи

Анду, лартмаҗ иааҗоганы, җаак җап,шошоза
лмаҗа инеилыркит. Ахэыҗы деигэыргэеит айда җап,шэ.

Анду лмаҗа гуазйааит:

– Шотэ ихэатэузеи?

Ахэыҗы инапқа рхаха, ус ихэеит:

– Нанду, дааа җаакгыы соит!

 Агйа. Öder.

1. Цааҗаак ахынҗэи дааа цааҗаак ах иузиамго ажэақаа
алсаатэун.

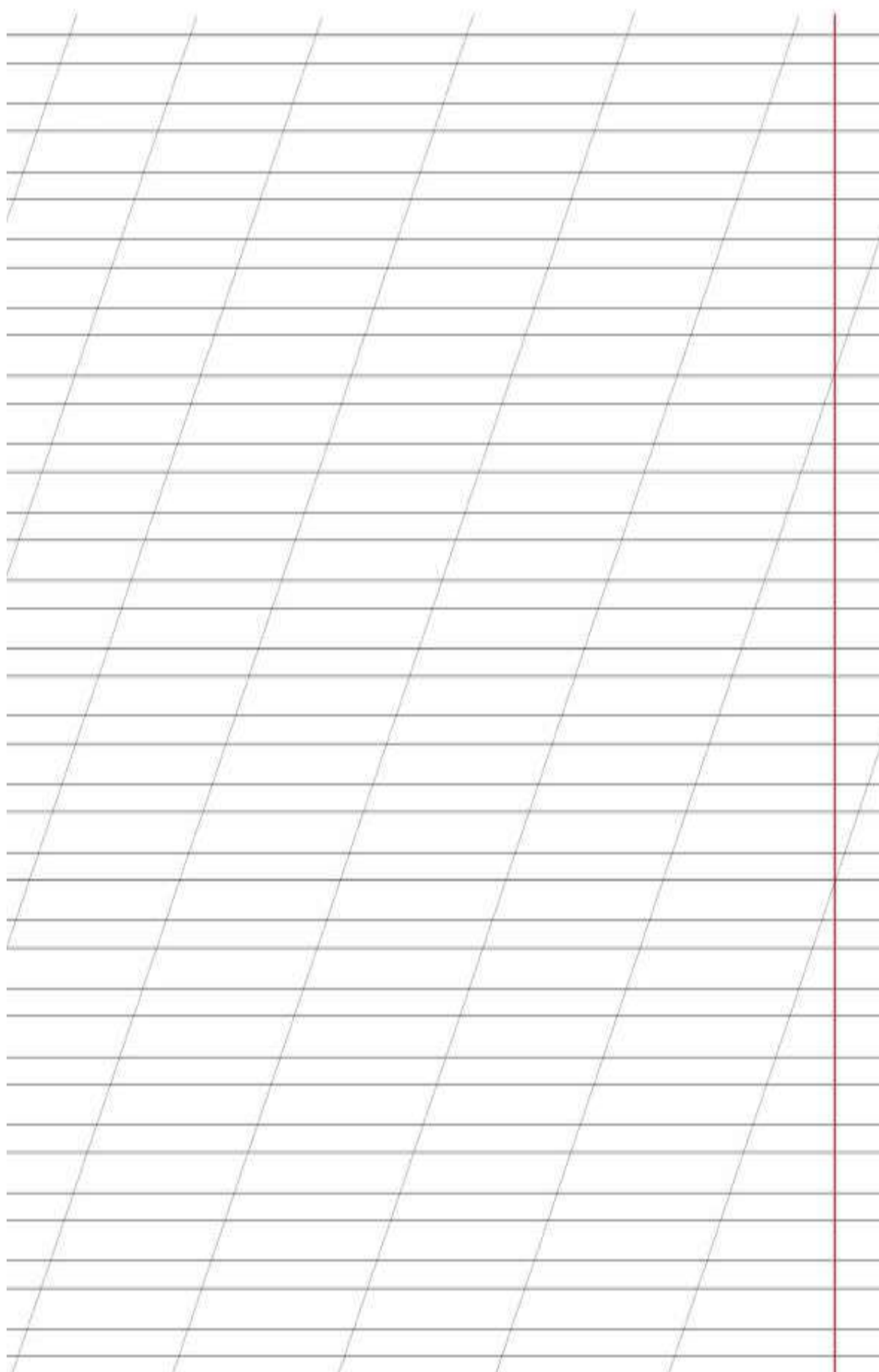
Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Аҗышэхаргыжоратэ җыбжыҗақаа злоу ажэақаа
алсаатэун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

3. Арпшхага доурга зуу аҗыбжыҗақаа злоу ажэақаа
алсаатэун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Ламыс змал адәыҗба

Дамеиш Җазаратҗи адәыҗба рымбаҗызт.

Рлабашвақда ааройҗшыуа, наарак иналбаан, адәыҗба аатҗыларҗаҗы инеит.

Ус адәыҗба ааит. Уаангылт. Ауаа ешыхон. Еижәылань иҗалон. Арт адәыҗба ианаадгыла, Дамеи җааитҗит:

- Аҗы, ухал, Җазаратҗи!
- Иҗалом, Дамеи, уап,хәа сошп,ахало!
- Абартҗқда зегәы лситҗ, шызымуа!
- Анцәа иныс, Анцәа!
- Иҗалом, иҗала!
- Җазшаз иныс анысҗәа!

Абас абурҗцәа җатҗыр еиҗәыҗҗон. Адәыҗба п,шүазма, аҗҗәаа аатҗнарҗан, инҗахәаша иҗеит.

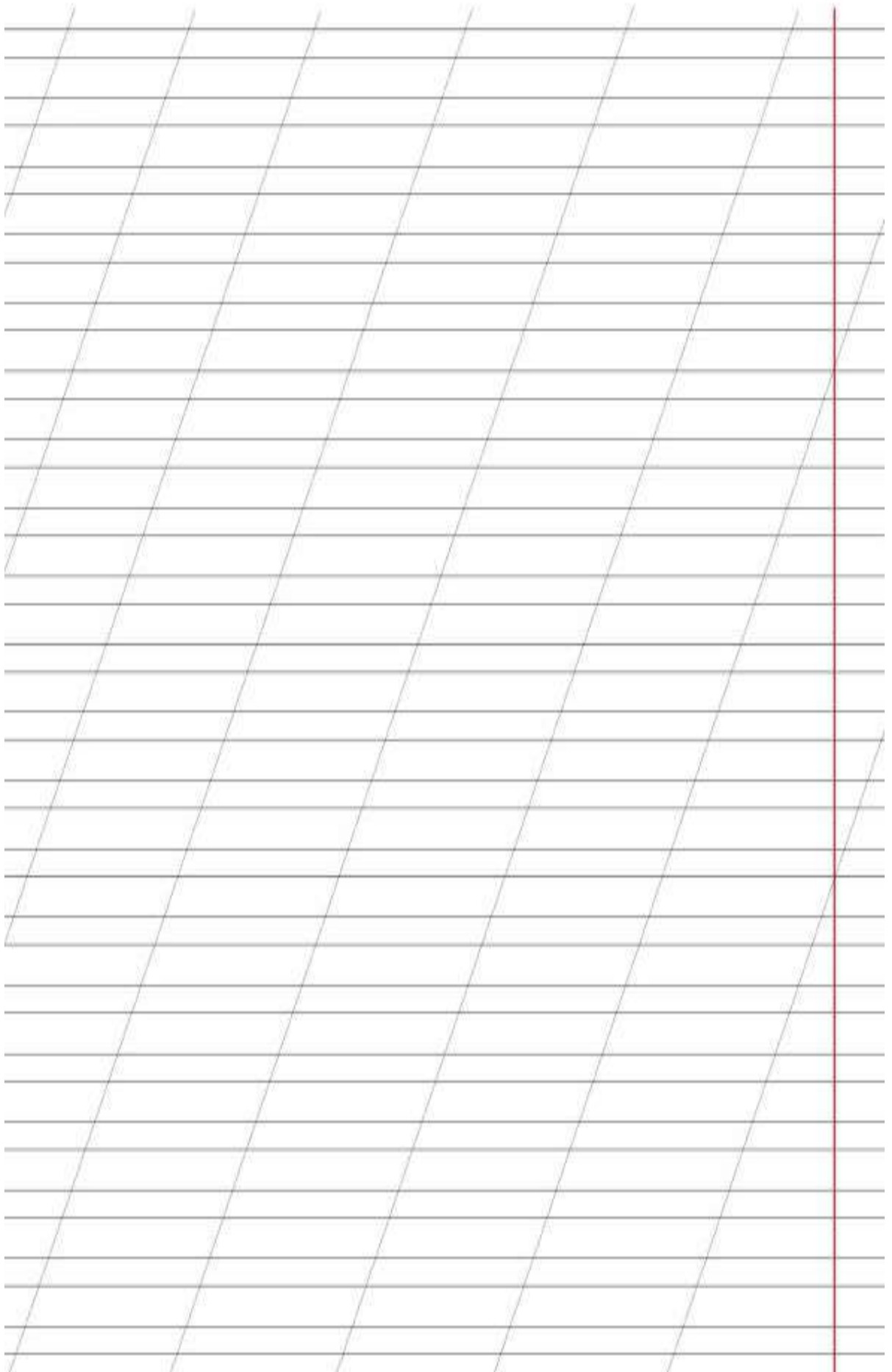

Адҗәа. Öder.

1. Цәаҗәак ахынҗәи дааа цәаҗәак ахы иуузамго ажәақәа алҗаатәун.

Bir satırdan diğetine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Арп,шқага дурҗа зүү аҗыбҗыҗақәа злүү ажәақәа алҗаатәун. Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Тыг аңа дазыркыз

Зны, җычрак айыхәлә, азбәңә тәеит. Акгы
зхарамыз Тыг иус роиздон. Уара дахьтәз доңәзаап.

Азбә Тыг диязйаар итәххейт. Данаахьап,и, дшыңәз
идейт.

– Идзиоун, аха, – ихәейт азбә, – уус азбара хәеун, уара
хәә умазамкәә уңоун!

Тыг итәз даарылап,иит. Азбә днечәп,иит:

– Азбә, сара алиц ансахауа, иснаалазом, сарңоит, –
ихәейт Тыг.

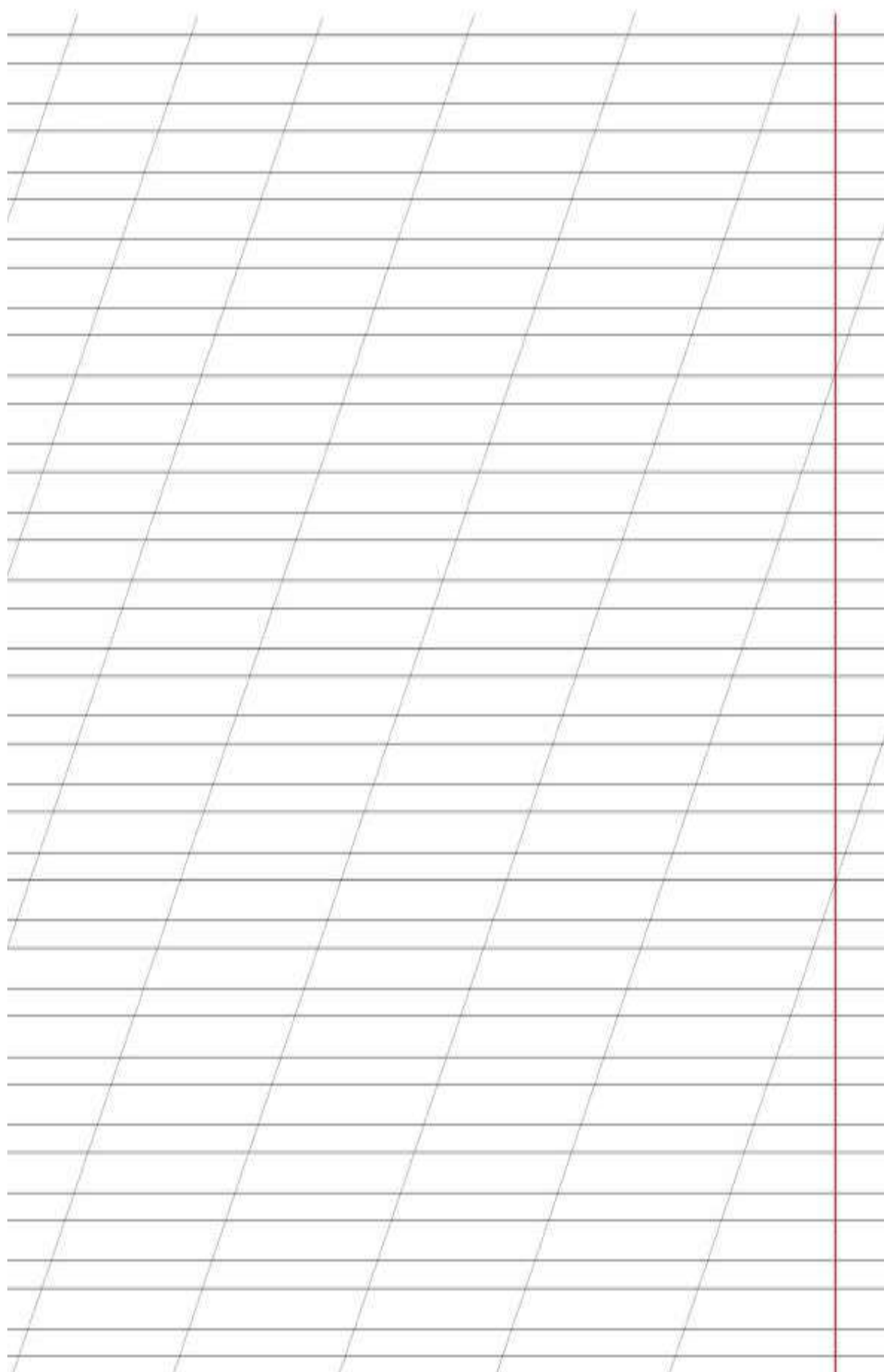
 Агҗа. Öder.

1. Цәәхәак ахьынтәи даәа цәәхәак ахо иузмамго ажәәкәә
аләәатәун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Ахьышәхаргөежыратә цыбжыҗақәә злоу ажәәкәә
аләәатәун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

Улашъцан айх,
Ушәшвын уамашәә,
Цвара зайдык аганахъ,
Ажәван лашан.

II
Ахыбраҭ ууа,
Уасуан аурт,
Айх цых лашдын,
Ап,стхәақәа шаҭоон.

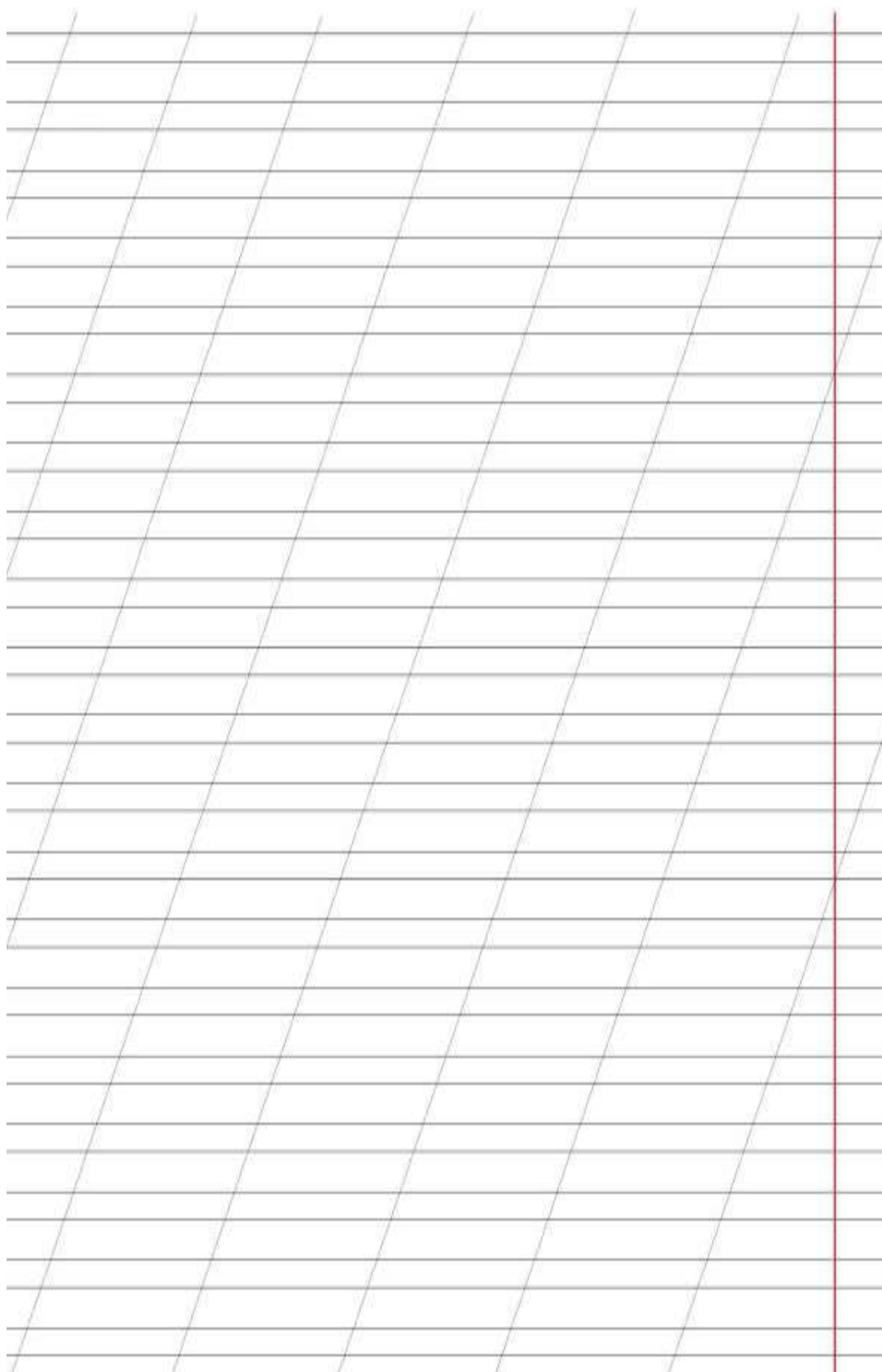
III
Ус шыҭаз ажәван,
Еилгеит хәычзак,
Ашьхарахъ инеуан,
Ап,тәқәа бҭаза!

IV
Аейдәақәа еикдәагга,
Уаацдыргыит хара,
Ажәван кеикеша,
Ухтит, илашеит.

 Агҭа. Öder.

1. Ахышәхаргыежоратә цыбжыҭақәа злоу ажәақәа
алҭаатәуп.

Kelimeleri labiyalize ünsüzleri yaz.

Айх үэца

I

Амра нтэшэеит,

Айх неигэеит,

Амза аалашеит,

Аейдақда еикдагзеит.

II

Ажэван еилыбзауан,

Цымызаша илашаны,

Аейдақда жжаза,

Унталон хланйы.

III

Айх еикдышышы,

Укамызт шотыбжогвы,

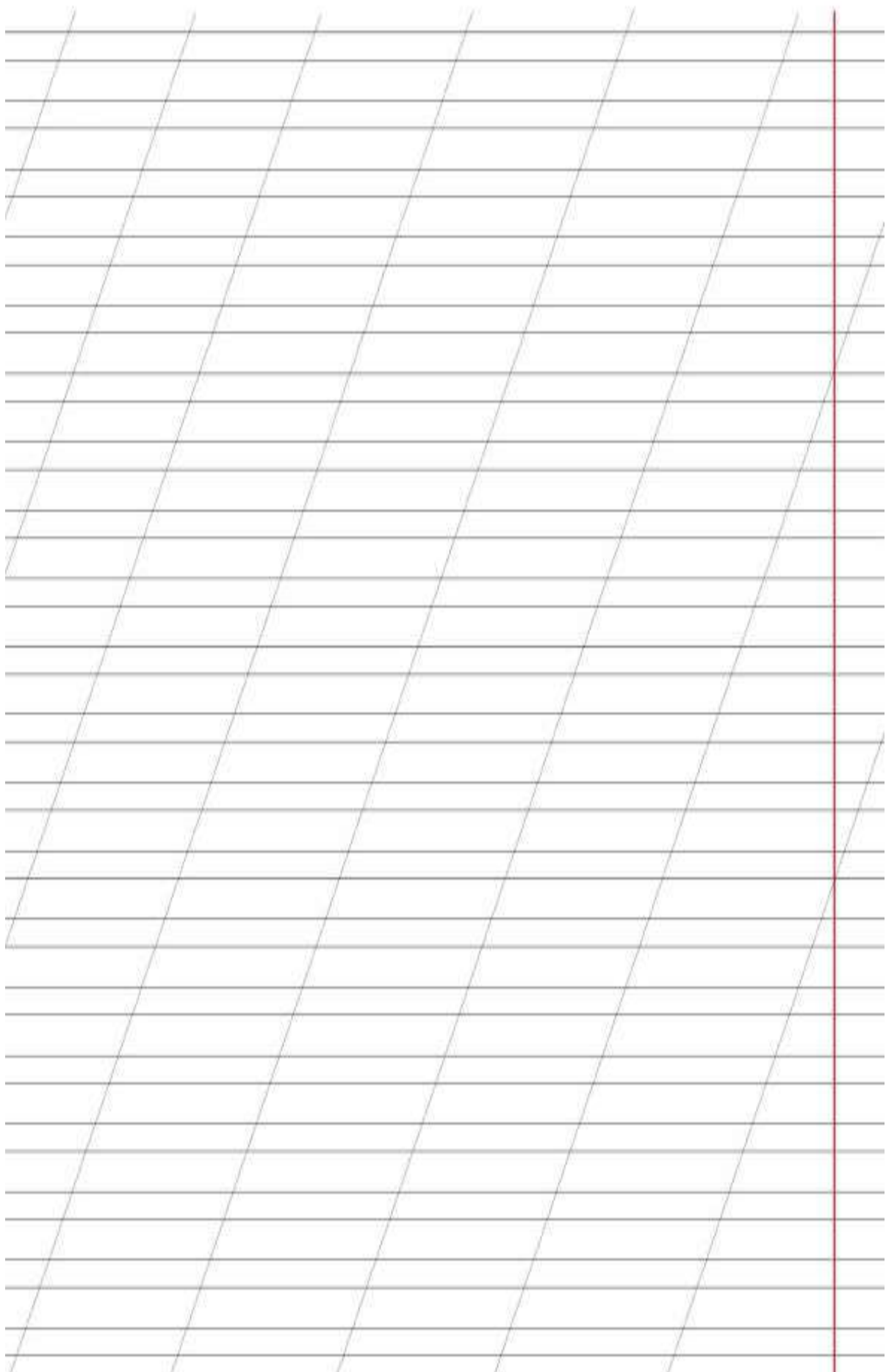
Харатэ н,саатэ бжовыкгы,

Уагьгомызт мваргвы.

 Агүа. Öder.

1. Ақовышэхаргвежоратэ цыбжовыҕақда злоу ажэақда
алсаатэун.

Kelimeleri labiyalize ünsüzleri yaz.

Айх йәца

(иайу)

IV

Насгы ийааит,

Икәашза йаҕа,

Аргылқәа хышәашәеит,

Ахаҕә еип,и, абра.

V

Азын йых дуҕза,

Тынчын уеизгы,

Харантәгы лашыбжык,

Гомызт иваргы.

VI

Зны-зынла иналысуан,

Айх еикәышышы

Наҕ-ааҕ еикәызтуаз,

Арбаҕықәа рыбжы.

VII

Азын йых йаарчҕо,

Иаҕын ашара,

Азын йых хышәашәаза,

Ип,шын изырҕа!

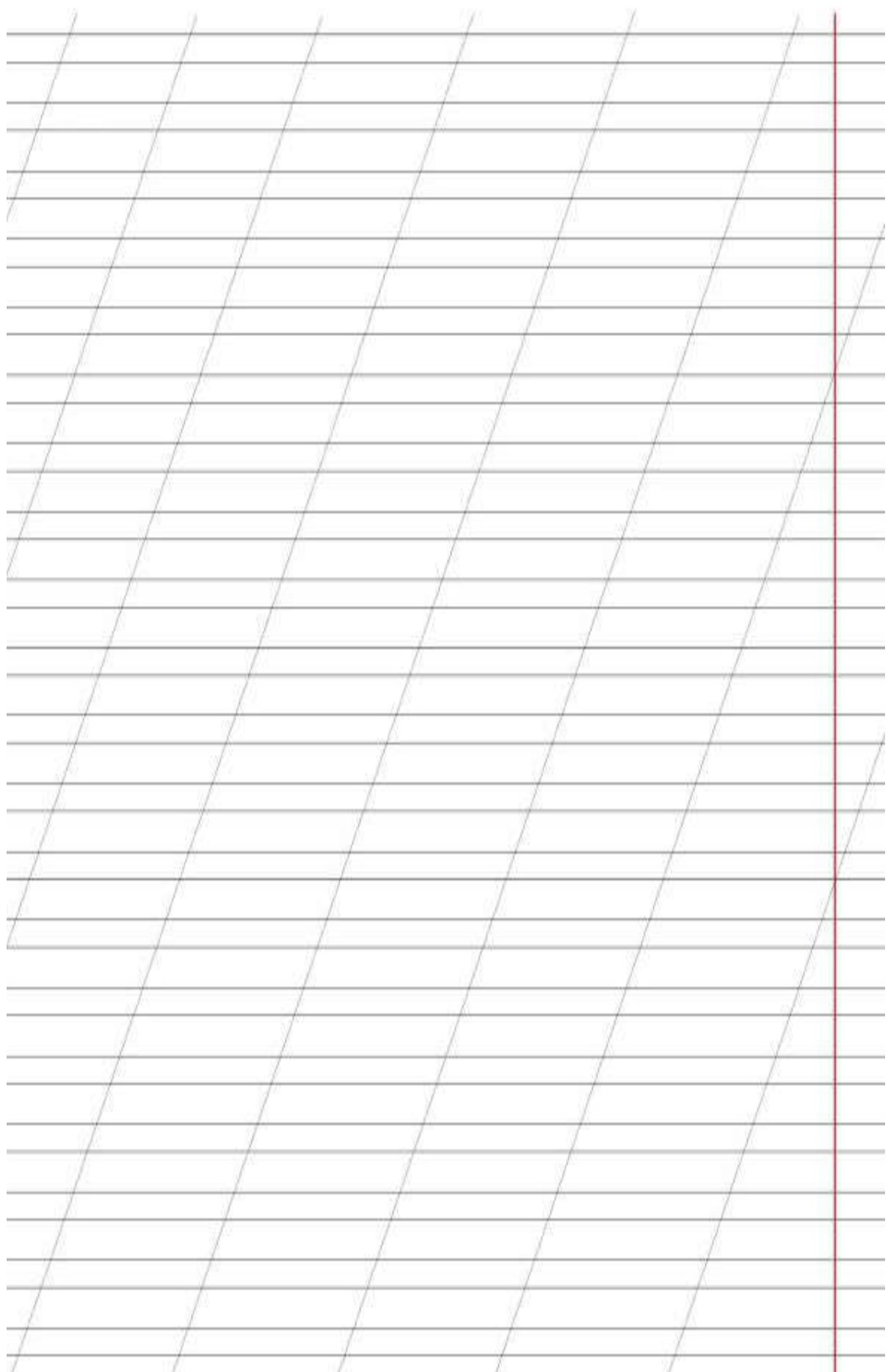
 Agūa. Öder.

1. Цэахэак ахынтэи дааа цэахэак аху иузиамго ажэақэа
алсаатэун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

2. Арншқага дорға зүү аңыджыҕақэа зюу ажэақэа
алсаатэун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Айх йәца

(иайу)

VIII

Сней-вейуан абарйағы,
Сышотамлеит акыргы,
Айхгы неигәеит,
Ашарахо инеихеит.

IX

Айыхәтәаны сиартәхь,
Шоталара саннеи,
Схьап,шиит ажәван ахь,
Цагысхәеит абри:

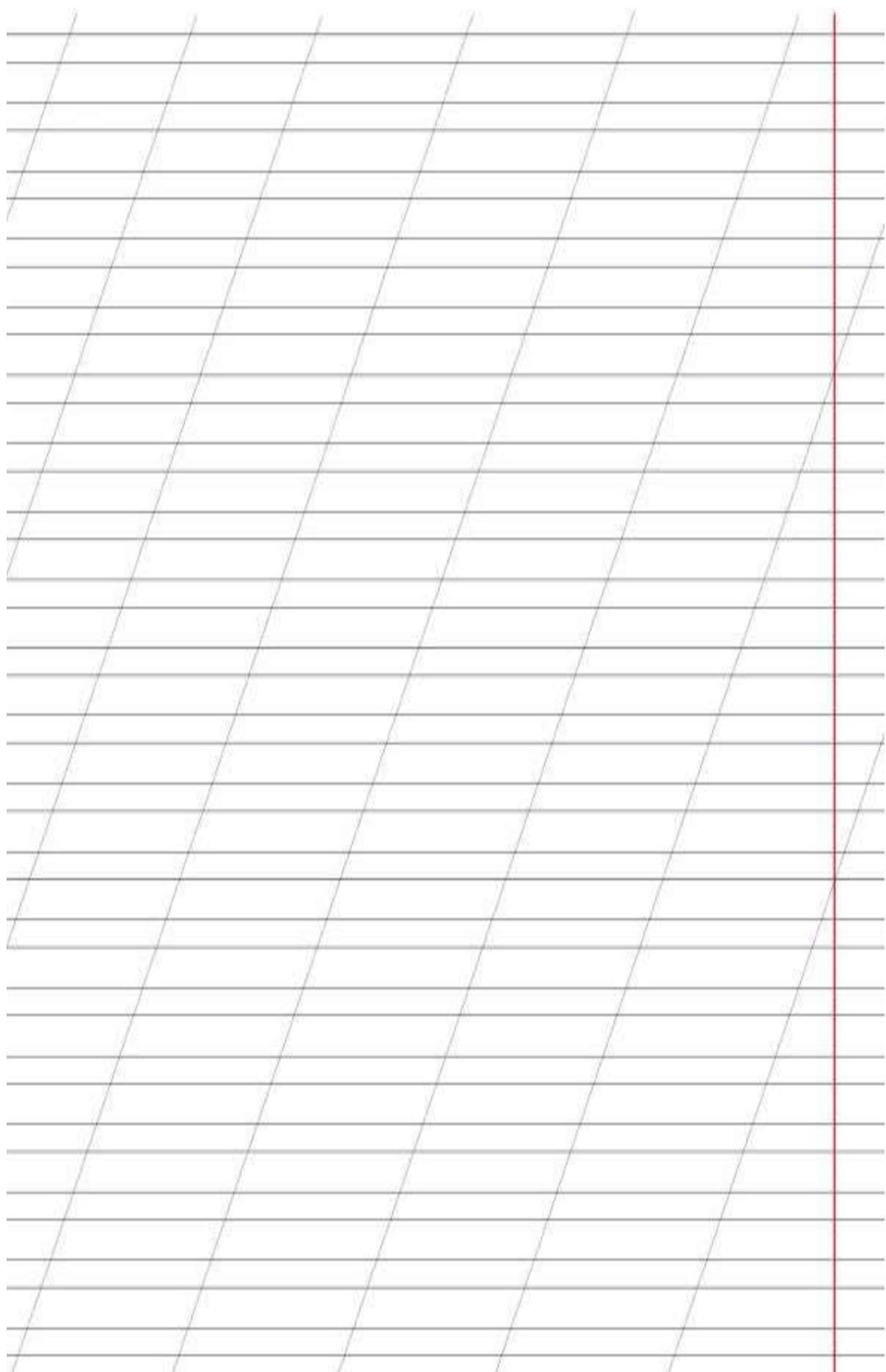
X

– Ох, айх п,ица,
Уархалла ихъоу!
Хьап,урйышит уаргы саргы,
Мошкызной зынза!

 Агйа. Öder.

1. Арп,иқага дорга зүү ацойжыкақаа злоу ажәақаа
алсаатәун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Гварго Гөблмә

Зегә реиҫа илалысу

Зыхоз ыҫаз Қазауат хәә азәы, уас ҫәышк дуазҫааит:

– Адунеи аҫы зегә реиҫа илалысузеи? – хәә.

Ауас ҫәыш ус ихәеит:

– Улахо аайҫыхны, узиәып,хашыо акы умалкәә, умишә-
умырҫа, уыза ибләкәә рҫап,иҫра, еиҫау лалыс ыҫам сара
сҫәала.

 Агҫа. Öder.

1. Ажәәкәә ыураала ишатәун.

Kelimeleri hecelere ayr.

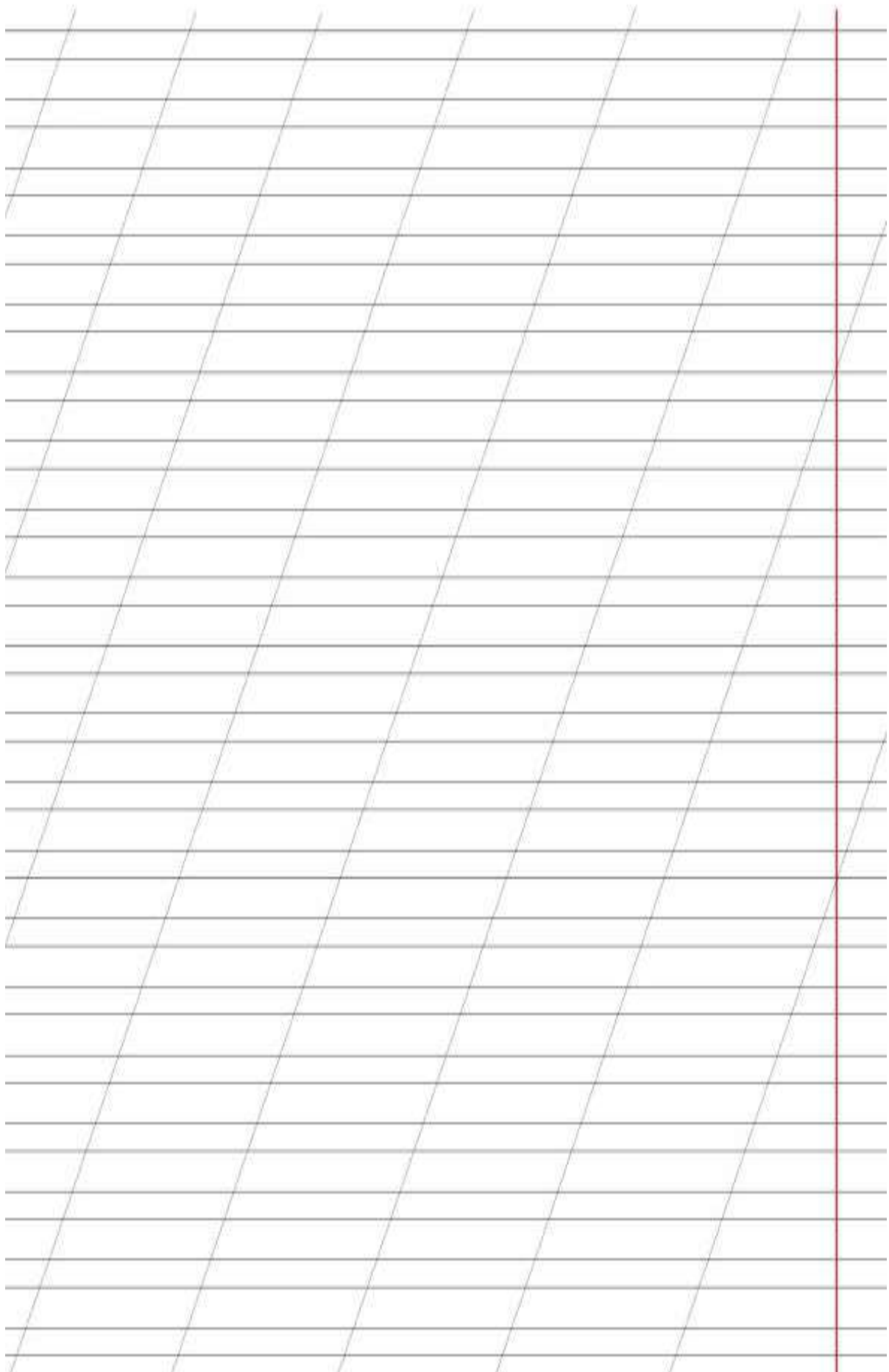
· Дуазҫааит, адунеи, реиҫа, илалысузеи, ауас, ихәеит,
улахо, узиәып,хашыо, умалкәә, уыза, рҫап,иҫра, еиҫау,
ыҫам, сҫәала.

2. Үәәхәәк ахынтәи даха үәәхәәк ахы иузиамго ажәәкәә
аләәатәун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

3. Ажәәкәә рҫы заҫа бжыҫа, заҫа ыбжыҫа ыҫоу
анҫатәун.

Kelimelerde kaç sesli harf, kaç ünsüz olduğunu belirt.

Шаҕа деиһыргасузеи

Ладеи ҕадеи цэгъахэароуп,
Занаатс имоу иара уиоуп,
Дарбеиазшэа ип,хвэзоит,
Псшварга дуны ибэзоит.

Цэы мыжда дажвэзоит,
Зегъы дреиҕыушэа инарбоит,
Агъыи дагоит, изып,иуам,
Цажэа дууп, ҕеи изхэом.

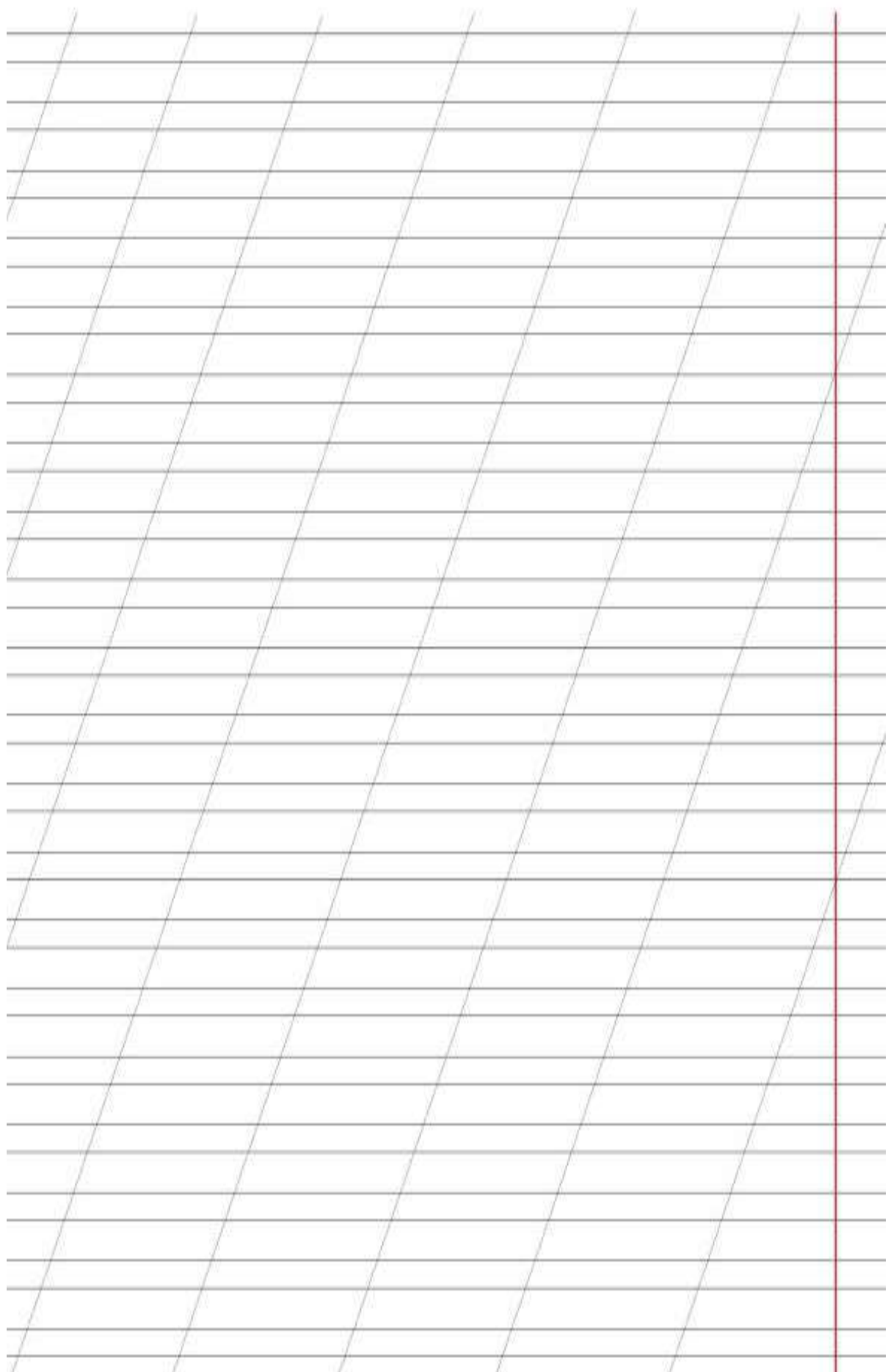
Ажэлар зегъ ирҕыбоит,
Ихы мацара ирехэбоит,
Дахыцалакгыи цэгъахэароуп,
Ран,хвэ ииҕаз иара уиоуп.

 Агҕа. Öder.

1. Ажэахэа рҕы заҕа Ыжыҕа, заҕа цыбжыҕа ыҕоу
аниҕатэуп.

Kelimelerde kaç sesli harf, kaç ünsüz olduğunu belirt.

• Ладеи, ҕадеи, цэгъахэароуп, занаатс, имоу, иара,
дарбеиазшэа, ип,хвэзоит, псшварга, дуны, ибэзоит.

Шага деичурчасузеи
(иацу)

Агъыи пымхейт, иара дымхейт,
Тәғызора имам, ибз баазоун,
Ажәлар рыгәтә алиц ихәоит,
Үа дымгылоугы даған,еуеит.

Шихәалакгы зегь моцхоит,
Соцъа рыбжвара цәгәхәасун,
Иәра зго хәа дҕалазом,
Моцкы ун,шааргы, дудазом.

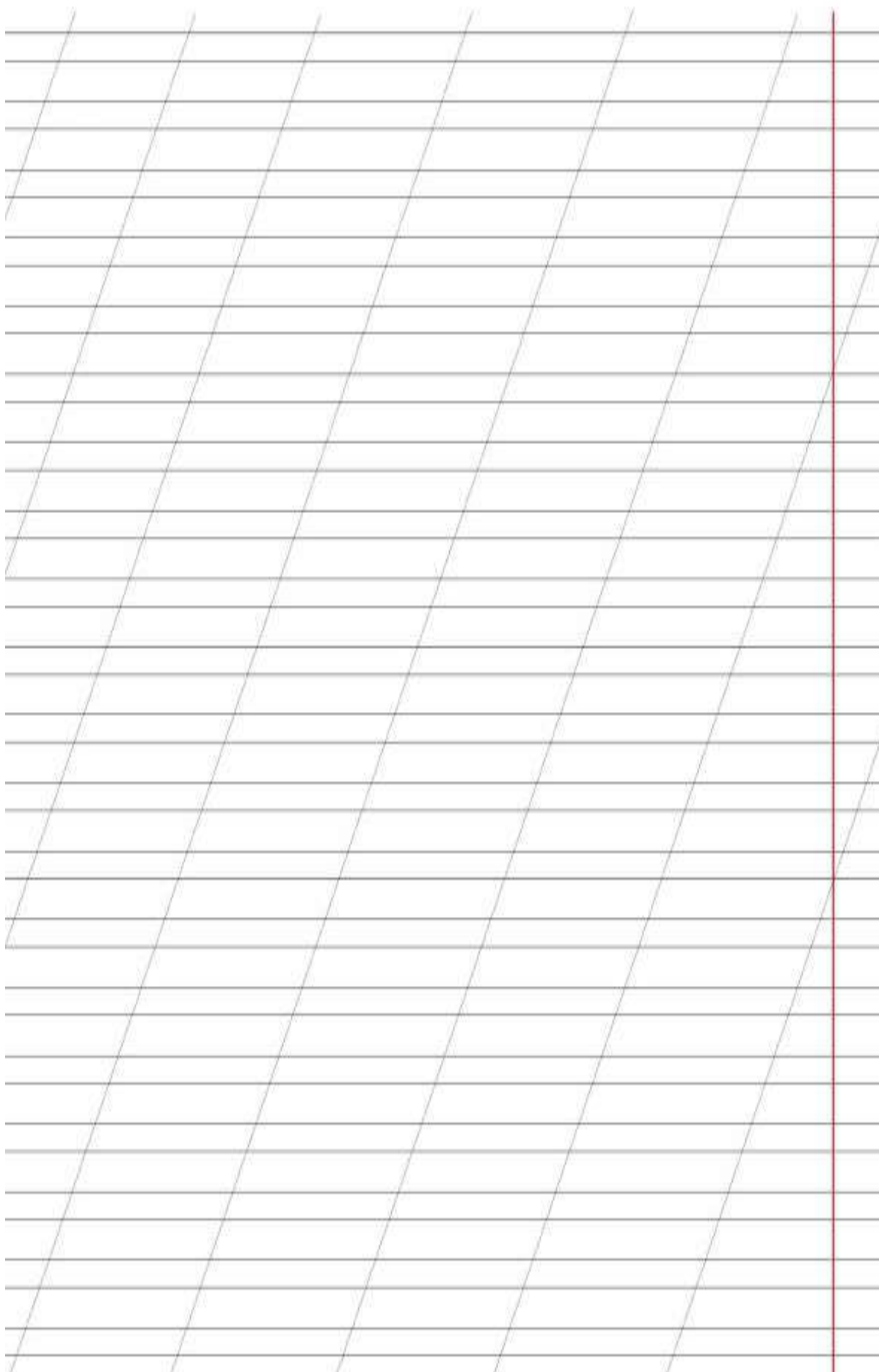
Азәи-азәи еиникхоит,
Еидадурны иара дрып,кхоит,
Егвиқәнагоит иара абри,
Игомхароун зынза ари!

 Агүа. Öder.

1. Арн,шқага дурга зүү ацойбжыкақәа злоу ажәақәа
алсаатәун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

Цогдот дойцакуан

Цогдот Хонтэба, джараха, агантэи даауан. Ус
дошөөуаз, машына цэиайда хэычык наихэзан, иганахошда
иаагылт. Амашынарныжаас Гач ахышэ ихы аакылиган, ибжыы
наиргеит:

- Уаашны уахэтэа, Цогдот, сахынзацо узган.
- Аа, итадун, дад, итадун. Сара амашына ахэтэаха
адасымоу, сыцакуеит, – ихэан, ашур-шурхэа ифынеихеит
Цогдот.

Агүа. Öder.

1. Ахышэхаргөжоратэ цыбжыжаха злоу ажэаха
алсаатэун.

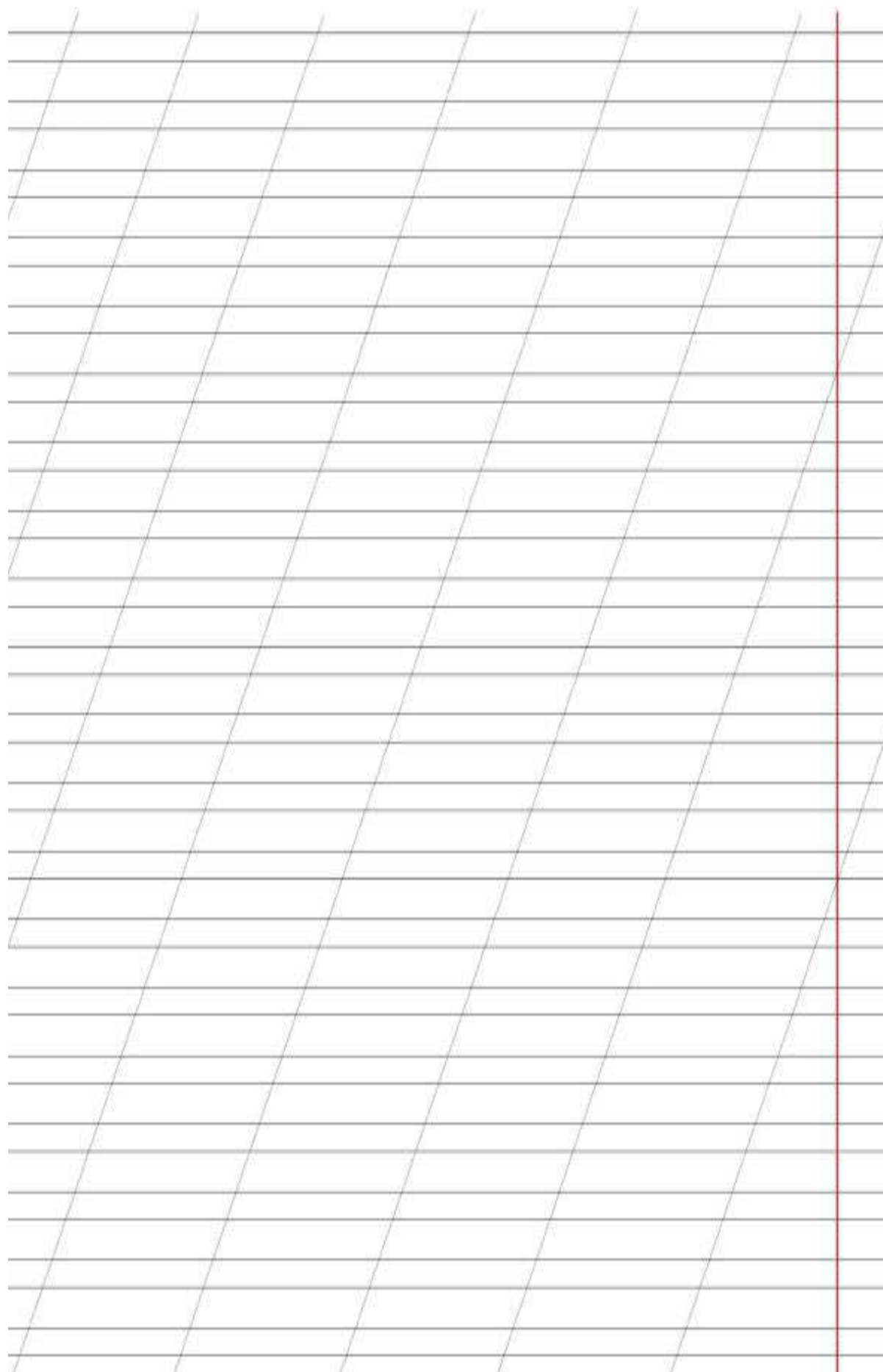
Kelimeleri labiyalize ünsüzlerle yaz.

2. Арншхага дорга зүү ацыбжыжаха злоу ажэаха
алсаатэун.

Kelimeleri yumuşak bir işaretle yaz.

3. Цэахаак ахынтэи дааа цэахаак ахо иузиамго ажэаха
алсаатэун.

Bir satırdan diğerine aktarılamayan kelimeleri yaz.

№40.

Гварго Гөблша

Мдур ижәсахур

Мдур хәа нхавык, шыжымытәнк, азлагарахо иҥынеиҥеит. Амса акыргыы ихаран, аха иааҥда ижәсахур иахынықәиҥаз, уа иқәын, ҫвара иааиҥеиҥкит. Ижәсахур аадысын, амч алыуа иалагеит, иааҥдагы леимпыҥысрын абақхәа асаара инкаҥаит.

Иҥаҥэны иаауаз, егы ижәсахур, агәы нурханы иааҥдажәеит:

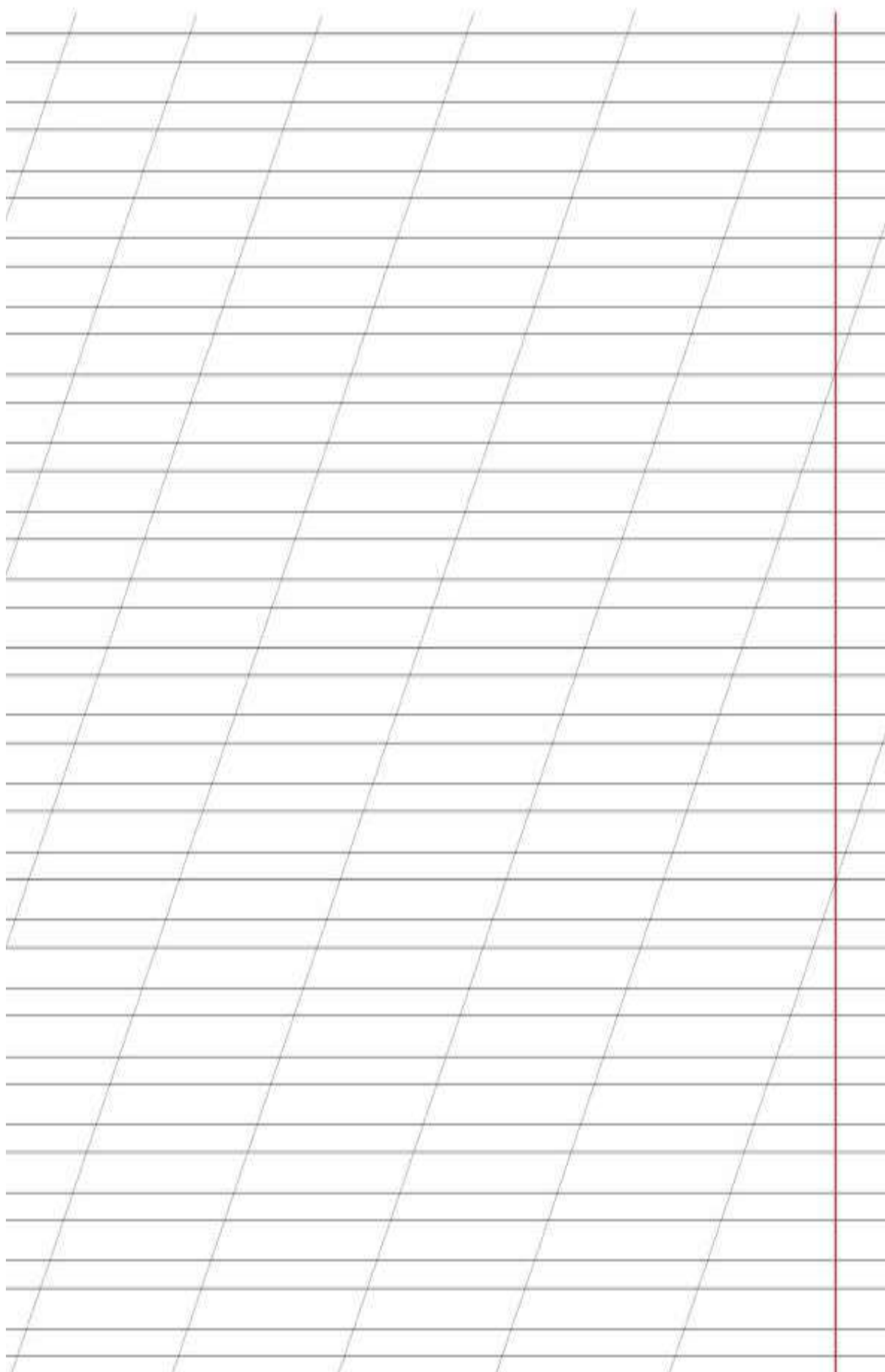
– Уара ахтып,ишажә, саргыы аңҥа созуитәз, ухы сауурхәараңы акәымызи, аидара еизшаны иҥақәуҥар, абасҥәкәа улыхоыр каларын.

 Агҥа. Öder.

1. Ажәақәа рҥы заҥа бжыҥа, заҥа ҫыбжыҥа ыҥоу аңҥатәун.

Kelimelerde kaç sesli harf, kaç ünsüz olduğunu belirt.

• Мдур, хәа, нхавык, шыжымытәнк, азлагарахо, иҥынеиҥеит, амса, акыргыы, ихаран, аха, иааҥда, ижәсахур, иахынықәиҥаз, уа, иқәын, ҫвара, иааиҥеиҥкит.

Алитература

1. Апсуа жэабжықэа. Акэа, 2013.
2. Иуа Коғониа. Ифымтақэа. Акэа, 2015.
3. Денуар Таниа. Атцыхэтэантэи ажэа. Акэа, 2008.

№1.

Dırmıt Gulia

Başkasının Gökyüzünün Altında

Marıtkhua ve Ş'arıtkhua iki erkek kardeşin oğullarıydı. Yaşadıkları yerde çevrelerinde güzel bir toprak vardı.

Marıtkhua zaten çok yaşlıydı ama bir kaya gibiydi.

Onunla erkek kardeşi arasında kayanın altında mükemmel bir ırmak akıyordu, öyle heybetli akıyor ki, nehre parmağını soksan kopar. Aşağıda, ovada, o nehirde, her şeyin hızla öğütüldüğü bir değirmen duruyordu. Çok zengin orada yaşadılar.

№2.

Dırmıt Gulia

Başkasının Gökyüzünün Altında (devam)

Ş'arıtkhua'nın oğulları Rafet ve Taarif, kimin daha büyük kimin daha genç olduğunu belirlemek imkansızdı, iki aynı adam olarak yan yana dururlardı.

Marıtkhua'nın oğulları Elqan ve Torqan yapılı uzun boylu, şerbetçiotu bitkisi gibi boy alıyorlardı.

Şarkıları ve dansları bütün bir insanın değerine mal oldu. Onların her şeyi yapabilicek yetenekleri vardı.

№3.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim

Bir akşam babam toplantıdan döndü. Görünüşe göre haberi duymuş. Düzgün dinlenene kadar kendini tuttu. Dinlendiğinde, herkes toplandığında, özellikle annem boşaldığında, söylemek istediklerine başladı.

– Sukhum'da bir okul var. Şimdi büyük bir patron Sukhum'a geldi. Eğer ona dilekçe verirsen, ona bir erkek çocuğu gösterirsen, belki onu kabul eder diye bana söylediler. Çocuğu şimdi oraya götür diye bana tavsiye verdiler.

Nº4.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim
(devam)

– Şimdi mi ne zaman, bu yıl mı? – annem sordu.

Hangi bu yıl, ya yarın ya da yarından sonraki gün onu götürmem gerektiğini söylediler.

Beni nereye götüreceklerini düşündüm ve tüylerim diken diken oldu.

Annem sanki bir şeye ihtiyacı varmış gibi mutfağa gitti, buraya uzun süre çıkmadı. Işıktaki ateşe çıkınca gözleri kırmızıydı, ağladığı ortaya çıktı.

Nº5.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim
(devam)

Büyükannem, babamın annesi, bunu görünce, ne hakkında olduğunu anlayınca, bebeğimizi aldığınız yerde, onu kime bırakacağınız açıkça ağlamaya başladı.

Annem de dayanamadı, sızlanmaya başladı, ne bekliyordum, ben de gözyaşlarına boğuldum. Babam, biraz sinirlenmiş, bize kasvetli gözlerle bakıyordu.

Oturan komşularımız da annemi veya büyükannemi kimi teselli edeceklerini bilmeden şaşırıp kaldılar.

Nº6.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim
(devam)

Babam kavga etmeye başladı:

– Eskiden oğlumuzun en azından bir eğitim almış olsaydı diye söylüyordunuz, şimdi ona onu eğitim alabileceği bir yere götürebileceğimi söylediğimde ağlamaya başladınız, onu hiçbir yere götürmeyeceğim, onu artık burada kalsın, – dedi oturarak.

Babam böyle söyleyince, birden ağlamayı bıraktılar. Ben de sakinleştim.

Sonra komşulardan biri konuştu:

- Oğlunuz eğitim alırsa, bu büyük bir mutluluktur ve siz hala ağlıyorsunuz!
- dedi, onlara teselli ederek.

№7.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim (devam)

Biz konuşurken komşulardan biri konuşmaya başladı:

- Eğer erkekler için okul yapacaklarsa, bu okullar işe yarasalar bile, bu henüz bir şey değil, ama neden kızlar için okullar var? Bir kız eğitim alırsa, bu iyi bir şey değil, çünkü hemen erkeklere mektup yazmaya başlayacaklar.

Bununla herkes, yani kızlar için eğitimin iyi olmadığı konusunda hemfikirdi. Bundan sonra toplantıda yer alan haberler hakkında konuşmaya başladılar, uzun süre oturdular, sonra komşular ayağa kalkıp evlere ayrıldılar.

İkinci gün annem çok üzüldü ama göstermedi. Ve büyükannem üzgündü. Benim için eksik olan her şeyi hazırladılar, babam beni atına bindirdi, hadi Sohum'a gidelim.

№8.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim (devam)

Oraya vardığımızda, Babala'nın oğlu Bida tercüman olarak karşımıza çıktı. O ve babam birbirlerini çok iyi tanıyorlardı.

- Zamanı geldiğinde size söyleyeceğim, – dedi kapıda dururken.

Orada, bizden önce gelen insanlar iç çekerek durdular. Avluda, taş çok uzak değildi. Küçük bir köpek taşın yanında oturuyordu, güneşte ısınıyordu. Onunla biraz oynamak istedim ama bana dişlerini göstererek "ğ-ğ" dedi.

Nº9.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim
(devam)

Korktum, uzaklaştım, ayağa kalktım ve onu izledim. Ben de gittim, bir taşın üstüne oturdum, ama dişlerini göstermeye başlayınca korktum ve durdum. Babam o zaman, gel buraya, dedi. Taştan atlayıp köpeğin kuyruğuna bastım ve kapıya doğru koştum.

Küçük bir köpek olduğunu düşündüğüm şey hemen peşimden koştı, bacağıma ısırıldı. Ama yine de kesinlikle içeri girmek zorunda kaldık, oraya gittik.

Nº10.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim
(devam)

Patron dilekçemizi inceledi:

– Tamam, çocuğu okula ayarlayalım ama bu şu anda mümkün değil, şimdi eve git. Sana haber verdiğimizde onu getir, – dedi, dışarı çıktık.

Oradan çıktığımızda ayağıma baktım, o kanıyordu. Baba:

– O yaşlı, küçük bir köpek değil, bu küçük bir köpek ırkı, onunla küçük bir köpekmiş gibi oynamasına izin vermeyecek, – dedi.

O beni çoktan ısırıldı. Babam dükkana gitti, ufak tefek bir şeyler satın aldı, eve gittik.

Nº11.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim
(devam)

Beni okula kabul edemediği için kırıyordu, beni eve geri getiriyordu. Eve gideceğim için kendime sevindim.

Eve gitmemiz gerektiğinde babam, beni okula götürdü, çocukları gösterdi. Görünüşe göre dersler çoktan başlamış.

Top oynarken, koşarken, bahçede koşarken oynuyorlardı. Çocuklardan çok yetişkin olanlar vardı.

Uzunca bir süre orada onlara baktık. Ama biraz daha kalmak istiyordum: top oynamak, oynamak.

№12.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim
(devam)

O gece, gece yarısı eve döndük. Annemle büyükannemin hiçbir şey yemediği ortaya çıktı. Annem o kadar ağlıyordu ki başı ağrıyordu, yatıyordu. Beni gördüğü gibi hemen iyileşti.

Bizi yemeğe hazırladılar, hepimiz yedik. Ekmek, simit vb. Satın aldıkları her şeyi sevinçle yediler ve onlara getirdiler.

Annemin anlatıklarına göre, eğer madem beni okula kayıt etmek için Sohum'a götürdüler; o halde okula beni aldırmalıydılar. Köyün hemen hemen her yerinde, okula gitmek için beni Sukhum'a götürdüklerine dair bir söylenti hemen duyulmaya başlandı.

№13.

Dırmıt Gulia

Okula Nasıl Girdim
(devam)

Beni kabul etmedikleri için geri döndüğüm için biraz annem biraz utandı. Tüm bunları gördüğümde, beni kabul etmedikleri için ben de biraz üzuldüm.

– Çok yakında onu Sukhum'a çağıracaklar, zaten kayıtlı olduğunu düşünebiliriz, – diye başladı babam biraz övünerek.

Anneme köpeğin beni ısırduğu yeri gösterdiğimde başını babasına çevirdi:

– Oğlumu bir köpeğin ısırması için Sohum'a götürmeni ve sonra onu geri getirmeni söylememiştim.

№14.

Samson Ç'anba

Büyükbabanın Evinin Ocak Taşı

Khabjk'u't'nin karısı başını bir mendille kapattı, gitti. Yürürken Kaç'bey 'nin karısını omzunda bir sürahi ile gördü.

- O, Şamsia! – dedi, ona seslenerek.
- Neye ihtiyacın var?
- Dur bir dakika, sana bir şey için ihtiyacım var!
- Kaç'bey 'nin karısı sürahiyi indirdi. O da durdu.
- Dün orada bulunan avlunun kapıları topraklarımıza mı yaklaştı? Ben bunu sormaya geldim, – dedi Khabjk'u't'ın karısı.
- Kapımızı nereye koyacağımızı kendimiz biliyoruz, bu sizin işiniz değil! – diğeri de kaba bir şekilde söyledi.

№15.

Samson Ç'anba

Büyükbabanın Evinin Taşı
(devam)

- Ne görüyorum ben? Bu çukur neden buraya taşındı? Toprağımızı kesmek mi açmak istiyorsunuz?
 - Bu da sizi ilgilendirmiyor!
 - Haayit, sizi ilgilendirmeyen ne demek? Toprağımızı almak istiyorsunuz, bu bizi ilgilendirmiyor mu? Bu ne anlama geliyor? A-a?!
 - Kocam geldiğinde ona soracaksın!
 - Ben sana soruyorum, kocana değil!
 - O sürahi kafana çarpmadan geldiğin yere sessizce git!
 - Aayit, bunun gibi, hem senin olanı alıyor, hem de sana vuruyor!
- Kırgınlık başladı.

№16.

Şalua Basaria

Annesine Mektup

Cumartesi günü işini erken bitirdikten sonra, Victor Nanba arkadaşlarıyla şaka yaparak ofislerinden ayrıldılar ve her biri eve gitti.

Victor eve geldiğinde kapıyı açtı, önünde yere bir zarf düştü. Muhtemelen evde kimse yokken kapının altına atmışlardı.

Karısı bebeği almak için anaokulundaydı. Zarfı kaldırdı ve okudu. Yazıyordu: "Ben öldükten sonra gönderin". " Hı, bu kim olabilir? Onların birçok

davasına ben baktım. Birçoğuna yardım edemedim, bazı davaları kaybetmek zorunda kalmışlardı. Bu kim?" – düşündü.

№17.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Victor oturdu. Okumaya başladı: "Canım, benim tek Victor'um, bu mektubu yatağın altına koyuyorum. Ben dünyamı değiştirdiğimde onu alacaksın. Kendi hayatımdan daha çok, seni düşünüyorum, nan, oğlum.

Baban ve ben de yemek yemedik, içmedik, sana baktık. Böyle kaç kez uykusuz gece geçirdik? Sen birazcık bile hastalandığında, gözlerimi senden hiç ayırmadım. Ellerim göğsüme koyarak, sabahlara kadar senin yanında oturdum.

№18.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Okula gittiğinde senin için çok endişelendik, belki üşüyorsundur, belki açsın, eksik bir şeyi var diye biz çok endişeleniyorduk. Sen de akıllıydın ve iyi çalışıyordun, öğretmenler seni övüyorlardı.

Seninle gurur duyduk. Sen bazıları kadar kibirli değildin, deli değildin. Annene ve babana itaat edip dediklerini dinlerdin.

Savaş sırasında, hayatın en zor olduğu zamanlarda, okul çalışmalarını senin kesintiye uğratmana izin vermedik.

№19.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Aldığımız yiyecekleri senin için sakladık. "Neden yemek yemiyorsunuz?" – bize sorduğun zaman dedim ki: "Biz zaten bir kısmını yedik, yemek istemiyoruz, bu senin kısmın, ye sen nan!"

Böylece savaş sona erdi. Eğitimini tamamladın, bir pozisyon aldın.

Tanrıya şükür, biz fakir değildik!

Baban ve ben tek bir şey için endişelendik, biz hayattayken senin mürüvetini görüp, senin mutlu olmanı istedik.

№20.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Aniden baban beklenmedik bir şekilde öldü. Bu yüzden mutluluk konusu sona erdi.

Bir Pazar günü evimizi aydınlattın. Evimize getirdiğin kız güneşsiz parlıyordu. Sevincim kısa sürdü.

Benim için nişanlığımın kalbi taşa döndü. Ben "nan-shyr" dediğimde, sert sözlerden başka hiçbir şey söylemedi.

O henüz gençken ve sonra ona bir şeyler öğretmeye başladım ama ona öğrettiğim hiçbir şey işe yaramadı.

№21.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Kendisine biraz ders verildiğimde, bunu hakarete uğramış gibi algılıyordu. Eğer ona öğretmeye başlarsan, çılgılık atıyordu. Beyazın siyah, siyahın beyaz olduğunu söylerdi. Onunla tartışılmazdı.

Görünüşü dışında, onun hakkında çekici olabilecek hoş bir şey yoktu. Sadece görünüm ne verebilir? Kar da beyazdır ama yanıyor.

Bir şey yaptım, işe yaramadı, başka bir şey yaptım, daha da kötü oldu. Gelinime umutla baktım, titreyerek.

Hiçbir şey söylemedim, sadece saklanırdım hep ve ağladım. Oğlumun beni anlayacağına dair sadece bir umudum vardı.

Nº22.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Torun doğduğunda onun için delirirdim ama onunla oynamamalıydım. Başlangıçta sessiz kaldın, iki ateşin arasındaydın, benim için çok üzüldün ama sen karına da kızmak istemedin.

Sonra yavaşça seni kendi tarafına çekti. Sanki ben bir insan değilmişim, korkunç biriymişim gibi sana davrandı.

Ve artık senin annen olup olmadığını anlayamadın. Ailemde gereksiz olduğumu anladığımda, sizi rahatsız ettiğimi öğrendiğimde, kız kardeşimin yanına geldim.

Nº23.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Allah sayesinde devlet bana yardım etti. Torunumu özlüyorum, kalbim ona acıdı, onu görmek istiyorum. Onun hasta olduğunu duydum onu ziyarete geldim.

Kanepede oturduğumu görünce bana bağırdı ve kanepeyi temizlemek istediğini söyledi ve bana kalkmamı söyledi ve bunu duydun. Sakince kalkmama izin vermedi, beni itti. O zaman bundan hoşlanmadın, ve sen kızardın. Konuşmayı tercüme ettim, ayakkabıların kaydığını söyledim, neredeyse düşüyordum.

O andan itibaren, tek oğlumun evi olan evimin kapıları bana sıkıca kapandı. Oraya gelmeyeli tam üç yıl oldu.

Nº24.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Gelmek istesem bile şimdi ayaklarım beni götürmeyecek. Sukabağı her zaman su getirmez.

İşte kış geldi, soğuk geldi. Romatizmam geri döndü, ayaklarım tamamen hastalandı. Yazın, senin karın ailesinin yanına gittiği zaman, yoksa bir skandal olurdu, iki günlüğüne, bir rüya gibi bize geldin ve gittin.

№25.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

O zamandan beri senden hiçbir şey duymadım. Sana zarar vermek istemiyorum. Beni oğluma yakışır şekilde takip etmediğin için seni suçlamak istemiyorum. Yeryüzünde canlı, sağlıklı yürüyorsan cennete gittiğime inanıyorum.

Çocuklar sağlıklı olduğunda, anne için en iyi neşe ne olabilir. Eğer seni azarlayacaksam, hayattayken bunu yapardım.

Korkarım senin de benimle aynı olacağından korkuyorum. Sonuçta senin de bir çocuğun var.

№26.

Şalua Basaria

Annesine Mektup
(devam)

Çocuk her zaman annesini ve babasını taklit eder. Onlardan nasıl davranacağını öğreniyor. Belki o yüzden seni yabancı biri olarak görecektir, sana eğik bir şekilde bakacaktır. O zaman insanların neden oğlu henüz ölmemiş bir adama oğlunun yasını tutmasına izin vermemesini söylediğini ancak sen o zaman anlayacaksın.

Victor mektubu okumayı bitirdi. Sanki ateşi varmış gibi tamamen titriyordu. Sanki boğazına bir şey sıkışmışmış gibi, sanki bu onu boğmaya başladı.

Bir süre şaşkınlıkla oturdu, sonra ağlayarak titreyek çöktü...

№27.

Denuar Taniia

Kim Bir Uykuya Rakip Olur

Hamsada yataktan zor kalktı. Yüzünü ve ellerini yıkadı. Evet, rüya onu iyi hissettirmişti. Ve nişanlısına baktı.

– Dün güzel bir rüya gördüm, – dedi kayınvalide. Karşılığında ne duyacağım, o korktu.

– Ne gördün, söylecen mi?

– Rüyamda bir uçaktaydım. Dünyada ziyaret etmediğim tek bir ülke yok.

Gelin öfkeleni ve ayağı fırladı:

– Düşmen için aşağı kafayla! Sana hastaymışsın gibi hizmet ediyorum. Gece mi sanki burada yürüyüp gezeliyorsun?!

№28.

Denuar Taniia

Ona sahip olduğunda bana vereceksin

Selma komşusuna söyledi:

– Kafa, bugün kesinlikle şehre gitmem gerekiyor, bana on ruble ver.

– Diida, Selma, şimdi söyleyeceğim, ama sen inanmayacaksın, beş rubleden fazla olan birinin ölümünü görmene izin ver, – dedi Kafa.

– Oh, Kafa, sabah ne lanetliyorsun! – Selme tatsız hale geldi. – O zaman bana bu beş rubleyi ver! Sen sahip olduğunda bana diğer kalanını vereceksin!

№29.

Denuar Taniia

Büyükanne ve Torun

Büyükannem çantasından kırmızı bir elma çıkardı ve torununa verdi. Çocuk kırmızı elmadan çok memnun kaldı.

Büyükanne torununa sordu:

– Şimdi ne söylemelisin?

Çocuk ellerini uzattı ve dedi:

– Büyükanne, bana bir elma daha ver!

№30.

Denuar Taniia

Acımasız Tren

Damey ve Hazarat treni hiç görmediler. Asalara yaslanarak yokuştan indiler ve tren durağına yaklaştılar. İşte tren geldi. O durdu.

İnsanlar heyecanlıydı. Birbirlerine çarparak içeri girdiler. Trene geldiklerinde Damey şöyle dedi:

– Hadi, yukarı çık, Hazarat!

– Hayır, Damey, senden önce nasıl çıkarım!

– Herkese yemin ederim, izin veremem!

- Tanrı'ya yemin ederim!
- Hiçbir şekilde hayır!
- Eğer ben, bir de Allah'a yemin ederim demişsem!

Yaşlılar bu şekilde birbirlerine saygı duyuyorlardı. Tren bekleyecek mi, kükredi, kayboldu.

Nº31.

Denuar Taniia

Gıd'ı Ne Uyuttu

Bir gün, bir hırsızlık davası hakkında karar vermek üzere yargıçlar toplandı. Masum Gıd'ı yargıladılar. Oturduğu yerde uyuyakaldığı ortaya çıktı.

Hakim Gıd'ya sormak istedi. Arkasına baktığında uyuduğunu gördü.

- Tamam, ama, - diye sordu yargıç, - biz seni yargılıyoruz ve sen huzur içinde mi uyuyorsun?

Gıd oturanlara baktı. Hakime baktı:

- Hakim, yalanları duyduğumda bana pek uymuyor, uyuyakalıyorum, - dedi Gıd.

Nº32.

İua Koğonia

Gece karanlıktı,
Çok bulutluydu,
Yan tarafta bir yerlerde,
Gökyüzü aydınlıktı.

Çatıda kükreyerek,
Fırtına esti,
Gece - karanlık bir geceydi,
Bulutlar koşuşuyordu.

Öyleyse aniden gökyüzü,
Biraz temizlendi,

Dağlara yürüdüler,
Bulutlar büyüdüler!

Yuvarlak dans olarak yıldızlar,
Uzaktan ortaya çıktılar,
Gökyüzü parlıyor,
Açıldı, parladı.

№33.

İua Koğonia

Parlak gece

Güneş battı,
Gece geçiyordu,
Ay parlıyordu,
Yıldızlar sıraya dizildi.

Gökyüzü parlıyordu,
Mum gibi parlıyordu,
Yıldızlar parlaktır,
Aşağı iniyorlardı.

Gece sessiz,
Hiç ses yoktu,
Uzaktan kuş sesi bile yok,
Hiçbir yerde duyulmadı.

№34.

İua Koğonia

Parlak gece
(devam)

Bir de buzlandı,
Altta beyaz,
Dünyalar soğudu,
Buradaki taş gibi.

Bütün kış gecesi,
Her yer sessiz,

Uzaktan köpek havlaması,
Hiçbir yerde duyulmuyor.

Bazen duyulur,
Gecenin sessizliğinde,
Burada ve orada,
Horozun sesleri.

Kış gecesi donuyor,
Şafağa doğru yürür,
Soğuk kış gecesi,
Dinleyerek bekledi!

№35.

İua Koğonia

Parlak gece
(devam)

Verandada dolaşıyordum,
Uzun süre yatmadım,
Ve gece yaklaşıyordu,
Şafağa doğru yürüyordu.

Sonunda yatağıma,
Yatağa vardığımda,
Gökyüzüne baktım,
Ben de şunu söyledim:

– Oh, güzel gece,
Halıyla kaplı!
Hayır, sizinle ayrılacağız,
Bir gün zorunlu olarak!

Nº36.

Giargi Guiblia

En Vicdanlı Olan Nedir

Qazauat' adında ünlü bir adam bilge bir adama sordu:

– Dünyadaki en vicdanlı şey nedir?

Bilge adam böyle söyledi:

– Utanmadan, korkmadan, bir arkadaşınızın gözlerine açık bakmak, en büyük vicdan, benim düşünceme göre.

Nº37.

İua Koğonia

O Ne Kadar Kışkırtıcı

Burada ve orada söylentiler dolaşıyor,
Bu onun uzmanlığı,
Bunun onu zenginleştirdiğine inanıyor,
Bunu büyük bir dinlenme olarak görüyor.

Kalbi çok aldatıyor,
Onun herkesten daha iyi olduğunu düşünüyor,
Dünya onu beklemek yerine onu götürüyor,
Sözü uzun, söyleyecek iyi hiçbir şeyi yok.

Halk hakkında kötü konuşuyor,
Sadece kendini övüyor,
Tek başına dedikodu nereye giderse gider,
Bu onun öğrendiği ilk şey.

Nº38.

İua Koğonia

O Ne Kadar Kışkırtıcı
(devam)

Dünya patlamadı, başaramadı,
Yorulmuyor, dili nemli,
Halka açık yerlerde yalan söylüyor,

O dururken, onu ifşa ediyorlar.

Söylediği her şey yalan söylüyor,
İki kişi arasındaki dedikoducu kız,
İnanacak kimsesi yok,
Onu bir ay arayacaksın onu bulamayacaksın.

Birini diğerine karşı ayarlar,
Komplo kuruyorlar ve onu dövüyorlar,
O bunu hak ediyor,
Bundan mahrum edilmemeli.

№39.

Giiargi Guiblia

Cguat Acelesi Vardı

Cguat Khıntba yorgun bir şekilde kıyıda yürüyordu. Yürürken yanına küçük mavi bir araba yanaştı.

Şoför Gaç başını camdan dışarı uzatıp bağırdı:

- Gel Cguat, seni gidebildiğim yere kadar götüreyim.
- Ah, teşekkür ederim, dad, teşekkür ederim. Arabaya binecek vaktim yok, acelem var, – dedi Cguat ve aceleyle uzaklaştı.

№40.

Giiargi Guiblia

Mdır'nin Omzu

Bir sabah Mdır değirmene gitti. Yol uzundu ama çuvalı bir omzuna koydu ve değiştirmede. Omuzu zonklamaya başladı, gücü tükenmeye başladı ve çuval birden yere düştü.

Diğer boş omzu hoşnutsuzca söyledi:

- Sen boş kafalısın, Tanrı sana beni verdi ama beni kullanmak istemedin. Eğer bu yükü ikimize de paylaşıydın, bu senin başına gelmezdi.

Eva Taniia

Abaza Dili

Yaz Serüveni

Uygulama ve Alıştırma Metinleri

A1 - A2

Ева Шавел-ипцха Таниа

Ацсуа бызшәа

Ацхынтәи адтә

Ахфылааратә текстқәа

A1 – A2

EVA TANIİA

Abaza Dili
Yaz Serüveni
Uygulama ve Ağıştırma Metinleri
A1 - A2